Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Nr. 18. Warszawa, dnia 10 listopada 1933 r. Rok XVI.

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Prenumerata roczna 12 zł. **Cena egzemplarza 1 zł.**

Prenumeratę należy wpłacać na konto P. K. O. Nr. 30-400 „Centralna Księgowość Ministerstwa Skarbu", zaznaczając na odwrocie blankietu nadawczego „Należność za prenumeratę Dziennika Urzędowego Min. Spraw Wewn."

Adres Redakcji: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ul. Nowy Świat 69, Wydział Org. Prawny Tel. 220-20.

Adres Administracji: Komisarjat Rządu, ul. Daniłowiczowska Nr. 1. Telef. 696-87.

TREŚĆ:

I.

Przedruki z Dziennika Ustaw R. P.

z 28 października Nr. 83 Rok 1933.

Poz. 605. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 października 1933 r. w sprawie częściowego zawieszenia mocy obowiązującej warunku władania językiem polskim, jako warunku wybieralności do organów ustrojowych związków samorządowych na obszarze województw: białostockiego, nowogródzkiego, poleskiego, wileńskiego i wołyńskiego.

Na podstawie art. 4 ust. 3 i art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) zarządzam co następuje:

§ 1. Moc obowiązującą postanowień o obowiązku władania językiem polskim w piśmie, jako warunku wybieralności na radnych powiatowych, sołtysów i podsołtysów, zawartych w art. 4 ust. 2 i art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 23 marca 1933 r, o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) zawieszam na lat 5 na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego, wileńskiego i wołyńskiego oraz powiatów białostockiego, bielskiego, grodzieńskiego, sokólskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Poz. 606. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 października 1933 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad gromadzkich na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego.

Na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego z dnia 23 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) zarządzam co następuje:

Postanowienia ogólne.

§ 1. Przez powołane w niniejszym regulaminie bez bliższego określenia artykuły ustawy należy rozumieć odpowiednie artykuły ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294). Przez powołane bez bliższego określenia paragrafy należy rozumieć odnośne paragrafy niniejszego regulaminu.

§ 2. (1) Przed zarządzeniem wyborów, na polecenie starosty powiatowego wójt sporządza spisy wyborców w jednym egzemplarzu dla każdej gromady oddzielnie, do których wpisuje wszystkich posiadających prawo wybierania do rady gromadzkiej (§ 4).

(2) Spisy wyborców sporządzane są na podstawie rejestru mieszkańców oraz na podstawie danych i materjałów posiadanych przez gminę w związku z prowadzeniem rejestru mieszkańców. Spisy sporządzane są w układzie według miejscowości (osiedli) i numerów domów według wzoru Nr. 1.

(3) W wyznaczonym przez starostę powiatowego (ust. 1) terminie, wójt przesyła jeden egzemplarz spisu wyborców staroście powiatowemu,

który po wykorzystaniu go przy ewentualnym podziale gromady na okręgi wyborcze zwraca go równocześnie z pismem zarządzającem wybory.

(4) W razie podziału obszaru gromady na okręgi wyborcze wójt rozbija spis wyborców danej gromady na spisy okręgowe, sporządzając po jednym egzemplarzu spisu wyborców dla każdego okręgu oddzielnie.

§ 3. (1) Wybrany na radnego gromadzkiego i na zastępcę radnego gromadzkiego może być każdy obywatel polski bez różnicy płci, który ukończył do dnia zarządzenia wyborów 30 lat, ma od roku miejsce zamieszkania na terenie gromady lub okręgu i posiada w myśl art. 3 ustawy prawo bezpośredniego wybierania do organów ustrojowych związków samorządowych.

(2) Liczbę radnych gromadzkich i ich zastępców określa starosta powiatowy w zależności od liczby mieszkańców w gromadzie stosownie do art. 19 ustawy.

§ 4. Radnych gromadzkich i ich zastępców wybiera zebranie wyborców, posiadających w myśl art. 3 ustawy prawo bezpośredniego wybierania do organów ustrojowych związków samorządowych: w gromadach niepodzielonych na okręgi wyborcze — mających od roku miejsce zamieszkania na terenie gromady, w gromadach zaś podzielonych na okręgi wyborcze — mających takież miejsce zamieszkania na terenie danego okręgu wyborczego.

§ 5. (1) Decyzja co do ewentualnego podziału obszaru gromady na okręgi wyborcze i podziału mandatów pomiędzy okręgi należy do starosty powiatowego. Podział mandatów pomiędzy poszczególne okręgi wyborcze uskutecznia się w zależności od liczby mieszkańców. Liczbę mieszkańców w każdym okręgu wyborczym ustala się na podstawie prowadzonej przez gminę ewidencji ludności.

(2) Każdy okręg wyborczy winien stanowić jedną ciągłą powierzchnię.

§ 6. (1) Wybory radnych gromadzkich i ich zastępców zarządza starosta powiatowy, któremu przysługuje ogólny nadzór nad przeprowadzeniem wyborów. Z tego tytułu starosta powiatowy korzysta analogicznie z uprawnień, określonych w art. 67 ustawy. W zarządzeniu wyborów starosta powiatowy podaje dzień zarządzenia wyborów, dzień głosowania, ilość mandatów przypadających na daną gromadę, ewentualnie podział na okręgi wyborcze i ilość mandatów w każdym okręgu wyborczym, nazwiska przewodniczącego gminnej i przewodniczących gromadzkich lub okręgowych komisyj wyborczych (Wzór Nr. 2).

(2) Wybory nie mogą się odbywać w okresie pilnych robót polnych oraz uroczystych świąt.

(3) Okres czasu pomiędzy dniem ogłoszenia (§ 8), a dniem głosowania nie może być krótszy aniżeli 6 dni.

(4) Koszty wyborów ponosi z reguły gromada. W przypadku zaś zupełnego braku odpowiednich dochodów gromady — gmina wiejska.

§ 7. (1) Dla każdej gminy oraz gromady niepodzielonej na okręgi wyborcze, bądź też dla każdego okręgu wyborczego tworzy się oddzielną komisję wyborczą.

(2) Komisję wyborczą tworzą: przewodniczący i dwóch członków.

(3) Przewodniczącego mianuje starosta powiatowy. Członków zaś powołuje przewodniczący. Członkami komisyj wyborczych mogą być jedynie osoby, posiadające prawo wybierania (§ 4) na obszarze gminy lub gromady. Przewodniczący każdej komisji wyznacza jednego z członków komisji jako swego zastępcę. W braku któregokolwiek z członków komisji, przewodniczący (zastępca) może powołać na jego miejsce zastępcę z pośród osób, posiadających prawo wybierania na obszarze gminy lub gromady. (Wzory Nr. 3 i 4).

(4) Do powzięcia uchwał komisji wyborczej potrzebna jest obecność przewodniczącego (zastępcy) i dwóch członków (zastępców). Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 8. (1) Niezwłocznie po zarządzeniu wyborów wójt doręcza spisy wyborców całej gromady lub, w razie podziału gromady na okręgi wyborcze, — okręgowe spisy wyborców, — przewodniczącemu gminnej komisji wyborczej. Jednocześnie przewodniczący każdej komisji wyborczej powołuje członków komisyj wyborczych, — wójt zaś wyznacza dla każdej komisji lokal wyborczy. Lokalem gminnej komisji wyborczej jest lokal urzędu gminnego.

(2) Sołtys niezwłocznie po otrzymaniu od wójta niezbędnych danych podaje do powszechnej wiadomości na terenie gromady, w sposób na miejscu praktykowany liczbę mandatów, przypadającą na daną gromadę (§ 6), lub podział na okręgi wyborcze, liczbę mandatów w każdym okręgu, wyznaczone lokale wyborcze, pełny skład gminnej komisji wyborczej, miejsce, dnie i godziny wyłożenia spisów wyborców i termin składania reklamacyj, treść § 9 ust. 2 i 3 niniejszego regulaminu oraz miejsce, dzień i godzinę głosowania (Wzór Nr. 5).

(3) Skład gromadzkiej lub okręgowych komisyj wyborczych sołtys podaje do powszechnej wiadomości na terenie gromady w przeddzień głosowania.

§ 9. (1) Spisy wyborców winny być wyłożone w urzędzie gminnym nazajutrz po dniu ogłoszenia przez sołtysa wyborów (§ 8 ust. 2) na przeciąg trzech dni.

(2) W czasie wyłożenia spisów, każdy mieszkaniec gromady, a w razie podziału na okręgi — mieszkaniec okręgu, ma prawo przeglądać spisy wyborców swej gromady lub swego okręgu i wnosić do gminnej komisji wyborczej udokumentowane reklamacje z żądaniem dodatkowego wpisania lub skreślenia ze spisów. Reklamacje z powodu pominięcia gminna komisja wyborcza załatwia możliwie bezzwłocznie, najpóźniej jednak w ciągu 2-ch dni po dniu wniesienia reklamacji i o decyzji zawiadamia reklamującego. W razie wniesienia reklamacji o skreślenie, komisja wyborcza najpóźniej następnego

dnia po wniesieniu reklamacji winna zawiadomić o tem osobę, której umieszczenie w spisie wyborców zakwestjonowano, z pouczeniem, iż przysługuje jej prawo wniesienia swej obrony do komisji wyborczej na piśmie lub ustnie w ciągu następnego dnia po dniu ustnego lub pisemnego zawiadomienia.

(3) Reklamacje rozstrzyga dla całej gminy gminna komisja wyborcza i ustala ostatecznie spisy wyborców. Od tych decyzyj niema odwołania.

§ 10. (1) Przewodniczący komisji wyborczej czuwa nad zapewnieniem porządku w czasie wyborów zarówno w lokalu wyborczym, jak i przed tym lokalem. Przewodniczący może zarządzić usunięcie z lokalu wyborczego osób, które zakłócają spokój lub naruszają przepisy zawarte w ust. 2 oraz może wydawać zarządzenia, zdążające do zapewnienia wyborcom dostępu do lokalu wyborczego i do urny wyborczej.

(2) W dniu głosowania nie wolno w lokalu wyborczym, w budynku, w którym się ten lokal znajduje, na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów wygłaszać przemówień do wyborców i w jakikolwiek inny sposób agitować.

(3) Starosta powiatowy celem zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wyborów może zarządzić wyznaczenie przy poszczególnych komisjach wyborczych posterunków policyjnych.

§ 11. (1) Przed rozpoczęciem wyborów przewodniczący komisji wyborczej po odczytaniu wyborcom §§ 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 25, 28, 29, 30 oraz w gromadach niepodzielonych na okręgi wyborcze §§ 15, 16, 17, 18, 20, 21 i 22, a w gromadach podzielonych na okręgi wyborcze ponadto §§ 23 i 24 niniejszego regulaminu, wzywa zebranych do zgłaszania kandydatów. Kandydatury winny być zgłoszone bezpośrednio po wezwaniu przewodniczącego.

(2) Wybór radnych gromadzkich i ich zastępców przeprowadza się jednocześnie w jednem głosowaniu.

(3) Kandydatów na radnych gromadzkich zgłasza się oddzielnie od kandydatów na zastępców radnych gromadzkich, jednak wszystkich bezpośrednio po wezwaniu przewodniczącego komisji wyborczej (ustęp 1).

(4) Jedna i ta sama osoba nie może być zgłoszona na radnego i na zastępcę radnego. W przypadku takiego zgłoszenia osobę tę komisja wyborcza skreśla z listy kandydatów na zastępców radnych i uznaje ją jedynie jako kandydata na radnego.

§ 12. (1) Zgłoszenie uskutecznia się na piśmie lub ustnie do protokółu i może zawierać nazwiska najwyżej tylu kandydatów, ilu radnych lub ich zastępców ma być wybranych w danej gromadzie lub okręgu wyborczym. Winno ono być podpisane lub zgłoszone:

a) w gromadach niepodzielonych na okręgi wyborcze przez co najmniej 1/20 część liczby uprawnionych do głosowania wyborców gromady,

b) w gromadach zaś podzielonych na okręgi wyborcze przez co najmniej 1/10 część liczby uprawnionych do głosowania wyborców danego okręgu wyborczego.

W każdym przypadku liczbę 15 wyborców należy uznać za wystarczającą do zgłoszenia kandydatów na radnych gromadzkich i ich zastępców.

(2) W zgłoszeniu należy wymienić imię, nazwisko, imię ojca, wiek i miejsce zamieszkania każdego kandydata.

(3) Każdy kandydat powinien oświadczyć się, iż zgadza się na wystawienie jego kandydatury oraz że posiada prawo wybieralności. Uczynić to może bądź przez podpisanie deklaracji na piśmie, którą dołącza się do zgłoszenia, bądź przez oświadczenie ustne na zapytanie przewodniczącego komisji wyborczej.

(4) Na prośbę wyborców i zgodnie z ich wolą, każdy może w obecności przewodniczącego komisji wyborczej wypisać zgłoszenie oraz podpisać za niepiśmiennych wyborców.

§ 13 (1) Po zgłoszeniu kandydatów, komisja wyborcza bada, czy zgłoszenia były prawidłowe i czy zgłoszeni kandydaci mają prawo wybieralności, poczem ustala listy ważnie zgłoszonych kandydatów na radnych i kandydatów na zastępców radnych, które przewodniczący komisji wyborczej ogłasza zebranym i wykłada do przeglądu w miejscu widocznem i dostępnem dla wyborców (Wzór Nr. 6).

(2) W przypadku, gdy ogólne liczby ważnie zgłoszonych kandydatów na radnych lub na zastępców radnych równają się liczbie mandatów — głosowanie na radnych lub na zastępców radnych nie odbywa się, a za wybranych na radnych lub na zastępców radnych uznaje się zgłoszonych kandydatów.

§ 14. (1) Głosowanie na radnych gromadzkich i ich zastępców odbywa się jawnie, na żądanie zaś 1/5 liczby obecnych na zebraniu wyborców — tajnie.

(2) Wniosek o przeprowadzenie tajnego głosowania winien być złożony na piśmie lub do protokółu komisji wyborczej i podpisany lub zgłoszony przez co najmniej 1/5 liczby obecnych na zebraniu wyborców. W przypadku zgłoszenia takiego wniosku przewodniczący ogłasza zebranym, że głosowanie odbędzie się tajnie, t. j. zapomocą kart do głosowania i kopert.

(3) Przed przystąpieniem do głosowania tajnego komisja wyborcza sprawdza, czy urna wyborcza jest próżna, poczem urnę zamyka.

Wybór radnych i ich zastępców w gromadach niepodzielonych na okręgi wyborcze.

§ 15. (1) Głosowanie odbywa się w sposób następujący: wyborcy podchodzą kolejno do stołu, przy którym urzęduje komisja wyborcza i wymieniają swoje miejsce zamieszkania, Nr. domu, imię i nazwisko, przewodniczący zaś komisji wyborczej sprawdza, czy w spisie wyborców figuruje dany wyborca.

(2) Wyborca nieumieszczony w spisie wyborców nie ma prawa głosu.

(3) Przewodniczący (zastępca) oraz każdy członek komisji wyborczej (zastępca) ma prawo zakwestjonować tożsamość osoby wyborcy. Uczynić to jednak mogą, dopóki wyborca nie oddał głosu. Wyborca nieposiadający dokumentów, uznanych przez komisję za wystarczające może powołać się na świadectwo 2-ch wiarogodnych świadków znanych komisji. Decyzja w sprawie tożsamości osoby wyborcy należy do komisji wyborczej. Od tej decyzji niema odwołania.

(4) Po odszukaniu wyborcy w spisie wyborców przewodniczący odnotowuje w spisie oddanie głosu, a wyborca:

a) w przypadku głosowania jawnego — wymienia imiona i nazwiska ewentualnie imiona ojców tych z pośród ważnie zgłoszonych kandydatów na radnych, a następnie na zastępców radnych, na których oddaje głos, przyczem może wymienić kandydatów zarówno na radnych, jak i na zastępców radnych, każdych w ilości nieprzekraczającej 1/4 liczby mandatów, jaka przypada na daną gromadę. Przy ustalaniu 1/4 liczby mandatów ułamki odrzuca się. W miarę oddawania głosów jeden z członków komisji wyborczej notuje na karcie obliczenia głosy ważnie oddane na poszczególnych kandydatów na radnych, drugi zaś członek komisji wyborczej na drugiej karcie obliczenia notuje głosy ważnie oddane na poszczególnych kandydatów na zastępców radnych (wzór Nr. 8);

b) w przypadku głosowania tajnego — wyborca otrzymuje od przewodniczącego komisji wyborczej kopertę, wkłada do niej kartę do głosowania i oddaje przewodniczącemu, który wrzuca ją do urny wyborczej w obecności wyborcy.

§ 16. (1) W czasie głosowania jawnego komisja wyborcza nie uwzględnia następujących osób, wymienionych przez wyborcę:

a) nie figurujących wśród ważnie zgłoszonych kandydatów,

b) wymienionych w ilości ponad 1/4 liczby mandatów,

c) bez ustalenia niewątpliwie jednego z ważnie zgłoszonych kandydatów. Wymienienie imienia jest niezbędne, tylko wówczas, gdy zgłoszono dwu lub więcej kandydatów tego samego nazwiska. W przypadku zgłoszenia dwu lub więcej kandydatów tego samego nazwiska i imienia należy wymienić imiona ojców,

d) kandydata zgłoszonego ważnie na zastępcę radnego, a wymienionego przez wyborcę jako kandydata na radnego i odwrotnie, kandydata zgłoszonego ważnie na radnego, a wymienionego przez wyborcę jako kandydata na zastępcę radnego.

(2) Jeżeli wyborca wymieni dwa lub więcej razy nazwisko tego samego kandydata, komisja uwzględni to nazwisko tylko raz jeden.

§ 17. (1) Koperty do głosowania winny być ostemplowane pieczęcią gminy, w braku zaś takiej pieczęci — pieczęcią starosty powiatowego i posiadać w danej gromadzie jeden kształt, kolor i gatunek papieru.

(2) Karta do głosowania nie może być koloru oczywiście innego niż biały.

(3) Wyborca na jednej karcie do głosowania wpisuje imiona, nazwiska ewentualnie imiona ojców kandydatów na radnych i kandydatów na zastępców radnych. W tym celu karta do głosowania składa się z dwóch części: u góry pod tytułem „na radnych“ wyborca wpisuje tych kandydatów, na których głosuje jako na radnych, — u dołu pod tytułem „na zastępców radnych“ wpisuje tych kandydatów, na których głosuje jako na zastępców radnych. Nazwisko kandydata zgłoszonego ważnie na zastępcę radnego, a wpisanego na karcie do głosowania w części zatytułowanej „na radnych“ komisja skreśla; tak samo postępuje komisja z nazwiskiem kandydata zgłoszonego ważnie na radnego, a wpisanem na karcie do głosowania w części zatytułowanej „na zastępców radnych“ (Wzór Nr. 7).

(4) Karta do głosowania może zawierać zarówno kandydatów na radnych, jak i kandydatów na zastępców radnych, każdych w ilości nieprzekraczającej 1/4 liczby mandatów, jaka przypada na daną gromadę. Przy ustalaniu 1/4 liczby mandatów ułamki odrzuca się. Karta może być pisana lub odbita mechanicznie. Karta do głosowania, zawierająca mniejszą ilość nazwisk kandydatów na radnych lub na zastępców radnych aniżeli 1/4 liczby mandatów jest ważna. Ważna jest również karta, zawierająca tylko kandydatów na radnych lub tylko kandydatów na zastępców radnych.

§ 18. Po oddaniu głosów przez zebranych zarówno w przypadku głosowania jawnego, jak i tajnego, gdy już nikt z obecnych nie zgłasza się z oddaniem głosu, przewodniczący komisji wyborczej zapytuje zebranych, czy wszyscy już głosowali i uprzedza, iż głosowanie zostanie zamknięte, poczem w braku zgłaszających się zamyka głosowanie.

§ 19. Po zamknięciu głosowania komisja wyborcza ustala liczbę oddanych głosów. W tym celu:

a) w przypadku głosowania jawnego, przewodniczący komisji wyborczej na podstawie notatek w spisie wyborców ustala ile głosów wogóle zostało oddanych, jeden zaś z członków komisji wyborczej na podstawie prowadzonej przez siebie karty obliczenia, ustala ile głosów padło na poszczególnych kandydatów na radnych, drugi członek komisji wyborczej, na podstawie drugiej karty obliczenia, ustala ile głosów padło na poszczególnych kandydatów na zastępców radnych;

b) w przypadku głosowania tajnego, przewodniczący komisji wyborczej wyjmuje z urny wyborczej koperty, liczy je i porównuje liczbę ich z liczbą wyborców, którzy oddali głos według spisu wyborców. Jeżeli powyższe liczby nie są jednakowe, należy to zaznaczyć w protokóle wyborczym z podaniem przyczyn, mogących ewentualnie wyjaśnić powyższą niezgodność. Następnie przewodniczący wyjmuje z kopert karty do głosowania i odczytuje ich treść, dwaj zaś członkowie komisji wyborczej wpisują do dwóch kart obliczenia głosy, oddane ważnie na poszczególnych kandydatów na radnych i na zastępców radnych. W trakcie odczytywania karty do głosowania przewodniczący komisji wyborczej bada jej ważność oraz ważność oddania głosów na poszczególnych kandydatów. O nieważności karty do głosowania oraz głosów oddanych na poszczególnych kandydatów decyduje komisja wyborcza. Od tych decyzyj niema odwołania (Wzór Nr. 8).

§ 20. (1) Nieważne są:

a) karty do głosowania włożone do kopert urzędownie nieostemplowanych;
b) karty koloru oczywiście innego niż biały;
c) karty niewypełnione;
d) karty, zawierające nazwiska ważnie zgłoszonych kandydatów na radnych lub zastępców radnych w ilości większej, aniżeli 1/4 liczby mandatów;
e) karty, zawierające prócz imion i nazwisk dopiski, przyczem tytuły poszczególnych części karty „na radnych" i „na zastępców radnych" oraz znaki pisarskie przy nazwiskach nie powodują nieważności karty;
f) karty wyraźnie nieczytelne.

(2) Kandydatów, wymienionych na karcie do głosowania bez ustalenia niewątpliwie osoby jednego z ważnie zgłoszonych kandydatów, komisja wyborcza uznaje za nieważnych. Wymienienie imienia jest niezbędne tylko wówczas, gdy zgłoszono dwu lub więcej kandydatów tego samego nazwiska. W przypadku zgłoszenia dwu lub więcej kandydatów tego samego nazwiska i imienia należy wymienić imiona ojców. Błędy i niedokładności pisowni nie powodują nieważności kandydata, o ile tylko nie zachodzi wątpliwość co do jego tożsamości.

(3) Skreślenie nazwiska i dopisanie innego nie powoduje nieważności karty do głosowania. Jeżeli karta do głosowania zawiera część kandydatów nieważnych, część zaś ważnych, karta do głosowania jest ważna, komisja wyborcza uwzględnia jednak wówczas tylko kandydatów ważnych. Jeżeli karta zawiera dwa lub więcej razy nazwisko tego samego kandydata, komisja uwzględnia to nazwisko tylko raz jeden.

(4) Z kilku znalezionych w kopercie, prawidłowo wypełnionych i o jednakowej treści kart do głosowania, komisja wyborcza uznaje za ważną tylko jedną kartę. Jeżeli zaś w kopercie znaleziono dwie lub więcej kart do głosowania o różnej treści, łączna zaś suma nazwisk kandydatów przekracza 1/4 liczby mandatów, komisja wyborcza wszystkie znajdujące się w kopercie karty uznaje za nieważne.

§ 21. Za wybranych na radnych lub zastępców radnych gromadzkich uznaje się tych z pośród ważnie zgłoszonych kandydatów, którzy uzyskali kolejno największą ilość ważnych głosów nie mniejszą jednak od 1/10 wszystkich ważnie oddanych głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej.

§ 22. (1) Jeżeli żaden z kandydatów na radnych lub zastępców radnych lub nie wszyscy kandydaci uzyskali co najmniej 1/10 część wszystkich ważnie oddanych głosów następuje niezwłocznie głosowanie ściślejsze, przyczem komisja wyborcza skreśla z listy ważnie zgłoszonych kandydatów, osoby, które w pierwszem głosowaniu uzyskały najmniejsze ilości głosów, w ten sposób, ażeby liczba pozostałych kandydatów nie była większa od podwójnej liczby mandatów, pozostałych do obsadzenia. Przy tem głosowaniu wyborca wymienia kandydatów w ilości najwyżej 1/4 liczby mandatów, jaka przypada jeszcze do obsadzenia. Ułamki, powstałe przy ustaleniu 1/4 liczby mandatów, zaokrągla się wgórę do jedności.

(2) Przepisy w sprawie trybu głosowania, ustalania liczby głosujących i liczby ważnie oddanych głosów na poszczególnych kandydatów, stosowane przy pierwszem głosowaniu, mają tu analogiczne zastosowanie. Za wybranych na radnych lub zastępców radnych w głosowaniu ściślejszem uznaje się tych kandydatów, którzy uzyskali kolejno największą ilość głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej.

(3) Głosowanie ściślejsze jest ostateczne.

Wybór radnych w gromadach, podzielonych na okręgi wyborcze.

§ 23. (1) Obszar gromady może być podzielony na jednomandatowe, dwumandatowe lub trzymandatowe okręgi wyborcze.

(2) Kandydować można tylko w jednym okręgu wyborczym danej gromady, w której posiada się prawo wybierania do rady.

§ 24. Przepisy niniejszego regulaminu, dotyczące sposobu oddawania głosów, ustalania wyniku wyborów, głosowania ściślejszego oraz wyborów uzupełniających, obowiązujące w gromadach niepodzielonych na okręgi wyborcze obowiązują analogicznie w gromadach, podzielonych na okręgi wyborcze, z tem, że wszystkie te czynności wykonywane są dla poszczególnych okręgów wyborczych oddzielnie i że wyborca ma prawo głosować tylko na jednego z ważnie zgłoszonych kondydatów na radnych oraz na jednego z ważnie zgłoszonych kandydatów na zastępców radnych.

Wybory uzupełniające.

§ 25. (1) Jeżeli w wyniku wyborów, o których mowa w poprzednich paragrafach, nie

wszystkie mandaty radnych lub zastępców radnych zostaną obsadzone komisja wyborcza zarządza wybory uzupełniające.

(2) Przy wyborach uzupełniających stosuje się analogicznie postanowienia niniejszego regulaminu, które miały zastosowanie przy wyborach głównych (głosowanie pierwsze ewentualnie ściślejsze) z tem, że o ile do obsadzenia pozostaje liczba mandatów ponad 4, — w głosowaniu ograniczonem na 1/4 ułamek odrzuca się, o ile zaś liczba mandatów wynosi mniej niż 4 — ułamki zaokrągla się do jedności.

(3) W przypadku, gdy pierwsze wybory uzupełniające nie dadzą rezultatu komisja wyborcza zarządza powtórne wybory uzupełniające. Jeżeli w wyniku powtórnych wyborów uzupełniających nie wszystkie mandaty radnych, bądź zastępców radnych zostały obsadzone komisja wyborcza uznaje wybory za zakończone.

Protokół wyborczy.

§ 26. (1) Po ustaleniu i ogłoszeniu zebranym wyborcom wyniku wyborów, komisja wyborcza każdego okręgu sporządza protokół, który winien zawierać: datę, czas trwania (początek i koniec) oraz miejsce wyborów, ewentualnie okręg wyborczy, skład komisji wyborczej, czy głosowanie było jawne czy tajne, liczbę uprawnionych i liczbę głosujących wyborców, listy ważnie zgłoszonych kandydatów na radnych i na zastępców radnych, liczby ważnie oddanych głosów na poszczególnych kandydatów na radnych i na zastępców radnych, liczbę głosów unieważnionych, imię, nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania wybranych na radnych i na zastępców radnych (Wzór Nr. 9).

(2) Protokół podpisują przewodniczący i wszyscy obecni członkowie komisji wyborczej.

(3) Do protokółu dołącza się zgłoszenia kandydatów, spisy wyborców, karty do głosowania (ważne i unieważnione) oraz karty obliczenia.

§ 27. Po zakończeniu wyborów przewodniczący komisyj wyborczych każdego okręgu dostarczają przewodniczącemu gminnej komisji wyborczej protokóły wyborcze wraz z aktami. Na podstawie protokółów komisyj wyborczych gminna komisja wyborcza sporządza ogólne zestawienie wyników wyborów dla całej gromady. Odpis ogólnego zestawienia wyników wyborów przewodniczący gminnej komisji wyborczej przesyła bezzwłocznie staroście powiatowemu (Wzór Nr. 10).

Protesty wyborcze i unieważnienie wyboru z urzędu.

§ 28. Wybory są nieważne:

a) jeżeli zostanie stwierdzone, że przy wyborach dopuszczono się przekupstw, fałszu lub jakiegokolwiek podstępu, a popełnione przestępstwa mogły wpłynąć na wynik wyborów;

b) jeżeli wybory przeprowadzone zostały niezgodnie z przepisami niniejszego regulaminu, a popełnione uchybienia mogły wpłynąć na wynik wyborów.

§ 29. (1) W ciągu trzech dni po dniu wyborów ta sama liczba wyborców, jaka jest uprawniona do zgłoszenia kandydatów (§ 12) ma prawo wnieść na piśmie uzasadniony protest przeciwko wyborom, z żądaniem unieważnienia wyborów w całości w danej gromadzie lub w danym okręgu wyborczym, albo też wyboru poszczególnych osób.

(2) Protesty wnosi się na ręce przewodniczącego gminnej komisji wyborczej, który w terminie 3-dniowym winien je przesłać z odpowiedniemi wyjaśnieniami do starosty powiatowego.

§ 30. (1) O nieważności w całości lub części, z urzędu i na skutek protestu orzeka starosta powiatowy, stosując postanowienia, zawarte w art. 31 ustawy.

(2) W razie unieważnienia wyboru, starosta powiatowy w ciągu 14 dni zarządza nowe wybory całkowite, bądź uzupełniające (§ 25).

(3) Po zakończeniu wyborów gminna komisja wyborcza przekazuje akta wójtowi do przechowania w archiwum gminy.

Postanowienia końcowe.

§ 31. Czynności wójta i sołtysa, przewidziane niniejszym regulaminem, w braku tych organów spełniają organa tymczasowe, powołane w myśl przepisów art. 20 ust. 5, art. 50, art. 55 ust. 2 oraz art. 72 i 73 ustawy.

§ 32. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego.

Załączniki do rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 października 1933 r. (poz. 606).

Wzór Nr. 1.
do § 16
do § 2

SPIS WYBORCÓW

uprawnionych do głosowania przy wyborze $\frac{\text{sołtysa i podsołtysa}}{\text{radnych gromadzkich i ich zastępców}}$

w gromadzie .... (okręgu Nr. ....)

Nr. porz.	Miejscowość (osiedle)	Nr. domu	Nazwisko	Imię	Data urodzenia (rok, miesiąc i dzień)	Od kiedy zamieszkuje na terenie gromady (okręgu)	Stwierdzenie oddania głosu						Uwagi oraz odnotowania specjalnego tytułu zapisu jak np. „właściciel nieruchomości", „funkcjonarjusz samorządu terytorjalnego"
							w głosowaniu						
							na sołtysa i podsołtysa	na podsołtysa	na radnych gromadzkich i ich zastępców				
									głównem	ściślejszem	w wyborach uzupełniających		
											I	II	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

(miejscowość), dnia .... 193 ...... r.

WÓJT (podpis)

....

UWAGA: Powołane §§ oznaczają: u gory — regul. wyb. na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regul. wyb. do rady gromadzkiej.

Wzór ma zastosowanie zarówno przy wyborach sołtysa i podsołtysa, jak i radnych gromadzkich i ich zastępców z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

STAROSTA POWIATOWY
w.............................
Nr........................
dn...................................193.....r.

Wzór Nr. 2.
do § 6.

Do

Pana Wójta

w..

Na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 17 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 606) zarządzam wybory do rady gromadzkiej w...

Dniem zarządzenia wyborów jest dzień...193.....r.

Dniem głosowania jest dzień...193.....r.

Na gromadę przypada... mandatów radnych gromadzkich i tyleż mandatów zastępców radnych gromadzkich.

Na podstawie § 5 wymienionego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych postanawiam, iż obszar gromady przy wyborach stanowi jeden okręg wyborczy (podzielony jest na................ okręgów wyborczych, a mianowicie:

I okręg wyborczy..wybiera.................radnych i tyluż zastępców
II „ „ .... „ .... „ „ „

i t. d.)

Na podstawie § 7 wymienionego rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych mianuję
na przewodniczącego gminnej komisji wyborczej ....
na przewodniczącego gromadzkiej komisji wyborczej ....
(Na przewodniczącego okręgowych komisyj wyborczych:
w okręgu I ....
„ II ....

i t. d.)

Pisma nominacyjne załączam, celem bezzwłocznego doręczenia za pokwitowaniem.

(Spis wyborców zwracam celem bezzwłocznego sporządzenia na jego podstawie spisów dla każdego okręgu wyborczego oddzielnie).

STAROSTA POWIATOWY

Zał.

STAROSTA POWIATOWY
w..
Nr...........................
dnia.............................. 193..... r.

Wzór Nr. 3
do § 17
do § 7.

Do

Pana..

w ....

Na podstawie $\frac{§ 17}{§ 7}$ rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. $\frac{608}{606}$) mianuję Pana Przewodniczącym Gminnej (Gromadzkiej) (Okręgowej) Komisji Wyborczej przy wyborach $\frac{\text{sołtysa i podsołtysa}}{\text{do rady gromadzkiej}}$ w.. (Okręg Nr...................).

Starosta Powiatowy

UWAGA: Powołane §§ oznaczają: u góry — regul. wyb. na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regul. wyb. do rady gromadzkiej.
Wzór ma zastosowanie zarówno przy wyborach sołtysa i podsołtysa, jak i radnych gromadzkich i ich zastępców z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

PRZEWODNICZĄCY GMINNEJ
(GROMADZKIEJ) (OKRĘGOWEJ)
KOMISJI WYBORCZEJ
w..
dnia.....................................193.....r.

Wzór Nr. 4
do § 17
do § 7.

Do

Pana..

w ....

Na podstawie $\frac{§ 17}{§ 7}$ rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. $\frac{608}{606}$) i zarządzenia Starosty Powiatowego w..................................z dnia.....................................193......r. L............. powołuję Pana na członka gminnej (gromadzkiej) (okręgowej) komisji wyborczej przy wyborach $\frac{\text{sołtysa i podsołtysa}}{\text{do rady gromadzkiej}}$ w.. (Okręg Nr...................)
(Równocześnie wyznaczam Pana jako swego zastępcę).

Przewodniczący Gminnej (Gromadzkiej)
(Okręgowej) Komisji Wyborczej.

UWAGA: Powołane §§ oznaczają: u góry — regul. wyb. na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regul. wyb. do rady gromadzkiej.
Wzór ma zastosowanie zarówno przy wyborach sołtysa i podsołtysa, jak i radnych gromadzkich i ich zastępców z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

Wzór Nr. 5
do § 8.

OGŁOSZENIE.

Na podstawie § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 606) oraz zarządzenia Starosty Powiatowego w............................. z dnia.................................... 193.....r. Nr.................. podaję do powszechnej wiadomości, iż wybory radnych gromadzkich i ich zastępców odbędą się w.................................dnia............................ 193.....r. o godzinie...................

Na całą gromadę przypada...............mandatów radnych i tyleż mandatów zastępców radnych.

Obszar gromady został podzielony na...................okręgów wyborczych, a mianowicie:

I okręg wyborczy....................wybiera...............radnych i tyluż zastępców radnych.

II " " .... " .... " " " " "

Głosowanie odbędzie się w następujących lokalach wyborczych:

dla okręgu I w ....

" " II w ....

i t. d.

Spisy wyborców, uprawnionych do głosowania wyłożone są w Urzędzie Gminnym w.......... ...., począwszy od dnia........................ do dnia........................w godzinach od .... do.................................

W czasie wyłożenia spisów, każdy mieszkaniec gromady (w razie podziału na okręgi — mieszkaniec okręgu), ma prawo przeglądać spisy wyborców danej gromady (względnie swego okręgu) i wnosić do gminnej komisji wyborczej udokumentowane reklamacje z żądaniem dodatkowego wpisania lub skreślenia ze spisów. Reklamacje z powodu pominięcia gminna komisja wyborcza załatwia możliwie bezzwłocznie, najpóźniej jednak w ciągu 2-ch dni po dniu wniesienia reklamacji i o decyzji zawiadamia reklamującego. W razie wniesienia reklamacji o skreślenie, komisja wyborcza najpóźniej następnego dnia po wniesieniu reklamacji winna zawiadomić o tem osobę, której umieszczenie w spisie wyborców zakwestjonowano, z pouczeniem, iż przysługuje jej prawo wniesienia swej obrony do komisji wyborczej na piśmie lub ustnie w ciągu następnego dnia po dniu ustnego lub pisemnego zawiadomienia.

Reklamacje rozstrzyga dla całej gminy gminna komisja wyborcza i ustala ostatecznie spisy wyborców. Od tych decyzyj niema odwołania.

Skład gminnej Komisji Wyborczej:

Przewodniczący ....

Członkowie: ....

....

SOŁTYS

.............................., dnia.............................. 193.....r.
(miejscowość)

....
(podpis)

Wzór Nr. 6

Do §§ 12 i 20

do § 13.

LISTA

kandydatów na sołtysa i podsołtysa, uznanych przez
na (zastępców) radnych gromadzkich
Komisję Wyborczą za ważnie zgłoszonych.

(nazwisko, imię, imię ojca, wiek, miejsce zamieszkania)

1) ....

2) ....

3) ....

i t. d.

...................., dnia .... 193..... r.
(miejscowość)

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
WYBORCZEJ

....
(podpis)

UWAGA: Powołane §§ oznaczają: u góry — regulaminu wyborczego na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regulaminu wyborczego do rady gromadzkiej.
Wzór ten ma zastosowanie do wyborów sołtysa, podsołtysa, radnych gromadzkich i ich zastępców z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

Wzór Nr. 7

do § 17.

Na radnych

(nazwisko, imię, imię ojca)

1) ....

2) ....

3) ....

....

Na zastępców radnych

(nazwisko, imię, imię ojca)

1) ....

2) ....

3) ....

....

GROMADA.................................

Okręg wyb. Nr ....

Głosowanie: Główne — Ściślejsze

Wybory uzupełniające: I-II

Wzór Nr. 8.

do §§ 21 i 23

do §§ 15, 19

Karta obliczenia głosów

przy wyborach: sołtysa i podsołtysa / (zastępców) radnych gromadzkich

Imię .... Nazwisko		wpisuje się ogólną liczbę uzyskaną przez kand. ważnych głosów

i t. d.

Przewodniczący Komisji Wyborczej:

....
(miejscowość), dn ....193.......r.

....
(podpis)

Członkowie: ....

....

Powołane §§ oznaczają: u góry — regulaminu wyborczego na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regulaminu wyborczego do rady gromadzkiej.

Uwaga: W poszczególnych kratkach karty oznacza się kreską każdy otrzymany przez odnośnego kandydata ważny głos.

W wypadku, gdy zbraknie przewidzianych na karcie kratek dla któregokolwiek z kandydatów, należy jego nazwisko wpisać do wolnej rubryki, w braku zaś takiej na tej samej karcie, należy wpisać na nowej karcie i notować w dalszym ciągu oddane głosy.

Wzór ten ma zastosowanie do wszelkiego rodzaju wyborów zarówno sołtysa i podsołtysa, jak i radnych gromadzkich i ich zastępców, z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

Wzór Nr. 9
do § 26

PROTOKÓŁ WYBORCZY

przy wyborze radnych gromadzkich i ich zastępców

w gromadzie w.........................

(Okręg Nr.......................).

Dnia......................... 193......r. w......................... gm..................... pow......................odbyły się wybory radnych gromadzkich i ich zastępców, każdych w liczbie......................... Czas trwania wyborów: od godz...............do godz................ z przerwami od godz................ do godz.................

Głosowanie było jawne (tajne) Za tajnem głosowaniem wypowiedziało się...............wyborców z pośród......................... obecnych na zebraniu.

Skład Komisji Wyborczej: Przewodniczący:...
Członkowie:...
....

Liczba uprawnionych do głosowania...................... Liczba głosujących......................
Liczba głosów nieważnych......................
Liczba oddanych głosów ważnych......................

Ważnie zgłoszeni kandydaci:

na radnych
(nazwisko, imię, imię ojca, wiek,
miejsce zamieszkania)
1) ....
....
2) ....
3) ....
4) ....
i t. d.

na zastępców radnych
(nazwisko, imię, imię ojca, wiek,
miejsce zamieszkania)
1) ....
....
2) ....
3) ....
4) ....
i t. d.

Głosowanie główne:

Liczba głosów ważnie oddanych na poszczególnych kandydatów:

na radnych
(nazwisko, imię)
1) .... otrzymał......głosów
2) .... „ ...... „
i t. d.

na zastępców radnych
(nazwisko, imię)
1) .... otrzymał......głosów
2) .... „ ...... „
i t. d.

I. $^1/_{10}$ wszystkich ważnych głosów otrzymali i zostali wybrani:

na radnych
(nazwisko, imię, imię ojca)
1) ....
2) ....
3) ....
i t. d.

na zastępców radnych
(nazwisko, imię, imię ojca)
1) ....
2) ....
3) ....
i t. d.

II. Żaden z kandydatów nie otrzymał $^1/_{10}$ wszystkich ważnych głosów.
(W przypadku II i I, o ile nie wszystkie mandaty zostały obsadzone).

Przeprowadzono głosowanie ściślejsze na następujących kandydatów, którzy uzyskali ważnie oddanych głosów:

na radnych
(nazwisko, imię)
1) .... otrzymał......głosów
2) .... „ ...... „
i t. d.

na zastępców radnych
(nazwisko, imię)
1) .... otrzymał......głosów
2) .... „ ...... „
i t. d.

Wobec tego w głosowaniu ściślejszem zostali wybrani:

na radnych
(nazwisko, imię, imię ojca)
1) ....
2) ....
i t. d.

na zastępców radnych
(nazwisko, imię, imię ojca)
1) ....
2) ....
i t. d.

Wynik wyborów został należycie ogłoszony.

Przewodniczący Komisji Wyborczej...
Członkowie:...
....

Wzór Nr. 10
do § 27

OGÓLNE ZESTAWIENIE

wyników wyborów radnych gromadzkich i ich zastępców w gromadzie..........................

Na gromadę przypada .... mandatów radnych i tyleż mandatów zastępców radnych gromadzkich.

Skład Gminnej Komisji Wyborczej: Przewodniczący: ....(nazwisko i imię)........................

Członkowie: ....

....

Obszar gromady podzielony był na.................... okręgów wyborczych.

Zestawienie wyników dla całej gromady.

Liczba uprawnionych do głosowania: ....

Liczba głosujących: ....

Liczba głosów unieważnionych: ....

Liczba głosów ważnie oddanych: ....

Liczba głosów ważnie oddanych na wybranych kandydatów:

na radnych

1) ....(nazwisko, imię, wiek, zamieszk.).................... otrzymał........głosów
2) .... " .... "
i t. d.

na zastępców radnych

1) ....(nazwisko, imię, wiek, zamieszk.).................... otrzymał........głosów
2) .... " .... "
i t. d.

Zestawienie wyników dla poszczególnych okręgów.

Okręg Nr. I. mandatów.................... Dzień głosowania....................

Skład Komisji wyborczej: Przewodniczący: ....

Członkowie: ....

....

Liczba uprawnionych do głosowania: ....

Liczba głosujących: ....

Liczba głosów nieważnych: ....

Liczba głosów oddanych na poszczególnych kandydatów:

na radnych

1) ....(nazwisko, imię, wiek, zamieszk.).................... otrzymał........głosów
2) .... " .... "

na zastępców radnych

1) ....(nazwisko, imię, wiek, zamieszk.).................... otrzymał........głosów
2) .... " .... "

Wybrano

na radnych

1) ....(nazwisko, imię, wiek, zamieszkanie)....................
2) ....

na zastępców radnych

1) ....(nazwisko, imię, wiek, zamieszkanie)....................
2) ....

i t. d.

Okręg Nr. II. mandatów.................... dzień głosowania....................

(jak wyżej)

i t. d.

Przewodniczący Gminnej Komisji Wyborczej

....................(podpis)....................

Członkowie: ....

....

....................(miejscowość)...................., dnia.................... 193.....r.

Poz. 607. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 października 1933 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad miejskich na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) zarządzam co następuje:

Postanowienia ogólne.

§ 1. (1) Przez powołane w niniejszym regulaminie bez bliższego określenia artykuły ustawy należy rozumieć odpowiednie artykuły ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294). Przez powołane bez bliższego określenia paragrafy należy rozumieć odnośne paragrafy niniejszego regulaminu.

(2) Wymienione w niniejszym regulaminie podwójne terminy poszczególnych czynności wyborczych należy rozumieć w ten sposób, iż liczba mniejsza określa termin dla miast do 15.000 mieszkańców, liczba zaś większa dla miast ponad 15.000 mieszkańców.

§ 2. (1) Wybory do rad miejskich odbywają się na podstawie powszechnego, równego, tajnego i bezpośredniego systemu głosowania oraz stosunkowego rozdziału mandatów.

(2) Prawo wybierania może być wykonane tylko osobiście.

§ 3. (1) Prawo wybierania do rady miejskiej ma każdy obywatel polski bez różnicy płci, który odpowiada warunkom określonym w art. 3 ustawy.

(2) Wybrany do rady miejskiej może być każdy obywatel polski bez różnicy płci, który ukończył do dnia zarządzenia wyborów 30 lat, ma prawo wybierania w jakimkolwiek okręgu wyborczym danego miasta i włada językiem polskim w słowie i piśmie.

§ 4. (1) Miasto, liczące do 5.000 mieszkańców, może stanowić jeden okręg wyborczy, bądź też dzielić się na odpowiednią ilość okręgów.

(2) Obszar miast, liczących ponad 5.000 mieszkańców, rządowa władza administracji ogólnej, określona w § 6 niniejszego regulaminu, podzieli na odpowiednią ilość okręgów wyborczych i ustali dla każdego okręgu w zależności od liczby jego mieszkańców, ilość przypadających nań mandatów radnych.

(3) Na poszczególny okręg wyborczy nie może przypadać mniej, niż 3 mandaty.

(4) Okręg wyborczy może być podzielony w miarę potrzeby na obwody głosowania. W tym przypadku wyborca może wykonać prawo głosowania tylko w jednym obwodzie.

(5) Każdy okręg wyborczy oraz każdy, obwód głosowania winien tworzyć jedną ciągłą całość terytorjalną.

(6) Okręgi wyborcze oznacza się numerami rzymskiemi, obwody zaś głosowania numerami arabskiemi dla każdego okręgu oddzielnie.

§ 5. Liczbę radnych miejskich określa art. 34 ustawy, przyczem za podstawę określenia liczby mieszkańców miasta przyjmuje się ogłoszone przez Główny Urząd Statystyczny wyniki ostatniego powszechnego spisu ludności. Liczba zastępców radnych jest równa liczbie radnych. Przy ustalaniu liczby mieszkańców w poszczególnych okręgach wyborczych i obwodach przyjmuje się za podstawę prowadzoną przez gminę ewidencję ludności.

Zarządzenie wyborów.

§ 6. (1) Wybory do rady miejskiej zarządza w miastach niewydzielonych z powiatowego związku samorządowego — starosta powiatowy, w miastach wydzielonych z powiatowego związku samorządowego — wojewoda, którym przysługuje ogólny nadzór nad czynnościami wyborczemi. Z tego tytułu władze te korzystają analogicznie z uprawnień, określonych w art. 67 ustawy.

(2) W zarządzeniu wyborów należy podać: dzień zarządzenia wyborów, dzień głosowania, ewentualny podział na okręgi wyborcze i obwody głosowania oraz ilość mandatów, przypadających na gminę, ilość mandatów w każdym okręgu wyborczym, jak również nazwiska przewodniczących, ich zastępców i dwóch członków i ich zastępców głównej i każdej okręgowej komisyj wyborczych. Treść zarządzenia należy podać przełożonemu gminy i przewodniczącemu głównej komisji wyborczej.

(3) Przed zarządzeniem wyborów władza zarządzająca wybory dokonuje podziału obszaru na okręgi wyborcze i na obwody głosowania i ustala ilość mandatów w poszczególnych okręgach.

Komisje wyborcze.

§ 7. (1) Dla przeprowadzenia wyborów ustanawia się główną komisję wyborczą i okręgowe komisje wyborcze. W razie podziału okręgów wyborczych na obwody głosowania należy utworzyć również obwodowe komisje wyborcze.

(2) Dla miasta, liczącego do 5.000 mieszkańców i stanowiącego jeden okręg wyborczy, tworzy się tylko główną komisję wyborczą, a w razie podziału jego na obwody głosowania — również obwodowe komisje wyborcze. Czynności okręgowych komisyj wyborczych, przewidziane niniejszym regulaminem, spełnia wówczas główna komisja wyborcza.

§ 8. (1) Główna i okręgowe komisje wyborcze składają się z przewodniczącego, jego zastępcy, 4 członków i tyluż zastępców. Przewodniczącego, jego zastępcę oraz 2 członków i ich zastępców mianuje władza zarządzająca wybory, pozostałych dwóch członków i ich zastępców powołuje zarząd miejski, komunikując o tem przewodniczącemu głównej komisji wyborczej.

(2) Obwodowe komisje wyborcze składają się z pięciu członków i tyluż zastępców (przewodniczącego, jego zastępcy, 4 członków i 4 ich zastępców), powołanych przez główną komisję wyborczą.

(3) Przewodniczący i członkowie komisyj wyborczych i ich zastępcy winni posiadać prawo wybierania do rady miejskiej, do której zarządzono wybory.

§ 9. (1) Do powzięcia uchwał komisyj wyborczych potrzebna jest obecność przewodniczącego (zastępcy) i co najmniej dwóch członków (zastępców). Uchwały zapadają zwykłą większością głosów obecnych. W razie równości głosów przyjęty zostaje wniosek, za którym głosował przewodniczący.

(2) Zastępca przewodniczącego i zastępcy innych członków komisyj wyborczych biorą udział w głosowaniu na posiedzeniu komisyj tylko w razie nieobecności osoby, którą zastępują, przyczem jednak zastępca przewodniczącego komisji wyborczej ma prawo brać udział we wszystkich posiedzeniach komisji.

Spisy wyborców.

§ 10. (1) Spis wyborców winien zawierać wszystkich posiadających prawo wybierania do rady miejskiej. Spisy wyborców sporządza przełożony gminy na podstawie rejestru mieszkańców oraz na podstawie danych i materjałów, posiadanych przez gminę w związku z prowadzeniem rejestru mieszkańców. Obywateli honorowych gminy wpisuje się na początku spisu wyborców, w razie podziału miasta na okręgi i obwody głosowania na początku spisu obwodu 1, okręgu I.

(2) W miastach, liczących do 5.000 mieszkańców i niepodzielonych ani na okręgi wyborcze, ani na obwody głosowania, sporządza się jeden spis wyborczy dla całego miasta. W miastach, podzielonych na okręgi wyborcze, lecz niepodzielonych na obwody głosowania sporządza się spisy wyborcze dla każdego okręgu oddzielnie. W miastach zaś podzielonych na obwody głosowania spisów okręgowych nie sporządza się, a sporządza się spisy wyborcze dla każdego obwodu głosowania oddzielnie. Okręgowe spisy wyborcze oznacza się numerem okręgu, obwodowe zaś spisy wyborcze numerem obwodu, a w razie podziału miasta na okręgi i obwody, spisy obwodowe oznacza się numerami okręgu i obwodu. Zarząd miejski drogą uchwały może wprowadzić prócz okręgowych lub obwodowych spisów wyborców ogólny spis wyborców, obejmujący wyborców z całego miasta.

(3) Spisy wyborców, prócz ogólnego, sporządzane są według ulic i Nr. Nr. domów, albo w porządku abecadłowym nazwisk wyborców. Przyjęcie takiego lub innego układu spisów wyborców zależy od decyzji zarządu miejskiego stosownie do lokalnych warunków. Układ ogólnego spisu wyborców winien być abecadłowy według nazwisk wyborców.

(4) Spis wyborców winien zawierać:

a) W układzie według ulic i Nr. Nr. domów: numer porządkowy, nazwę ulicy, nazwisko, imię, dzień, miesiąc i rok urodzenia, od kiedy mieszka w gminie, numer porządkowy spisu ogólnego, jeżeli taki spis istnieje oraz trzy rubryki wolne, z których dwie pierwsze służą dla zaznaczenia oddania głosu przy wyborach normalnych, ewentualnie uzupełniających — trzecia zaś obszerniejsza na inne zapiski, w której notuje się specjalny tytuł zapisu do spisu wyborców, jak np. „posiadacz nieruchomości", „urzędnik państwowy" i t. p.

b) W układzie abecadłowym według nazwisk wyborców: numer porządkowy, nazwisko, imię, dzień, miesiąc i rok urodzenia, adres mieszkania (ulica, Nr. domu), od kiedy mieszka w gminie, numer porządkowy spisu ogólnego, jeżeli taki spis istnieje oraz trzy rubryki wolne, z których dwie pierwsze służą dla zaznaczenia oddania głosu przy wyborach normalnych ewentualnie uzupełniających, trzecia zaś obszerniejsza na inne zapiski, w której notuje się specjalny tytuł zapisu wyborców, jak np. „posiadacz nieruchomości", „urzędnik państwowy" i t. p.

c) Ogólny spis wyborców winien zawierać: numer porządkowy, nazwisko, imię, dzień, miesiąc i rok urodzenia, adres mieszkania (ulica, Nr. domu), numer okręgu, numer obwodu i numer porządkowy spisu obwodowego.

§ 11. (1) Przełożony gminy doręcza:

a) przewodniczącemu głównej komisji wyborczej jeden egzemplarz ogólnego spisu wyborców, jeżeli taki spis został wprowadzony oraz po jednym egzemplarzu każdego okręgowego lub obwodowego spisu wyborców (jeden cały komplet);

b) każdemu przewodniczącemu okręgowej komisji wyborczej — po dwa egzemplarze spisu okręgowego danego okręgu, o ile zaś miasto jest podzielone na obwody głosowania — po jednym egzemplarzu spisów obwodowych wszystkich obwodów danego okręgu;

c) każdemu przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej — po dwa egzemplarze spisu wyborców danego obwodu.

(2) Przełożony gminy doręcza spisy wyborców przewodniczącym komisji wyborczych (ust. 1) w terminach następujących:

a) w miastach, liczących do 15.000 mieszkańców, najpóźniej dnia 14-go od dnia zarządzenia wyborów;

b) w miastach, liczących ponad 15.000 mieszkańców, najpóźniej dnia 24-go od dnia zarządzenia wyborów.

§ 12. 15 albo 25 dnia (§ 11 ust. 2) od dnia zarządzenia wyborów główna komisja wyborcza ogłosi plakatami:

a) podział miasta na okręgi wyborcze i obwody głosowania,

b) skład głównej, okręgowych i obwodowych komisyj wyborczych,

c) lokale i godziny urzędowania tych komisyj,

d) termin i miejsce wyłożenia spisu wyborców i wnoszenia reklamacyj (§ 13),
e) liczbę radnych, jaka ma .być wybrana w każdym poszczególnym okręgu wyborczym,
f) termin zgłaszania list kandydatów (§ 15),
g) liczbę wyborców, uprawnionych do zgłoszenia list kandydatów dla każdego okręgu wyborczego (§ 17).

W ogłoszeniu należy zaznaczyć, iż po upływie przepisanych terminów, reklamacje nie będą przyjmowane, zaś do głosowania będą uprawnione tylko osoby wpisane na ustalonym ostatecznie spisie wyborców (§ 14).

§ 13. (1) Spisy wyborców mają być wyłożone do przejrzenia w lokalach okręgowych komisyj wyborczych dnia 16 lub 26 od dnia zarządzenia wyborów przez dni siedem, najmniej przez pięć godzin dziennie. W tym czasie każdemu mieszkańcowi gminy wolno przeglądać spisy wyborców i czynić odpisy. Siedmiodniowy okres czasu wyłożenia spisów nie może mieć przerw.

(2) W czasie wyłożenia spisów każdy mieszkaniec miasta ma prawo wnieść do okręgowej komisji wyborczej poparte odpowiedniemi dowodami reklamacje z powodu pominięcia jego samego lub kogokolwiek innego w spisie wyborców, oraz przeciwko wpisaniu osoby nieuprawnionej do głosowania. Reklamacje należy zgłaszać pisemnie lub ustnie do protokółu. W czasie wyłożenia spisów wyborców winni być obecni co najmniej dwaj członkowie (zastępcy) komisji wyborczej.

§ 14. (1) Reklamacje z powodu pominięcia komisja okręgowa załatwia o ile możności bezzwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3-ch dni po dniu wniesienia reklamacji, a najpóźniej dnia 26 lub 36 od dnia zarządzenia wyborów i o decyzji zawiadamia reklamującego.

(2) W razie wniesienia reklamacji przeciwko wpisaniu komisja winna najpóźniej następnego dnia po wniesieniu reklamacji zawiadomić o tem osobę, której umieszczenie na liście wyborców zostało zakwestjonowane, z pouczeniem, iż przysługuje jej prawo wniesienia swej obrony do komisji na piśmie lub ustnie w ciągu następnego dnia po dniu ustnego lub pisemnego zawiadomienia. Przy doręczaniu pisemnych zawiadomień obowiązują postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341). Reklamacje przeciw wpisaniu rozstrzyga okręgowa komisja w ciągu 2-ch dni od chwili upływu terminu obrony, co winno nastąpić najpóźniej dnia 26 lub 36 od dnia zarządzenia wyborów i bezzwłocznie zawiadamia o decyzji osoby interesowane.

(3) Od powyższych decyzyj nie przysługuje odwołanie.

(4) Po rozstrzygnięciu reklamacyj okręgowa komisja wyborcza wpisuje dodatkowo wyborców, których prawo wyborcze uznano w postępowaniu reklamacyjnem w egzemplarzach okręgowych lub obwodowych spisów wyborców i zamyka spisy, zaopatrując je odpowiednią klauzulą oraz podpisami członków.

(5) W miastach, gdzie wprowadzono ogólne spisy wyborców, o wszelkich zmianach, dokonanych w drodze reklamacyj w spisach wyborców, okręgowe komisje wyborcze zawiadamiają główną komisję wyborczą, która sprawdza, czy jedna i ta sama osoba nie figuruje w spisach wyborców w paru okręgach lub obwodach, w przypadku stwierdzenia, iż ta sama osoba wpisana jest do paru spisów wyborców, główna komisja wyborcza zarządza uczynienie w tych spisach adnotacji, w którym okręgu lub obwodzie przysługuje tej osobie prawo oddania głosu.

Listy kandydatów.

§ 15. (1) Najpóźniej do dnia 20 lub 30 od dnia zarządzenia wyborów wyborcy mają prawo zgłaszania do głównej komisji wyborczej list kandydatów na radnych. Kandydaci na radnych winni posiadać prawo wybieralności (§ 3 ust. 2). Liczba kandydatów na poszczególnych listach nie może przekraczać trzykrotnej ilości mandatów radnych, przypadających na dany okręg wyborczy.

(2) Ta sama lista kandydatów nie może być zgłoszona w kilku okręgach wyborczych.

§ 16. (1) Lista kandydatów winna zawierać numer okręgu wyborczego, imię, nazwisko, wiek i dokładny adres zamieszkania każdego kandydata. Nazwiska kandydatów opatruje się kolejno numerami. Do listy kandydatów należy dołączyć oświadczenie każdego kandydata, stwierdzone własnoręcznym podpisem:

a) że zgadza się na zgłoszenie jego kandydatury na danej liście i w danym okręgu wyborczym,
b) że posiada prawo wybieralności na radnego,
c) że zapoznał się z treścią art. 6, 8 i 9 ustawy.

W razie braku takiego oświadczenia wykreśla główna komisja wyborcza kandydata z listy.

(2) Kandydować wolno z jednej tylko listy i w jednym tylko okręgu wyborczym. Jeżeli tego samego kandydata umieszczono na kilku listach, uznaje się go za prawidłowo zgłoszonego na tej liście, do której dołączona jest jego zgoda z datą najpóźniejszą. W razie jednakowych dat skreśla się kandydata ze wszystkich list.

(3) Przewodniczący głównej komisji wyborczej ma prawo wezwać kandydata celem stwierdzenia, czy włada on językiem polskim w słowie i piśmie. Kandydata, który nie zjawi się na wezwanie prawidłowo doręczone, główna komisja wyborcza może wykreślić z listy kandydatów. Od tych decyzyj niema odwołania.

§ 17. (1) Każda lista kandydatów winna być podpisana przez co najmniej 1/50 część wszystkich wyborców, wpisanych do spisu wyborców danego miasta lub okręgu. Za podstawę do ustalenia liczby potrzebnych podpisów służą spisy wyborców, sporządzone przez przełożonego gminy bez uwzględnienia okresu reklamacji. Licz-

bę 300 podpisów należy w każdym przypadku uznać za wystarczającą.

(2) Podpisujący listę winni podać adresy swoich mieszkań. Śmierć podpisującego, albo późniejsza utrata przezeń prawa wybierania nie powoduje unieważnienia listy. Wyborca ma prawo cofnąć złożony podpis pod listą kandydatów najpóźniej dnia 20 lub 30 po dniu zarządzenia wyborów.

(3) Za pełnomocnika listy, upoważnionego do porozumiewania się z komisją wyborczą, uważa się osobę, podpisaną na pierwszem miejscu; jako zastępcę pełnomocnika — podpisaną na drugiem miejscu, o ile w liście nie wskazano wyraźnie jako pełnomocnika i jego zastępcę innych osób.

§ 18. (1) Przewodniczący głównej komisji wyborczej wydaje na żądanie pełnomocnika listy pisemne poświadczenia zgłoszenia listy i złożenia oświadczenia kandydata (§ 16).

(2) Zgłoszona lista kandydatów otrzymuje numer porządkowy w kolejności zgłoszenia. Numeracja list odbywa się dla każdego okręgu wyborczego oddzielnie.

§ 19. (1) Przewodniczący głównej komisji wyborczej bada, czy zgłoszone listy kandydatów odpowiadają obowiązującym przepisom, a o dostrzeżonych brakach i wadach zawiadamia pełnomocnika listy najpóźniej 23 lub 33 dnia od dnia zarządzenia wyborów.

(2) Jeżeli pełnomocnik nie usunie braków i wad najpóźniej dnia 24 lub 34 od dnia zarządzenia wyborów, główna komisja wyborcza stwierdza nieważność listy w całości, albo nieważność kandydatur, co do których stwierdzono braki i wady i o decyzji zawiadamia pełnomocnika listy. Od tej decyzji nie przysługuje prawo odwołania.

(3) Ustalone w powyższy sposób listy kandydatów nie mogą być zmieniane; natomiast można je wycofać, dopóki nie zostaną ogłoszone (§ 21).

(4) Łączenie (blok) list jest niedopuszczalne.

Wybór radnych bez głosowania.

§ 20. W przypadku, gdy w danym okręgu wyborczym zgłoszona została jedna lista kandydatów, zawierająca podwójną liczbę nazwisk kandydatów, których należy wybrać w tymże okręgu, głosowanie nie odbywa się, a radnymi zostają kandydaci, wymienieni na czele listy w liczbie równej ilości mandatów radnych w danym okręgu, pozostali zaś kandydaci zostają zastępcami radnych w kolejności umieszczenia ich nazwisk na liście.

Ogłoszenie list kandydatów i terminu głosowania.

§ 21. (1) Najpóźniej dnia 25 lub 36 od dnia zarządzenia wyborów główna komisja wyborcza ogłasza plakatami:

a) listy kandydatów, uznane za ważne (bez podpisów zgłaszających) dla każdego okręgu wyborczego, pod numerami, które tym listom nadano;
b) dzień i czas trwania głosowania;
c) lokale, w których odbędzie się głosowanie;
d) treść §§ 23, 26, 33 niniejszego regulaminu.

(2) Głosowanie odbywa się jednego dnia we wszystkich okręgach wyborczych, w niedzielę lub dzień świąteczny najpóźniej dnia 30 lub 40 od dnia zarządzenia wyborów.

Głosowanie.

§ 22. (1) Głosowanie odbywa się w lokalach okręgowych komisyj wyborczych, w razie zaś podziału na obwody głosowania — w lokalach obwodowych komisyj wyborczych i trwa bez przerwy od godz. 9 do godz. 19.

(2) Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili obliczenia głosów w lokalu wyborczym powinni być obecni bez przerwy przewodniczący lub jego zastępca i co najmniej 2-ch członków komisji lub ich zastępcy.

(3) W lokalu wyborczym mogą przebywać mężowie zaufania wyborców, zgłoszeni przez pełnomocników list, po jednym dla każdej komisji. Mąż zaufania powinien mieć prawo wybierania do rady miejskiej danego miasta i okazać przewodniczącemu komisji wyborczej imienne pismo delegacyjne, wydane przez pełnomocnika danej listy.

§ 23. W dniu głosowania nie wolno w lokalu wyborczym, w budynku, w którym się ten lokal znajduje, na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów wygłaszać przemówień do wyborców, rozdawać kart do głosowania i w jakikolwiek inny sposób agitować. Postanowieniom tym podlegają również i mężowie zaufania.

§ 24. (1) Przewodniczący komisji czuwa nad zapewnieniem porządku w czasie wyborów zarówno w lokalu wyborczym, jak i przed tym lokalem. Przewodniczący może zarządzić usunięcie z lokalu wyborczego osób, nie wyłączając mężów zaufania, które zakłócają spokój lub naruszają przepisy § 23 oraz może wydawać zarządzenia, zdążające do zapewnienia wyborcom dostępu do lokalu i do urny wyborczej.

(2) Rządowe władze administracji ogólnej celem zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wyborów mogą zarządzić wyznaczenie przy poszczególnych komisjach wyborczych posterunków policyjnych.

§ 25. Przed rozpoczęciem głosowania komisja wyborcza stwierdza, czy urna jest próżna, poczem urnę zamyka. Od tej chwili aż do ukończenia głosowania urny w żadnym wypadku otwierać nie wolno.

§ 26. (1) Głosowanie odbywa się zapomocą kart do głosowania. Karty do głosowania nie mogą być koloru oczywiście innego niż biały. Karta powinna zawierać numer jednej z ważnie zgłoszonych list kandydatów, oraz nazwiska kandydatów, na których wyborca oddaje głos.

(2) Wyborca może głosować wyłącznie na kandydatów, których nazwiska umieszczone są

na jednej tylko liście kandydatów, zgłoszonej ważnie w danym okręgu wyborczym.

(3) Każdy wyborca rozporządza tylu głosami, ilu radnych wybiera się w danym okręgu wyborczym, przyczem ma prawo część lub wszystkie rozporządzalne swe głosy oddać na jednego i tego samego kandydata. Wówczas wypisuje na karcie do głosowania tyle razy nazwisko tego kandydata, ile głosów chce mu oddać.

(4) Treść karty do głosowania może być odbita mechanicznie lub pisana.

§ 27. Karty do głosowania wrzucane są do urny w kopertach, ostemplowanych pieczęcią zarządu miejskiego. Wszystkie koperty mają być jednakowej barwy i jednakowego formatu, oprócz stempla koperty nie mogą być oznaczone żadnym znakiem odróżniającym. Przewodniczący głównej komisji wyborczej dostarcza wszystkim komisjom ostemplowane koperty.

§ 28. Głosowanie odbywa się w następujący sposób: wyborca podszedłszy do stołu, przy którym czynna jest komisja wyborcza, wymienia swe imię, nazwisko i adres zamieszkania. Gdy zostanie sprawdzone, że wymienione imię i nazwisko znajduje się w spisie wyborców danego okręgu lub obwodu, wyborca otrzymuje kopertę do głosowania, poczem wkłada w nią kartę do głosowania i wręcza przewodniczącemu komisji, który sprawdziwszy stempel na kopercie, wrzuca ją do urny wyborczej w obecności wyborcy. Jednocześnie członek komisji obok nazwiska wyborcy notuje oddanie głosu.

§ 29. (1) Przewodniczący lub jego zastępca oraz członkowie komisji mogą zażądać ustalenia tożsamości osoby głosującej. Uczynić to jednak mogą dopóki wyborca nie oddał głosu.

(2) Wyborca nieposiadający dokumentów, uznanych przez komisję za wystarczające, może powołać się na świadectwo dwóch wiarogodnych świadków, znanych komisji wyborczej. Od decyzji komisji w sprawie tożsamości wyborcy niema odwołania.

§ 30. (1) Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby, wskutek nieprzewidzianego wypadku, czynności wyborcze były uniemożliwione, komisja wyborcza może przedłużyć godziny głosowania lub odroczyć do dnia następnego. Zarządzenie takie winno być natychmiast ogłoszone publicznie w sposób, w danem mieście przyjęty.

(2) W razie przerwania głosowania komisja wyborcza opieczętuje akta i urnę wyborczą i odda je na przechowanie przewodniczącemu pod jego osobistą odpowiedzialnością. Po ponownem podjęciu głosowania należy protokólarnie stwierdzić, czy pieczęcie były nienaruszone.

§ 31. O godzinie 19 przewodniczący komisji nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko ci wyborcy, którzy w chwili zarządzenia zamknięcia znajdowali się w lokalu wyborczym. Komisja może także przed godziną 19 uznać głosowanie za ukończone, jeśli wszyscy wyborcy, wpisani do spisu oddali swoje głosy.

Obliczenie i ustalenie wyniku głosowania.

§ 32. (1) Obliczenia oddanych głosów dokonują te komisje wyborcze, przed któremi odbywa się głosowanie. Obliczenie dokonywane jest zaraz po ukończeniu głosowania.

(2) Przewodniczący komisji otwiera urnę wyborczą, poczem liczy koperty w niej złożone, nie otwierając ich. Jednocześnie ustala się na podstawie notatek w spisie wyborców liczbę głosujących.

(3) Gdyby liczba głosujących różniła się od liczby kopert wyjętych z urny, należy to zaznaczyć w protokóle, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę powyższej niezgodności.

(4) Po ukończeniu tej czynności komisja przystępuje niezwłocznie do obliczenia kart do głosowania oddanych ważnie na poszczególne listy kandydatów oraz głosów oddanych ważnie na poszczególnych kandydatów. W tym celu przewodniczący komisji otwiera koperty, wyjmuje z nich karty i odczytuje głośno najpierw numer listy, następnie nazwiska kandydatów, wymienionych w karcie. Przed odczytaniem karty do głosowania przewodniczący bada jej ważność. O nieważności orzeka komisja wyborcza. W miarę odczytywania przez przewodniczącego, dwaj członkowie komisji prowadzą każdy zosobna listy obliczenia, do których wpisują oddzielnie liczbę kart do głosowania, oddanych ważnie na poszczególne listy kandydatów, oddzielnie zaś głosy, oddane ważnie na poszczególnych kandydatów. Listy obliczenia prowadzone przez obydwóch członków komisji winny się ze sobą zgadzać i mają być po ukończeniu obliczenia i podpisaniu przez wszystkich obecnych członków komisji, dołączone do protokółu. Na podstawie list obliczenia komisja wyborcza ustala: a) ile ważnych kart do głosowania otrzymała każda lista kandydatów oraz b) ile każdy z kandydatów uzyskał ważnych głosów.

§ 33. (1) Nieważne są:

a) karty do głosowania, włożone do koperty urzędownie nieostemplowanej;

b) karty koloru oczywiście innego niż biały;

c) karty do głosowania niewypełnione lub wyraźnie nieczytelne;

d) karty, zawierające nazwiska kandydatów z różnych list.

(2) Z kilku, znalezionych w kopercie, prawidłowo wypełnionych i o jednakowej treści kart do głosowania należy uznać za ważną tylko jedną kartę. Jeżeli zaś w kopercie znaleziono dwie lub więcej kart do głosowania o różnej treści, należy wszystkie znajdujące się w kopercie karty uznać za nieważne.

(3) Umieszczenie na karcie do głosowania nazwisk kandydatów w ilości większej aniżeli liczba radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym nie powoduje nieważności karty, nadliczbowe jednak nazwiska kandydatów w kolejności umieszczenia ich na karcie komisja wyborcza skreśla.

(4) Umieszczenie na karcie do głosowania nazwisk kandydatów, nie figurujących na żadnej z ważnie zgłoszonych list kandydatów, nie powoduje unieważnienia karty do głosowania, nazwiska jednak tych kandydatów komisja wyborczą skreśla.

(5) Skreślenie nazwiska kandydata i dopisanie innego nie powoduje nieważności karty do głosowania.

(6) Kandydatów, wpisanych do karty do głosowania w sposób, nie ustalający niewątpliwie osoby kandydata, komisja wyborcza skreśla. Wymienienie imienia kandydata jest niezbędne tylko wówczas, gdy na danej liście kandydatów figuruje dwóch lub więcej kandydatów tego samego nazwiska. Jeżeli na liście figuruje dwóch lub więcej kandydatów tego samego nazwiska i imienia, należy na karcie do głosowania podać imiona ojców tych kandydatów. Błędy i niedokładności pisowni nie powodują nieważności głosu, o ile tylko nie zachodzi wątpliwość co do tożsamości kandydata.

§ 34. Karty zakwestjonowane lub karty, zawierające nazwiska zakwestjonowanych kandydatów, o których ważności orzekała komisja, oznacza się numerami porządkowemi i dołącza się do protokółu. W protokóle podaje się krótkie powody dla których kartę lub poszczególne głosy uznano za ważne lub nieważne. Jeżeli powodem unieważnienia była wadliwość koperty, dołącza się także kopertę, oznaczywszy ją numerem porządkowym odnośnej karty.

§ 35. Wszystkie oddane podczas głosowania karty do głosowania, nie podpadające pod przepisy § 34, komisja opakowuje i opieczętowuje, a na opakowaniu umieszcza napis, wskazujący okręg wyborczy, ewentualnie także obwód głosowania. Osobno opakowuje się koperty z wyjątkiem kopert, o których mowa w § 34 niniejszego regulaminu.

§ 36. Każda komisja wyborcza, przed którą odbyło się głosowanie czyni protokólarne zestawienie z wyszczególnieniem:

a) liczby osób, uprawnionych do głosowania według listy wyborczej z wymienieniem ilu głosami rozporządzał każdy wyborca,
b) liczby wszystkich oddanych kart do głosowania,
c) liczby oddanych nieważnych kart do głosowania,
d) liczby wszystkich oddanych ważnych kart do głosowania,
e) liczby ważnych kart do głosowania, oddanych na poszczególne listy kandydatów,
f) liczby głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów.

§ 37. O ile głosowanie odbyło się w komisji obwodowej, komisja ta, po dokonaniu zestawienia wyniku głosowania (jak w § 36) z czynności swych spisuje protokół, w którym uwidacznia nazwiska członków komisji wyborczej, godziny rozpoczęcia i ukończenia lub przerwania głosowania, wszystkie uchwały komisji z krótkiem uzasadnieniem i ważniejsze okoliczności, dotyczące przebiegu głosowania. Protokół ten podpisany przez przewodniczącego i członków komisji wraz z zestawieniem wyników głosowania i wszystkiemi aktami wyborczemi komisja obwodowa bezzwłocznie przesyła do okręgowej komisji wyborczej.

§ 38. Okręgowa komisja wyborcza sprawdza protokóły i obliczenia wyników głosowania, przyczem może wezwać przewodniczących obwodowych komisyj wyborczych dla udzielenia wyjaśnień. Okręgowa komisja wyborcza może uchylić decyzję obwodowej komisji wyborczej o unieważnieniu lub uznaniu za ważną karty do głosowania lub poszczególnych głosów (§ 34) oraz winna poprawić sprawdzone błędy arytmetyczne. Po ostatecznem ustaleniu wyników głosowania we wszystkich obwodach, okręgowa komisja wyborcza zestawia wynik głosowania w całym okręgu (§ 36).

§ 39. Po zestawieniu wyników głosowania w okręgu wyborczym, okręgowa komisja wyborcza przystępuje do podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów w sposób następujący: ogólne ilości ważnych kart do głosowania, oddanych w danym okręgu wyborczym na poszczególne listy, dzieli się kolejno przez 1, 2, 3 i t. d., aż do chwili, gdy w ten sposób da się uszeregować tyle kolejno największych liczb (ilorazów z uwzględnieniem ułamków), ile jest mandatów w okręgu do podziału. Poszczególnej liście kandydatów przyznaje się tyle mandatów, ile ilorazów przypada na nią z pośród ustalonego w powyższy sposób ich szeregu. O przyznaniu mandatu jednej z dwóch lub więcej list, wykazujących jednakowe ilorazy końcowe, rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej.

§ 40. (1) Po dokonaniu podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów okręgowa komisja wyborcza przystępuje do ustalenia, którzy z kandydatów zostali wybrani do rady miejskiej.

(2) O pierwszeństwie i kolejności wyboru do rady miejskiej poszczególnych kandydatów danej listy decyduje kolejna względna większość głosów ważnie oddanych na poszczególnych kandydatów tej listy. W razie oddania jednakowej ilości głosów na dwóch lub więcej kandydatów, pierwszeństwo do uzyskania mandatu przysługuje kandydatowi umieszczonemu na pierwszem miejscu listy, o pierwszeństwie zaś pomiędzy innymi kandydatami rozstrzyga w takim przypadku los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej.

(3) Gdy na listę przypada więcej niż jeden mandat, kandydat zaś umieszczony na pierwszem miejscu tej listy w myśl powyższych zasad nie uzyskałby mandatu, wówczas należy zaliczyć dodatkowo na korzyść kandydata otrzymaną przez innych kandydatów tej listy nadwyżkę głosów ponad liczbę ilorazu (ilorazu wyborczego listy), jaki wypada z podzielenia ogólnej ilości głosów, ważnie oddanych na daną listę, przez przypadającą na nią ilość mandatów. Ułamki, powstałe przy dzieleniu, zaokrągla się wgórę do jedności,

W przypadku, gdy kandydat, umieszczony na pierwszem miejscu listy, nie uzyskał ani jednego głosu, postanowienia powyższe o zaliczeniu dodatkowem nadwyżek głosów, otrzymanych przez innych kandydatów, nie mają zastosowania.

(4) Jeżeli liczba kandydatów, na których głosowano z danej listy, nie wyczerpie pełnej ilości przyznanej tej liście mandatów, wówczas pozostałe mandaty przypadają innym kandydatom tejże listy w kolejności umieszczenia ich na liście.

Przykłady: I. Miasto posiada 12.000 mieszkańców. Wybiera 24 radnych. Podzielone zostało na 3 okręgi wyborcze. Jeden z okręgów wyborczych posiadający 8 mandatów, ma 1300 uprawnionych do głosowania. Zgłoszono w nim ważnie 4 listy kandydatów, na które oddano 1125 ważnych kart do głosowania.

Lista Nr. 1 otrzymała 350 ważnych kart do głosowania.

Kandydat A otrzymał 306 głosów
„ B „ 1656 „
„ C „ 654 „

Lista Nr. 2 otrzymała 595 ważnych kart do głosowania.

Kandydat D otrzymał 800 głosów
„ E „ 1512 „
„ F „ 1200 „
„ G „ 1200 „
„ H „ 0 „
„ I „ 0 „

Lista Nr. 3 otrzymała 120 ważnych kart do głosowania.

Kandydat L otrzymał 240 głosów
„ M „ 240 „
„ N „ 240 „
„ O „ 224 „

Lista Nr. 4 otrzymała 60 ważnych kart do głosowania.

Kandydat P otrzymał 150 głosów
„ R „ 250 „
„ S „ 64 „

Przystępujemy do podziału 8 mandatów pomiędzy listy kandydatów. W tym celu dzielimy kolejno liczby 350, 595, 120 i 60 przez 1, 2, 3 i t. d.

Lista Nr. 1	Lista Nr. 2	Lista Nr. 3	Lista Nr. 4
350(2)	595(1)	120(7)	60
175(5)	297(3)	60	30
116	198(4)		
	148(6)		
	119(8)		

Lista Nr. 1 otrzymuje 2 mandaty,
„ Nr. 2 „ 5 mandatów,
„ Nr. 3 „ 1 mandat.
„ Nr. 4 nie uzyskała żadnego mandatu.

Następnie ustala się, którzy z kandydatów każdej listy zostali wybrani do rady miejskiej.

Lista Nr. 1 otrzymała 2 mandaty.

Kandydat A uzyskał 306 głosów
„ B „ 1656 „
„ C „ 654 „

Ponieważ kandydat A, umieszczony na pierwszem miejscu listy nie uzyskałby mandatu (uzyskaliby B i C), lista zaś ma więcej niż jeden mandat, przeto należy postąpić według ustępu 3 § 40 regulaminu, t. j. ogólną liczbę głosów padłych na listę Nr. 1 — 2616 podzielić przez liczbę uzyskanych mandatów 2 i nadwyżkę głosów innych kandydatów ponad otrzymany iloraz zaliczyć na korzyść kandydata A:

2616 : 2 = 1308; 1656 — 1308 = 348 głosów zaliczyć na korzyść kandydata A.

W ten sposób:

Kandydat A będzie miał 306+348= 654 głosy,
„ B „ „ 1656—348=1308 głosów,
„ C „ „ 654 głosy

Pierwszy mandat otrzymuje kandydat B, drugi zaś mandat otrzymuje kandydat A, gdyż mimo posiadania tej samej liczby głosów co i kandydat C, jednak ma pierwszeństwo do mandatu z tytułu zajmowania pierwszego miejsca na liście kandydatów.

Lista Nr. 2 otrzymała 5 mandatów.

I mandat otrzymuje kandydat E
II „ „ „ F
III „ „ „ G
IV „ „ „ D

Ponieważ pozostaje jeszcze jeden mandat, a na resztę kandydatów tej listy nie głosowano, przeto pozostały piąty mandat przypada kolejnemu kandydatowi, czyli kandydatowi H.

Lista Nr. 3 otrzymała 1 mandat.

Ponieważ kandydat L umieszczony jest na pierwszem miejscu listy, uzyskuje on mandat, mimo, iż posiada taką samą liczbę głosów, jaką uzyskali kandydaci M i N.

Ogólny wynik wyborów w okręgu następujący:

Wybrani do rady miejskiej:
z listy Nr. 1 kandydaci B i A,
z listy Nr. 2 „ E, F, G, D i H,
z listy Nr. 3 „ L

§ 41. (1) Za zastępców radnych w poszczególnych okręgach wyborczych uznaje się tych kandydatów z danej listy, którzy mandatu nie uzyskali, a otrzymali zkolei największe ilości ważnych głosów. Liczba zastępców radnych z każdej listy nie może być większa od ilości przypadających na tę listę mandatów radnych.

(2) Jeżeli liczba pozostałych po wyborze radnych kandydatów, na których głosowano z danej listy, nie wyczerpie pełnej ilości przypadających na nią zastępców radnych, wówczas pozostała ilość stanowisk zastępców radnych przypada następnym kandydatom tej listy w kolejności, przewidzianej na liście.

§ 42. Po ustaleniu wyników wyborów okręgowa komisja wyborcza sporządza protokół, który winien zawierać: nazwiska członków okrę-

gowej komisji, wszystkie czynności okręgowej komisji wyborczej, między innemi i z § 38, a w szczególności także czynności dotyczące przebiegu głosowania, o ile głosowanie odbyło się w okręgowej komisji wyborczej oraz czynności połączone z obliczeniem wyniku głosowania, a następnie imiona, nazwiska, wiek i miejsce zamieszkania wybranych radnych i ich zastępców. Protokół podpisują członkowie okręgowej komisji wyborczej.

§ 43. (1) Protokół wyborczy wraz z wszystkiemi aktami wyborczemi okręgowa komisja wyborcza przesyła bezzwłocznie głównej komisji wyborczej, która na podstawie tych protokółów sporządza ogólne zestawienie wyników wyborów dla całego miasta według okręgów wyborczych i ogłasza go plakatami.

(2) W obwieszczeniu należy podać:

a) liczbę oddanych ważnych kart do głosowania w każdym okręgu wyborczym;
b) liczbę kart do głosowania, uznanych za ważne, oddanych w każdym okręgu na poszczególne listy kandydatów;
c) liczbę mandatów, uzyskanych przez poszczególne listy kandydatów;
d) imiona, nazwiska, wiek i miejsce zamieszkania wybranych radnych w każdym okręgu z każdej listy kandydatów;
e) imiona, nazwiska, wiek i miejsce zamieszkania zastępców radnych z każdej listy kandydatów;
f) treść § 45 niniejszego regulaminu.

Protesty wyborcze i unieważnienie wyborów.

§ 44. Wybory są nieważne:

a) jeżeli zostanie stwierdzone, że w danym okręgu wyborczym dopuszczono się przy wyborach przekupstw, fałszu lub jakiegokolwiek podstępu, a popełnione przestępstwa mogły wpłynąć na wynik wyborów;
b) jeżeli wybory przeprowadzone zostały niezgodnie z przepisami niniejszego regulaminu, a popełnione uchybienia mogły wpłynąć na wynik wyborów.

§ 45. W ciągu 7 dni po dniu ogłoszenia wyniku wyborów przez główną komisję wyborczą co najmniej taka liczba wyborców danego okręgu wyborczego, jaka jest uprawniona w myśl § 17 niniejszego regulaminu do zgłoszenia listy kandydatów, ma prawo wnieść protest przeciwko wyborom w tymże okręgu z żądaniem unieważnienia wyborów w całości, albo też wyboru poszczególnego radnego. Protesty przeciwko wyborom wnosi się na piśmie do głównej komisji wyborczej, która w terminie 3-dniowym winna je przesłać z odpowiedniemi wyjaśnieniami i aktami wyborczemi do władzy, powołanej do rozstrzygania protestów (§ 46). Wniesienie protestu przeciwko wyborom wstrzymuje ukonstytuowanie się nowowybranej rady miejskiej.

§ 46. (1) O unieważnieniu w całości lub części, z urzędu i na skutek protestu decydują: w odniesieniu do miast niewydzielonych z powiatowego związku samorządowego — starosta powiatowy, w odniesieniu do miast wydzielonych — wojewoda, przyczem starosta powiatowy i wojewoda stosują postanowienia, zawarte w art. 42 ustawy.

(2) W razie unieważnienia wyboru poszczególnych radnych z urzędu lub na skutek wniesionego protestu, wstępują na ich miejsce kolejno zastępcy. W razie zaś unieważnienia wyborów w całości w danym okręgu wyborczym, władze, zarządzające wybory, a określone w § 6, zarządzają w ciągu 14 dni nowe wybory w tym okręgu. Nowe wybory odbywają się na podstawie tych samych spisów wyborców i przez te same komisje wyborcze. Spisy wyborców mogą być przez komisję wyborczą zmienione na skutek uzasadnionych reklamacyj, wniesionych w myśl przepisów niniejszego regulaminu (§§ 13 i 14).

Rozwiązanie komisyj wyborczych.

§ 47. W razie niewniesienia protestu przeciwko wyborom w przepisanym terminie główna komisja wyborcza przekazuje wszystkie akta wyborcze przełożonemu gminy miejskiej do przechowania w archiwum. Po uprawomocnieniu się aktu wyborczego wszystkie komisje wyborcze rozwiązuje się.

Wybory uzupełniające.

§ 48. Jeżeli w ciągu kadencji listy zastępców radnych zostaną wyczerpane, a liczba radnych zmniejszy się o 20%, władze zarządzające wybory (§ 6) mogą zarządzić wybory uzupełniające. Te same władze obowiązane są to uczynić, gdy liczba radnych zmniejszy się o 30%, a rada nie będzie rozwiązana w myśl art. 69 ust. 3 ustawy. Przy obliczeniu 20 lub 30% ułamki zaokrągla się wgórę do pełnej jedynki.

§ 49. (1) Przepisy niniejszego regulaminu, dotyczące w szczególności zarządzenia wyborów, komisyj wyborczych, list kandydatów, spisów wyborców, wyboru radnych bez głosowania, ogłoszenia list kandydatów i terminu głosowania, sposobu przeprowadzenia głosowania, obliczenia i ustalenia wyniku głosowania, protestów wyborczych i unieważnienia wyborów oraz rozwiązania komisyj wyborczych mają analogiczne zastosowanie przy wyborach uzupełniających.

(2) Odnośna władza może utrzymać podział miasta na okręgi wyborcze taki, jaki był przy ostatnich wyborach głównych, może jednak ten podział zmienić, o ile zmiana ta byłaby uzasadniona zmianą liczby mieszkańców w mieście lub w poszczególnych okręgach wyborczych.

(3) Jeżeliby na poszczególne okręgi wyborcze według dotychczasowego podziału miało przypadać przy wyborach uzupełniających mniej

niż trzy mandaty, wówczas odnośna władza winna okręgi takie włączyć do sąsiednich lub połączyć we wspólne okręgi tak, ażeby każdy poszczególny okręg wyborczy posiadał przy wyborach uzupełniających co najmniej trzy mandaty.

(4) Podział okręgów wyborczych na obwody głosowania może być utrzymany, o ile został utrzymany podział na okręgi, lub gdy całe okręgi wyborcze włączono lub połączono z okręgami sąsiedniemi.

(5) Zastępcy radnych, wybranych w wyborach uzupełniających, powoływani są na tych samych zasadach, jak i przy wyborach głównych (§ 41).

Przepisy końcowe.

§ 50. Koszta, związane z przeprowadzeniem wyborów, ponosi gmina miejska. Zarząd miejski obowiązany jest dostarczyć komisjom wyborczym lokali wraz z potrzebnem urządzeniem oraz sił pomocniczych, których przewodniczący komisyj wyborczych mogą powołać do pomocy komisjom przy spełnianiu wszelkich czynności. Wszystkie podania i świadectwa w sprawach wyborczych są wolne od opłat stemplowych oraz opłat administracyjnych związków samorządowych.

§ 51. Czynności zarządu miejskiego i przełożonego gminy, przewidziane niniejszym regulaminem, w braku tych organów spełniają organa tymczasowe, powołane w myśl przepisów art. 50, 55 ust. 2, 72 i 73 ustawy.

§ 52. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na terenie województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

Poz. 608. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1933 r. w sprawie regulaminu wyborów sołtysa i podsołtysa na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego.

Na podstawie art. 20 ust. 4 ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego z dnia 23 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) zarządzam co następuje:

Postanowienia ogólne.

§ 1. Przez powołane w niniejszym regulaminie bez bliższego określenia artykuły ustawy należy rozumieć odpowiednie artykuły ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz U. R. P. Nr. 35, poz. 294). Przez powołane bez bliższego określenia paragrafy należy rozumieć odnośne paragrafy niniejszego regulaminu.

§ 2. (1) Wybrany na sołtysa i podsołtysa może być każdy obywatel polski bez różnicy płci, który ukończył do dnia zarządzenia wyborów 30 lat, ma od roku miejsce zamieszkania na terenie gromady, posiada w myśl art. 3 ustawy prawo bezpośredniego wybierania do organów ustrojowych związków samorządowych oraz włada językiem polskim w słowie i piśmie.

(2) Warunek władania językiem polskim obowiązuje o tyle, o ile nie został zawieszony w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 3. Sołtysa i podsołtysa wybierają na lat 3 radni gromadzcy, w gromadach zaś nie posiadających rad gromadzkich — zebranie gromadzkie. Prawo uczestnictwa w zebraniu gromadzkiem określa art. 19 ust. 1 ustawy.

§ 4. (1) Wybory sołtysa i podsołtysa zarządza starosta powiatowy, któremu przysługuje ogólny nadzór nad przeprowadzeniem wyborów. Z tego tytułu starosta powiatowy korzysta analogicznie z uprawnień, określonych w art. 67 ustawy.

(2) W zarządzeniu wyborów starosta powiatowy podaje:

a) przy wyborze sołtysa i podsołtysa przez radnych gromadzkich — nazwisko przewodniczącego gminnej komisji wyborczej oraz przewodniczącego zebrania wyborczego i dzień głosowania,
b) przy wyborze sołtysa i podsołtysa przez zebranie gromadzkie — dzień zarządzenia wyborów, dzień głosowania i nazwiska przewodniczących gminnej i gromadzkiej komisyj wyborczych. (Wzór Nr. 1).

(3) Okres czasu pomiędzy dniem ogłoszenia, przewidzianego w § 10 lub 18 niniejszego regulaminu, a dniem głosowania nie może być krótszy: od dni 3, jeżeli sołtysa wybierają radni, od dni 6, jeżeli sołtysa wybiera zebranie.

(4) Wybory nie mogą się odbywać w okresie pilnych robót polnych oraz uroczystych świąt.

§ 5. (1) Wybór sołtysa i podsołtysa uskutecznia się jednocześnie w jednem głosowaniu.

(2) Głosowanie odbywa się na zgłoszonych kandydatów. Zgłoszeni kandydaci są jednocześnie kandydatami na sołtysa i na podsołtysa.

(3) Za wybranego na sołtysa uznaje się tego kandydata, który uzyskał największą liczbę ważnych głosów. Kandydata, który uzyskał zkolei największą liczbę ważnych głosów, uznaje się za wybranego na podsołtysa. W razie równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego zebrania wyborczego lub komisji wyborczej.

(4) W razie zgłoszenia ważnie jednego tylko kandydata, głosowanie nie odbywa się, a zgłoszonego kandydata uznaje się za wybranego na sołtysa. Wybór zaś podsołtysa przeprowadza się bezzwłocznie w odrębnem głosowaniu.

(5) Gdyby wszystkie głosy padły na jednego tylko kandydata, uznaje się go za wybranego na sołtysa. Wybór zaś podsołtysa przeprowadza się natychmiast w powtórnem głosowaniu na pozostałych ważnie zgłoszonych kandydatów. Głosowanie powtórne odbywa się na tych samych

zasadach, jak i pierwsze. Za wybranego uznaje się tego kandydata, który w powtórnem głosowaniu uzyskał największą liczbę głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej lub zebrania wyborczego.

(6) W razie, gdy wpłynęło tylko jedno ważne zgłoszenie, zawierające nazwiska dwóch kandydatów, głosowanie nie odbywa się, a za wybranych uznaje się zgłoszonych kandydatów, przyczem za wybranego na sołtysa uznaje się kandydata, umieszczonego na pierwszem miejscu zgłoszenia, kandydata zaś umieszczonego na drugiem miejscu uznaje się za wybranego na podsołtysa.

(7) Każdy wyborca może głosować tylko na jednego z ważnie zgłoszonych kandydatów.

§ 6. (1) Głosowanie jest jawne, na żądanie zaś 1/4 obecnych wyborców — tajne.

(2) Wniosek o przeprowadzenie tajnego głosowania winien być złożony na piśmie lub do protokółu i podpisany lub zgłoszony przez co najmniej 1/4 liczby obecnych na zebraniu wyborców. W przypadku zgłoszenia takiego wniosku przewodniczący ogłasza zebranym, że głosowanie odbędzie się tajnie, t. j. zapomocą kart do głosowania.

§ 7. (1) Karta do głosowania nie może być koloru oczywiście innego niż biały.

(2) Wyborca na karcie do głosowania wpisuje imię, nazwisko ewentualnie imię ojca kandydata.

(3) Karta do głosowania może zawierać tylko jedno nazwisko kandydata.

(4) Karta może być pisana lub odbita mechanicznie.

§ 8. (1) Nieważne są:

a) karty koloru oczywiście innego niż biały;
b) karty niewypełnione;
c) karty, zawierające więcej niż jedno nazwisko kandydata;
d) karty, zawierające prócz imion i nazwisk dopiski, przyczem znaki pisarskie przy nazwisku nie powodują nieważności karty;
e) karty wyraźnie nieczytelne lub nie wskazujące niewątpliwie na jednego z ważnie zgłoszonych kandydatów. Wymienienie imienia kandydata jest niezbędne tylko wówczas, gdy zgłoszono więcej kandydatów tego samego nazwiska. W razie zgłoszenia dwóch lub więcej kandydatów tego samego nazwiska i imienia należy wymienić imię ojca. Błędy i niedokładności pisowni nie powodują nieważności karty do głosowania, o ile tylko nie zachodzi wątpliwość co do tożsamości kandydata;
f) przy wyborach przez zebranie gromadzkie nieważne są ponadto karty do głosowania, włożone do kopert urzędownie nieostemplowanych. Z kilku znalezionych w kopercie prawidłowo wypełnionych i o jednakowej treści kart do głosowania należy uznać za ważną tylko jedną kartę. Jeżeli zaś w kopercie znaleziono dwie lub więcej kart do głosowania o różnej treści, należy wszystkie znajdujące się w kopercie karty uznać za nieważne.

(2) Skreślenie nazwiska i dopisanie innego nie powoduje nieważności karty do głosowania.

§ 9. (1) Przewodniczący zebrania wyborczego lub gromadzkiej komisji wyborczej czuwa nad zapewnieniem porządku w czasie wyborów zarówno w lokalu wyborczym, jak i przed tym lokalem. Przewodniczący może zarządzić usunięcie z lokalu wyborczego osób, które zakłócają spokój lub naruszają przepisy zawarte w ust. 2 oraz może wydawać zarządzenia zdążające do zapewnienia wyborcom dostępu do lokalu wyborczego i do urny wyborczej.

(2) W dniu głosowania nie wolno w lokalu wyborczym, w budynku, w którym się ten lokal znajduje, na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów wygłaszać przemówień do wyborców i w jakikolwiek inny sposób agitować.

(3) Starosta powiatowy celem zepewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wyborów może zarządzić wyznaczenie przy lokalu wyborczym posterunku policyjnego.

Wybór sołtysa i podsołtysa przez radnych gromadzkich.

§ 10. (1) Wybory sołtysa i podsołtysa w gromadzie posiadającej radę gromadzką, przeprowadza przewodniczący zebrania wyborczego, wyznaczony przez starostę powiatowego z pośród radnych gromadzkich (Wzór Nr. 2).

(2) Niezwłocznie po zarządzeniu wyborów przez starostę powiatowego wójt sporządza i doręcza przewodniczącemu zebrania wyborczego wykaz radnych gromadzkich w układzie abecadłowym (Wzór Nr. 3).

(3) Przewodniczący zebrania wyborczego za pośrednictwem sołtysa zwołuje zebranie wyborcze radnych gromadzkich w terminie oznaczonym w zarządzieniu wyborczem, podając cel, miejsce, dzień i godzinę zebrania. Zawiadomienie winno być dostarczone radnemu co najmniej na 3 dni (Wzór Nr. 4).

(4) Do ważności wyborów sołtysa i podsołtysa konieczna jest obecność co najmniej połowy plus jeden ustawowej liczby radnych gromadzkich.

(5) Przed przystąpieniem do wyborów przewodniczący zebrania wyborczego stwierdza, czy jest obecna potrzebna do wyborów liczba radnych.

(6) Po stwierdzeniu obecności potrzebnej do wyboru liczby radnych i odczytaniu §§ 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 27, 28, 29 niniejszego regulaminu, przewodniczący zebrania wyborczego wzywa zebranych radnych do zgłaszania kandydatów na sołtysa i na podsołtysa. Zgłoszenia uskuteczna się bezpośrednio po wezwaniu przewodniczącego zebrania wyborczego.

§ 11. (1) Zgłoszenie uskutecznia się na piśmie lub ustnie do protokółu i może zawierać nazwiska najwyżej dwóch kandydatów. Winno ono być podpisane lub zgłoszone przez co najmniej 3 radnych.

(2) W zgłoszeniu należy wymienić imię, nazwisko, imię ojca, wiek i miejsce zamieszkania każdego kandydata.

(3) Na prośbę wyborców i zgodnie z ich wolą każdy może w obecności przewodniczącego zebrania wyborczego napisać zgłoszenie oraz podpisać za niepiśmiennych wyborców.

(4) Kandydatem może być tylko osoba, posiadająca prawo wybieralności na sołtysa i podsołtysa.

§ 12. Po zgłoszeniu kandydatów przewodniczący bada czy zgłoszenia były prawidłowe i czy zgłoszeni kandydaci mają prawo wybieralności, poczem ustala listę ważnie zgłoszonych kandydatów i ogłasza ją zebranym wyborcom (Wzór Nr. 5).

§ 13. (1) Głosowanie odbywa się w sposób następujący: przewodniczący zebrania wyborczego odczytuje nazwiska radnych z wykazu, sporządzonego przez wójta w porządku alfabetycznym; radni, w miarę wywołania nazwisk, podchodzą do stołu i:

a) w głosowaniu jawnem — wymieniają imię i nazwisko, ewentualnie imię ojca kandydata, na którego oddają głos, przewodniczący zaś zebrania wyborczego wpisuje w wykazie przy nazwisku głosującego radnego nazwisko wymienionego przez niego kandydata;
b) w głosowaniu zaś tajnem—oddają przewodniczącemu zebrania wyborczego karty do głosowania, przewodniczący zaś odnotowuje w wykazie radnych oddanie głosu.

(2) Głosowanie uznaje się za zakończone po oddaniu głosów przez wszystkich obecnych radnych.

§ 14. Po zamknięciu głosowania przewodniczący zebrania wyborczego ustala liczbę oddanych głosów. W tym celu:

a) w przypadku głosowania jawnego przewodniczący ustala na podstawie notatek w wykazie radnych ile każdy z kandydatów uzyskał ważnych głosów,
b) w przypadku głosowania tajnego przewodniczący na podstawie notatek w wykazie radnych ustala liczbę głosujących radnych, następnie zaś liczy złożone karty do głosowania. Ilość kart do głosowania powinna zgadzać się z liczbą głosujących radnych. Po ustaleniu oddanych głosów przewodniczący ustala na podstawie kart do głosowania ile każdy z kandydatów uzyskał ważnych głosów.

§ 15. (1) Po ustaleniu ile każdy z kandydatów uzyskał ważnie oddanych głosów, w obu przypadkach (tajnego i jawnego głosowania) przewodniczący zebrania wyborczego ustala, który z kandydatów został wybrany na sołtysa. a który na podsołtysa.

(2) Kogo należy uznać za wybranego określa § 5 niniejszego regulaminu.

Wybór sołtysa i podsołtysa przez zebranie gromadzkie.

§ 16. (1) Przed zarządzeniem wyborów, na polecenie starosty powiatowego, wójt gminy sporządza spisy wyborców po jednym egzemplarzu dla każdej gromady oddzielnie, do których wpisuje wszystkich posiadających prawo wybierania sołtysa i podsołtysa.

(2) Spisy wyborców sporządzane są na podstawie rejestru mieszkańców oraz na podstawie danych i materjałów posiadanych przez gminę w związku z prowadzeniem rejestru mieszkańców; spisy sporządzane są według miejscowości (osiedli) i numerów domów (Wzór Nr. 6).

§ 17. (1) Celem przeprowadzenia wyborów dla każdej gminy i gromady nie posiadającej rady gromadzkiej tworzy się oddzielną komisję wyborczą.

(2) Gminną i gromadzką komisję wyborczą tworzą: przewodniczący i dwóch członków.

(3) Przewodniczącego mianuje starosta powiatowy. Członków zaś powołuje przewodniczący. Członkami komisyj wyborczych mogą być jedynie osoby, posiadające prawo wybierania na obszarze objętym działalnością danej komisji. Przewodniczący każdej komisji wyznacza jednego z członków komisji, jako swego zastępcę. W braku któregokolwiek z członków komisji przewodniczący (zastępca) może powołać na jego miejsce zastępcę z pośród osób posiadających prawo wybierania na obszarze objętym działalnością danej komisji (Wzory Nr. 7 i 8).

(4) Do powzięcia uchwał komisji wyborczej potrzebna jest obecność przewodniczącego (zastępcy) i dwóch członków (zastępców). Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 18. (1) Niezwłocznie po zarządzeniu wyborów wójt doręcza spis wyborców danej gromady przewodniczącemu gminnej komisji wyborczej. Jednocześnie przewodniczący gminnej i gromadzkiej komisyj wyborczych powołują członków komisyj wyborczych, wójt zaś wyznacza dla gromadzkiej komisji lokal wyborczy. Lokalem gminnej komisji wyborczej jest lokal urzędu gminnego.

(2) W gromadach, nie posiadających rad gromadzkich, sołtys, niezwłocznie po otrzymaniu od wójta niezbędnych danych, podaje do powszechnej wiadomości na terenie gromady, w sposób na miejscu praktykowany, pełny skład gminnej komisji wyborczej, miejsce, dnie i godziny wyłożenia spisów wyborców, termin składania reklamacyj, treść § 19 oraz miejsce, dzień i godzinę głosowania. Skład gromadzkiej komisji wyborczej sołtys podaje do powszechnej wiadomości na terenie gromady w przeddzień głosowania (Wzór Nr. 9).

§ 19. (1) Spisy wyborców powinny być wyłożone w urzędzie gminnym nazajutrz po dniu ogłoszenia przez sołtysa wyborów (§ 18) na przeciąg trzech dni.

(2) W czasie wyłożenia spisów każdy mieszkaniec gromady ma prawo przeglądać spisy wyborców swej gromady i wnosić do gminnej komisji wyborczej udokumentowane reklamacje z żądaniem dodatkowego wpisania lub skreślenia ze spisów. Reklamacje z powodu pominięcia gminna komisja wyborcza załatwia możliwie bezzwłocznie, najpóźniej jedak w ciągu dwóch dni po dniu wniesienia reklamacji i o decyzji zawiadamia reklamującego. W razie wniesienia reklamacji o skreślenie, gminna komisja wyborcza najpóźniej następnego dnia po wniesieniu reklamacji powinna zawiadomić o tem osobę, której umieszczenie w spisie wyborców zakwestjonowano, z pouczeniem, iż przysługuje jej prawo wniesienia swej obrony do gminnej komisji wyborczej na piśmie lub ustnie w ciągu następnego dnia po dniu ustnego lub pisemnego zawiadomienia.

(3) Reklamacje rozstrzyga dla całej gminy gminna komisja wyborcza i ustala ostatecznie spisy wyborców. Od tych decyzji niema odwołania.

§ 20. (1) Przed przystąpieniem do wyborów przewodniczący gromadzkiej komisji wyborczej po odczytaniu §§ 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 20, 21, 22, 27, 28, 29 niniejszego regulaminu wzywa zebranych do zgłaszania kandydatów. Kandydatury powinny być zgłoszone bezpośrednio po wezwaniu przewodniczącego.

(2) Postanowienia zawarte w § 11 ustęp 1, 2, 3 i 4 mają tu analogiczne zastosowanie z tą zmianą, iż zgłoszenie kandydatów powinno być podpisane lub zgłoszone przez co najmniej 10 wyborców.

(3) Postanowienia § 12 mają tu analogiczne zastosowanie z tem, że przewodniczący po ogłoszeniu listy ważnie zgłoszonych kandydatów wykłada ją do przeglądu w miejscu widocznem i dostępnem dla wyborców (Wzór Nr. 5).

§ 21. (1) Głosowanie odbywa się w sposób następujący: wyborcy podchodzą kolejno do stołu, przy którym urzęduje komisja wyborcza i wymieniają swoje miejsce zamieszkania, Nr. domu, imię i nazwisko, przewodniczący zaś komisji wyborczej sprawdza, czy w spisie wyborców figuruje dany wyborca.

(2) Wyborca nieumieszczony w spisie wyborców nie ma prawa głosu.

(3) Przewodniczący (zastępca) oraz każdy członek komisji wyborczej (zastępca) ma prawo zakwestjonować tożsamość osoby wyborcy. Uczynić to jednak mogą dopóki wyborca nie oddał głosu. Wyborca nie posiadający dokumentów, uznanych przez komisję wyborczą za wystarczające, może powołać się na dwóch wiarogodnych świadków znanych komisji. Decyzja w sprawie tożsamości osoby wyborcy należy do komisji wyborczej. Od tej decyzji niema odwołania.

(4) Po odszukaniu wyborcy w spisie wyborców, przewodniczący odnotowuje w spisie oddanie głosu, a wyborca:

a) w przypadku głosowania jawnego — wymienia imię i nazwisko ewentualnie imię ojca tego z pośród ważnie zgłoszonych kandydatów, na którego oddaje głos. W miarę oddawania głosów dwaj członkowie komisji wyborczej notują na listach obliczenia, każdy oddzielnie, głosy ważne oddane na poszczególnych kandydatów (Wzór Nr. 10);

b) w przypadku zaś głosowania tajnego — wyborca otrzymuje od przewodniczącego komisji wyborczej kopertę, wkłada do niej kartę do głosowania i zwraca przewodniczącemu, który wrzuca ją do urny wyborczej w obecności wyborcy.

(5) Przed przystąpieniem do głosowania tajnego komisja wyborcza sprawdza czy urna jest próżna, poczem urnę zamyka.

(6) Koperty do głosowania powinny być ostemplowane pieczęcią gminy, w braku zaś takiej pieczęci, — pieczęcią starosty powiatowego i posiadać w danej gromadzie jeden kształt, kolor i gatunek papieru.

§ 22. Po oddaniu głosów przez zebranych zarówno w przypadku głosowania jawnego, jak i tajnego, gdy już nikt z obecnych nie zgłasza się z oddaniem głosu, przewodniczący komisji wyborczej zapytuje zebranych czy wszyscy już głosowali i uprzedza, iż głosowanie zostanie zamknięte, poczem w braku zgłaszających się zamyka się głosowanie.

§ 23. Po zamknięciu głosowania komisja wyborcza ustala liczbę oddanych głosów. W tym celu:

a) w przypadku głosowania jawnego, przewodniczący komisji wyborczej na podstawie notatek w spisie wyborców ustala ile głosów wogóle zostało oddanych, dwaj zaś członkowie komisji wyborczej na podstawie prowadzonych przez siebie kart obliczenia ustalają ile głosów ważnych padło na poszczególnych kandydatów;

b) w przypadku głosowania tajnego, przewodniczący komisji wyborczej wyjmuje z urny wyborczej koperty, liczy je i porównuje liczbę ich z liczbą wyborców, którzy oddali głos według spisów wyborców. Jeżeli powyższe liczby nie są jednakowe należy to zaznaczyć w protokóle wyborczym z podaniem przyczyn mogących ewentualnie wyjaśnić powyższą niezgodność. Następnie przewodniczący komisji wyborczej wyjmuje z kopert karty do głosowania i odczytuje ich treść, dwaj zaś członkowie komisji wyborczej wpisują do dwóch kart obliczenia głosy oddane ważnie na poszczególnych kandydatów. W trakcie odczytywania karty do głosowania przewodniczący komisji wyborczej bada jej ważność. O nieważności karty do głosowania decyduje komisja wyborcza. Od tej decyzji niema odwołania (Wzór Nr. 10).

§ 24. (1) Po ustaleniu ile każdy z kandydatów uzyskał ważnie oddanych głosów, komisja wyborcza stwierdza, który z kandydatów został wybrany na sołtysa, a który na podsołtysa.

(2) Kogo należy uznać za wybranego określa § 5 niniejszego regulaminu.

Wybory uzupełniające.

§ 25. (1) Gdy zajdzie potrzeba dokonania wyboru tylko sołtysa lub tylko podsołtysa, starosta powiatowy zarządza wybory uzupełniające.

(2) Przy wyborach uzupełniających stosuje się analogicznie postanowienia niniejszego regulaminu, które miały zastosowanie przy wyborach głównych, z tem, że zgłasza się kandydatów tylko na sołtysa lub tylko na podsołtysa.

(3) W razie zgłoszenia ważnie jednego tylko kandydata, głosowanie nie odbywa się, a za wybranego uznaje się zgłoszonego kandydata.

Protokół wyborczy.

§ 26. (1) Po ustaleniu i ogłoszeniu zebranym wyborcom wyników wyborów przewodniczący zebrania wyborczego lub gromadzka komisja wyborcza sporządza protokół, który powinien zawierać: datę, czas trwania (początek i koniec) oraz miejsce wyborów, nazwisko przewodniczącego zebrania wyborczego lub skład komisji wyborczej, czy głosowanie było tajne czy jawne, liczbę uprawnionych do głosowania i liczbę głosujących, listę ważnie zgłoszonych kandydatów, liczby ważnie oddanych głosów na poszczególnych kandydatów, liczbę głosów unieważnionych, imię, nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania wybranych na sołtysa i na podsołtysa (Wzór Nr. 11).

(2) Protokół podpisują: przewodniczący zebrania wyborczego lub przewodniczący i obecni członkowie komisji wyborczej.

(3) Do protokółu dołącza się zgłoszenia kandydatów, wykaz radnych lub spisy wyborców, karty do głosowania (ważne i nieważne) oraz karty obliczenia.

(4) Akta wyborcze wraz z protokółem przewodniczący zebrania wyborczego lub przewodniczący gromadzkiej komisji wyborczej dostarcza bezzwłocznie po wyborach przewodniczącemu gminnej komisji wyborczej, który jeden odpis protokółu wyborczego przesyła natychmiast staroście powiatowemu.

Protesty wyborcze i unieważnienie z urzędu.

§ 27. Wybory są nieważne:

a) jeżeli zostanie stwierdzone, że przy wyborach dopuszczono się przekupstw, fałszu lub jakiegokolwiek podstępu, a popełnione przestępstwa mogły wpłynąć na wynik wyborów;

b) jeżeli wybory przeprowadzone zostały niezgodnie z przepisami niniejszego regulaminu, a popełnione uchybienia mogły wpłynąć na wynik wyborów.

§ 28. (1) W ciągu trzech dni po dniu ogłoszenia wyniku wyborów — w gromadach posiadających rady gromadzkie — 3 radnych gromadzkich, w gromadach zaś nie posiadających rad gromadzkich—20 wyborców—ma prawo wnieść na piśmie uzasadniony protest przeciwko wyborom z żądaniem unieważnienia wyborów w całości, albo też wyboru poszczególnych osób.

(2) Protesty wnosi się na ręce przewodniczącego gminnej komisji wyborczej, który w terminie 3-dniowym winien je przesłać z odpowiedniemi wyjaśnieniami i aktami wyborczemi do starosty powiatowego.

§ 29. (1) O nieważności w całości lub części, z urzędu lub na skutek protestu orzeka starosta powiatowy, stosując postanowienia zawarte w art. 31 ustawy.

(2) W razie unieważnienia wyboru starosta powiatowy w ciągu 14 dni zarządza nowe wybory uzupełniające bądź główne.

(3) Po zakończeniu wyborów gminna komisja wyborcza przekazuje akta wójtowi do przechowania w archiwum gminy.

Postanowienia przejściowe.

§ 30. Czynności wójta gminy i sołtysa, przewidziane niniejszym regulaminem w braku tych organów, spełniają organa tymczasowe, powołane w myśl przepisów art. 20 ust. 5, art. 50, art. 55 ust. 2 oraz art. 72 i 73 ustawy.

Postanowienia końcowe.

§ 31. Koszty wyborów ponosi z reguły gromada. W przypadku zaś zupełnego braku odpowiednich dochodów gromady — gmina wiejska.

§ 32. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego.

STAROSTA POWIATOWY

w...

Nr.........................

dnia.. 193...... r.

Załączniki do rozp. Min. Spraw Wewn. z dnia 23 października 1933 r. (poz. 608).

Wzór Nr. 1
do § 4.

Do

Pana Wójta

w ....

Na podstawie § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 608), zarządzam wybory sołtysa i podsołtysa w..,

Dniem głosowania jest dzień.. 193......r.

Na przewodniczącego gminnej komisji wyborczej powołuję ....,

Na przewodniczącego gromadzkiej komisji wyborczej powołuję..............................,

Na przewodniczącego zebrania wyborczego radnych gromadzkich powołuję

....

Pisma nominacyjne załączam celem bezzwłocznego doręczenia za pokwitowaniem.

Zał. 2 (1)

Starosta Powiatowy

Wzór Nr. 2
do § 10.

STAROSTA POWIATOWY

w...

Nr.........................

dnia.. 193......r.

Do

Pana...

Radnego Gromadzkiego

w ....

Na podstawie § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 608) powołuję Pana na Przewodniczącego zebrania wyborczego radnych gromadzkich celem przeprowadzenia wyborów sołtysa i podsołtysa w..

Dniem głosowania jest dzień.. 193......r.

Starosta Powiatowy

Wzór Nr 3
do § 10.

ALFABETYCZNY WYKAZ RADNYCH GROMADZKICH

w..

Nr. porz.	Nazwisko	Imię	Miejsce zamieszkania	Głosował na kandydata *)		Uwagi
				na sołtysa i podsołtysa	na sołtysa lub na podsołtysa	

*) Rubryka „na sołtysa i podsołtysa“ służy do wyborów głównych; rubryka „na sołtysa lub podsołtysa“ służy do wyborów uzupełniających. W powyższych rubrykach przewodniczący zebrania wpisuje: w głosowaniu jawnem — nazwisko kandydata na którego radny oddał głos, w głosowaniu tajnem — stawia kreskę dla oznaczenia oddania głosu.

Wzór Nr. 4
do § 10 ust. 3.

ZAWIADOMIENIE.

Na podstawie § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 608) i zarządzenia Starosty Powiatowego w.......................... ....z dnia..........................193......r. Nr..................zawiadamiam, iż zebranie wyborcze radnych gromadzkich w celu dokonania wyboru sołtysa i podsołtysa odbędzie się w..........................
(miejscowość i lokal zebrania)
dnia..........................193......r. o godzinie..................

Wybory przeprowadzi Przewodniczący zebrania wyborczego radny gromadzki:..........................
(imię i nazwisko)

Sołtys

.... dnia..........................193...... r.
(miejscowość)

....
(podpis)

Powyższe przyjąłem do wiadomości:

1) .... dnia ....
(imię i nawisko radnego)

2) ....

3) ....

i t. d.

Wzór Nr. 5
do § 12 i 20
do § 13.

L I S T A

kandydatów na sołtysa i podsołtysa, uznanych przez
na zastępców radnych gromadzkich
Komisję Wyborczą za ważnie zgłoszonych.

1) ....
(nazwisko, imię, imię ojca, wiek, miejsce zamieszkania)

2) ....

3) ....

i t. d.

...., dnia..........................193...... r.
(miejscowość)

Przewodniczący Komisji Wyborczej

....
(podpis)

UWAGA: Powołane §§ oznaczają: u góry—regulaminu wyborczego na sołtysa i podsołtysa,
u dołu—regulaminu wyborczego do rady gromadzkiej.

Wzór ten ma zastosowanie do wyborów sołtysa, podsołtysa, radnych gromadzkich i ich zastępców z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

Wzór Nr. 6.
do § 16 ust. 2
do § 2

SPIS WYBORCOW

uprawnionych do głosowania przy wyborze $\frac{\text{sołtysa i podsołtysa}}{\text{radnych gromadzkich i ich zastępców}}$

w gromadzie..(okręgu Nr...................)

Nr. porz.	Miejscowość (osiedle)	Nr. domu	Nazwisko	Imię	Data urodzenia (rok, miesiąc i dzień)	Od kiedy zamieszkuje na terenie gromady (okręgu)	Stwierdzenie oddania głosu						Uwagi oraz odnotowania specjalnego tytułu zapisu jak np. „właściciel nieruchomości", „funkcjonarjusz samorządu terytorjalnego"
							w głosowaniu						
							na sołtysa i podsołtysa	na podsołtysa	na radnych gromadzkich i ich zastępców				
									głównem	ściślejszem	w wyborach uzupełniających		
											I	II	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

(miejscowość), dnia.......................193........r.

WÓJT (podpis)

....

UWAGA: Powołane §§ oznaczają: u góry — regul. wyb. na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regul. wyb. do rady gromadzkiej.
Wzór ma zastosowanie zarówno przy wyborach sołtysa i podsołtysa, jak i radnych gromadzkich i ich zastępców z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

STAROSTA POWIATOWY
w...
Nr.......................
dnia............................ 193...... r.

Wzór Nr. 7
do § 17
do § 7.

Do

Pana...

w ....

Na podstawie $\frac{§ 17}{§ 7}$ rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. $\frac{608}{606}$) mianuję Pana Przewodniczącym Gminnej (Gromadzkiej) (Okręgowej) Komisji Wyborczej przy wyborach $\frac{\text{sołtysa i podsołtysa}}{\text{do rady gromadzkiej}}$ w.. (Okręg Nr.....................).

Starosta Powiatowy

UWAGA: Powołane §§ oznaczają: u góry — regul. wyb. na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regul. wyb. do rady gromadzkiej.
Wzór ma zastosowanie zarówno przy wyborach sołtysa i podsołtysa, jak i radnych gromadzkich i ich zastępców z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

PRZEWODNICZĄCY GMINNEJ
(GROMADZKIEJ) (OKRĘGOWEJ)
KOMISJI WYBORCZEJ
w...
dnia..193...... r.

Wzór Nr. 8
do § 17
do § 7.

Do

Pana...

w ....

Na podstawie $\frac{§ 17}{§ 7}$ rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. $\frac{608}{606}$) i zarządzenia Starosty Powiatowego w..z dnia..193......r. L............ powołuję Pana na członka gminnej (gromadzkiej) (okręgowej) komisji wyborczej przy wyborach $\frac{\text{sołtysa i podsołtysa}}{\text{do rady gromadzkiej}}$ w.. (Okręg Nr.....................)
(Równocześnie wyznaczam Pana jako swego zastępcę).

Przewodniczący Gminnej (Gromadzkiej)
(Okręgowej) Komisji Wyborczej.

UWAGA: Powołane §§ oznaczają: u góry — regul. wyb. na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regul. wyb. do rady gromadzkiej.
Wzór ma zastosowanie zarówno przy wyborach sołtysa i podsołtysa, jak i radnych gromadzkich i ich zastępców z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

Wzór Nr. 9.
do § 18 ust. 2.

OGŁOSZENIE.

Na podstawie § 18 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 608) i zarządzenia Starosty Powiatowego w .... z dn.................. 193..... r. Nr.............. podaję do powszechnej wiadomości, iż wybory sołtysa i podsołtysa odbędą się w .... dnia .... 193..... r. o godzinie..............
(miejscowość, lokal wyborczy)

Spisy wyborców uprawnionych do głosowania wyłożone są w Urzędzie Gminnym w .... począwszy od dnia.................. 193..... r. do dnia .... 193..... r. w godzinach od.................. do..................

W czasie wyłożenia spisów, każdy mieszkaniec gromady ma prawo przeglądać spisy wyborców danej gromady i wnosić do gminnej komisji wyborczej udokumentowane reklamacje z żądaniem dodatkowego wpisania lub skreślenia ze spisów. Reklamacje z powodu pominięcia gminna komisja wyborcza załatwia możliwie bezzwłocznie, najpóźniej jednak w ciągu dwóch dni po dniu wniesienia reklamacji i o decyzji zawiadamia reklamującego. W razie wniesienia reklamacji o skreślenie, gminna komisja wyborcza najpóźniej następnego dnia po wniesieniu reklamacji winna zawiadomić o tem osobę, której umieszczenie w spisie wyborców zakwestjonowane, z pouczeniem, iż przysługuje jej prawo wniesienia swej obrony do gminnej komisji wyborczej na piśmie lub ustnie w ciągu następnego dnia po dniu ustnego lub pisemnego zawiadomienia.

Reklamacje rozstrzyga dla całej gminy gminna komisja wyborcza i ustala ostatecznie spisy wyborców. Od tych decyzyj niema odwołania.

Skład Gminnej Komisji Wyborczej: Przewodniczący.................. (imię i nazwisko) .... członkowie: 1).................. (imię i nazwisko) 2).................. (imię i nazwisko)

SOŁTYS

..................(miejscowość).................., dnia.................. 193..... r. ....(podpis)..................

GROMADA..................

Okręg wyb. Nr..................

Głosowanie: Główne—Ściślejsze

Wybory uzupełniające: I-II

Wzór Nr. 10
do §§ 21, 23
do §§ 15, 19

Karta obliczenia głosów

przy wyborach: sołtysa i podsołtysa / (zastępców) radnych gromadzkich

Imię / Nazwisko		wpisuje się ogólną liczbę uzyskaną przez kand ważnych głosów
i t. d.		

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI WYB.
(podpis)
....

(miejscowość), dn.................. 193..... r.

CZŁONKOWIE ....
....

Powołane §§ oznaczają: u góry — regulaminu wyb. na sołtysa i podsołtysa
u dołu — regul. wyb. do rady gromadzkiej.

UWAGA: W poszczególnych kratkach karty oznacza się kreską każdy otrzymany przez odnośnego kandydata ważny głos. W wypadku, gdy zbraknie przewidzianych na karcie kratek dla któregokolwiek z kandydatów, należy jego nazwisko wpisać do wolnej rubryki, w braku zaś takiej na tej samej karcie, należy wpisać na nowej karcie i notować w dalszym ciągu oddane głosy.
Wzór ten ma zastosowanie do wszelkiego rodzaju wyborów zarówno sołtysa i podsołtysa, jak i radnych gromadzkich i ich zastępców, z tem, że zbędne rubryki skreśla się.

Wzór Nr. 11
do § 26

PROTOKÓŁ WYBORCZY

przy wyborze sołtysa i podsołtysa

w..............................

Dnia.............................193.....r. w..........................gm...............................,pow..............................
odbyły się wybory sołtysa i podsołtysa.

Czas trwania wyborów: od godz..........do godz.........z przerwami od godz..........do godz..........

Głosowanie było jawne (tajne). Za tajnem wypowiedziało się.........wyborców z pośród...............
obecnych na zebraniu.

Przewodniczący zebrania wyborczego...

Skład Gromadzkiej Komisji Wyborczej: Przewodniczący..

Członkowie: ....

....

Liczba uprawnionych do głosowania....................

Liczba głosujących.........................., Liczba głosów nieważnych....................

Liczba głosów ważnych, oddanych na poszczególnych kandydatów:

na sołtysa i podsołtysa

(nazwisko, imię, imię ojca, miejsce zamieszkania)

1) .... otrzymał.............................głosów

2) .... „ .... „

i t. d.

(nazwisko, imię, imię ojca, wiek, miejsce zamieszkania)

Na sołtysa wybrano:..

Na podsołtysa wybrano. ....

Wynik wyborów został należycie ogłoszony.

Przewodniczący Zebrania Wyborczego..
(podpis)

Przewodniczący Gromadzkiej Komisji Wyborczej..
(podpis)

Członkowie...
(podpisy)

U w a g a: Wzór ten ma zastosowanie zarówno przy wyborach dokonywanych przez radnych gromadzkich, jak i przez zebranie gromadzkie.

z 29 października Nr. 84 Rok 1933

Poz. 609. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. Prawo o notarjacie.

Poz. 610. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o prawie celnem.

Poz. 611. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o podwyższeniu emisji pożyczki wewnętrznej.

Poz. 612. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o poborze 10% dodatku do państwowego podatku gruntowego i przemysłowego.

Poz. 613. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 20 marca 1931 r. o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich.

Na podstawie art 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. Ustęp 1 art. 8 ustawy z dnia 20-go marca 1931 r. o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 172) ulega zmianom następującym:

1) w zdaniu pierwszem skreśla się wyrazy: „do dnia 31 marca 1934 r.";

2) w zdaniu drugiem wyrazy: „W tym okresie" zastępuje się wyrazami: „W okresie od dnia 1 kwietnia 1931 r. do dnia 31 marca 1934 r.".

Art. 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Poz. 614. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o państwowym podatku od uboju.

Poz. 615. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych.

Poz. 616. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o sprzedaży soli.

Poz 617 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Poz. 618. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zlikwidowania należności wobec koncernu W. A. Harrimana i S-ki.

Poz. 619. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 14 marca 1932 r. o zarobkowym przewozie osób i towarów pojazdami mechanicznemi oraz ustawy z dnia 22 marca 1933 r. o zarobkowym przewozie osób pojazdami mechanicznemi w obrębie gminy miejskiej.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. W ustawie z dnia 14 marca 1932 r. o zarobkowym przewozie osób i towarów pojazdami mechanicznemi (Dz U. R. P. Nr. 32, poz. 336) wprowadza się zmiany następujące:

1) w art. 10 dodaje się ustęp drugi o brzmieniu następującem:

„Osoby, które w dniu 1 listopada 1933 r. wykonywają na obszarze województwa śląskiego przewóz, określony w art. 1, mogą go dalej wykonywać bez uzyskania koncesji aż do zużycia posiadanych pojazdów mechanicznych, nie dłużej jednak niż przez okres dwóch lat od powyższego terminu. Osoby te powinny jednak do dnia 1 lutego 1934 r. poddać zatwierdzeniu przez wojewodę, właściwego ze względu na miejsce stałego postoju pojazdów mechanicznych, taryfy i rozkłady jazdy (plany przewozów) oraz złożyć kaucję albo polisę ubezpieczeniową na zabezpieczenie roszczeń za śmierć lub uszkodzenie cielesne podróżnych i obsługi pojazdu stosownie do przepisów, wydanych na podstawie art. 6";

2) w art. 13 skreśla się wyrazy: „z wyjątkiem województwa śląskiego".

Art. 2. W ustawie z dnia 22 marca 1933 r. o zarobkowym przewozie osób pojazdami mechanicznemi w obrębie gminy miejskiej (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 273) wprowadza się zmiany następujące:

1) w art. 10 w ust. (1) dodaje się nowe zdanie o brzmieniu następującem:

„Osoby, które w dniu 1 listopada 1933 r. wykonywają na obszarze województwa śląskiego przewóz określony w art. 1, mogą go nadal wykonywać bez uzyskania koncesji, aż do zużycia posiadanych pojazdów nie dłużej jednak niż do dnia 1 listopada 1935 r.";

2) w art. 12 skreśla się wyrazy: „z wyjątkiem województwa śląskiego".

Art. 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych, każdemu we właściwym zakresie działania i w porozumieniu z innymi interesowanymi ministrami.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 listopada 1933 r.

Poz. 620. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o przeprowadzaniu meljoracji przy dokonywanej przez urzędy ziemskie przebudowie ustroju rolnego.

Poz. 621. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 pazdziernika 1933 r. o zniesieniu państwowych urzędów pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. b) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Art. 1. Znosi się państwowe urzędy pośrednictwa pracy, istniejące na podstawie dekretu z dnia 27 stycznia 1919 r. o organizacji państwowych urzędów pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami (Dz. P. P. P. Nr. 11, poz. 127), na podstawie dekretu Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu z dnia 6 lipca 1919 r. o organizacji biur pośrednictwa pracy (Tyg. Urz. Nr. 29, poz. 93), uzupełnionego ustawą z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 586) i na podstawie rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 14 października 1921 r. o państwowych urzędach pośrednictwa pracy (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 687), zmienionego rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 15 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 162).

Art. 2. (1) Czynności państwowych urzędów pośrednictwa pracy przekazuje się Funduszowi Bezrobocia, istniejącemu na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 58, poz. 555), oraz władzom administracji ogólnej, wskazanym w rozporządzeniu Ministra Opieki Społecznej wydanem w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(2) Funduszowi Bezrobocia przekazuje się czynności w zakresie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego oraz kompetencje państwowych urzędów pośrednictwa pracy, przewidziane w ustawie z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

(3) Władzom administracji ogólnej przekazuje się czynności nadzorcze w zakresie społecznego i zarobkowego pośrednictwa pracy.

(4) Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, określą, które czynności z zakresu emigracji oraz z zakresu innych spraw, należących do kompetencji urzędów pośrednictwa pracy w myśl postanowień poszczególnych ustaw i rozporządzeń, należeć będą do Funduszu Bezrobocia, a które do władz administracji ogólnej.

Art. 3. (1) Kompetencje kierowników państwowych urzędów pośrednictwa pracy, przewidziane w ustawie z dnia 18 lipca 1924 r., przekazuje się przewodniczącym zarządów obwodowych Funduszu Bezrobocia.

(2) Przewodniczących zarządów obwodowych Funduszu Bezrobocia mianuje Minister Opieki Społecznej z pośród urzędników, pozostających na etacie Ministerstwa Opieki Społecznej.

Art. 4. (1) Wewnętrzną organizację Funduszu Bezrobocia dla wykonywania czynności, przekazanych Funduszowi Bezrobocia na podstawie rozporządzenia niniejszego, oraz sposób wykonywania tych czynności, ustali rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej.

(2) Organizację nadzoru nad działalnością Funduszu Bezrobocia, w sprawach wymienionych w ustępie poprzednim, ustali Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 5. (1) Niektóre czynności, przekazane Funduszowi Bezrobocia na podstawie rozporządzenia niniejszego, mogą być przez Fundusz Bezrobocia poruczone związkom samorządowym lub instytucjom prawno-publicznym.

(2) Szczegółowe przepisy o poruczaniu czynności, o których mowa w ustępie poprzednim, oraz o wynagrodzeniu za wykonywanie tych czynności, ustali rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 6. Koszty wykonywania przez Fundusz Bezrobocia czynności, przekazanych na podstawie rozporządzenia niniejszego, ponosi Fundusz Bezrobocia, wobec czego ograniczenia, wynikające z przepisu art. 10 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, do tych kosztów nie mają zastosowania.

Art. 7. Terminy zniesienia państwowych urzędów pośrednictwa pracy na obszarze poszczególnych województw zostaną ustalone przez rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej, z tem, że zniesienie tych urzędów na całym obszarze Państwa powinno nastąpić najpóźniej do dnia 1 kwietnia 1934 r.

Art. 8. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Poz. 622. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o wydawaniu Dziennika Taryf pocztowych, teletechnicznych i radjokomunikacyjnych.

Poz. 623. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zasadach sporządzania bilansów, zamknięć rachunkowych i sprawozdań osób prawnych, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych.

Poz. 624. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. W art. 61 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342) skreśla się wyrazy: „z wyjątkiem województwa śląskiego".

Art. 2. Rozporządzenie niniejsze w niczem nie narusza postanowień ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328) i przepisów, wydanych na podstawie tej ustawy.

Art. 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ogłoszenia.

Poz. 625. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. zmieniające ustawę o ochronie lokatorów.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. Art. 2 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406) ulega zmianom następującym:

1) w ust. 1 lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) budynki, będące własnością Skarbu Państwa, oddane w zarząd powierniczy i użytkowanie przedsiębiorstwom „Polskie Koleje Państwowe" i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon", a przeznaczone na kolejowe bądź pocztowe cele służbowe lub na pomieszczenie pracowników kolejowych bądź pocztowych, oraz budynki, położone na obszarze stacyj i linij kolejowych, będące własnością kolei prywatnych użytku publicznego i przeznaczone na cele wyżej wymienione";

2) w ust. 1 lit. b) skreśla się wyrazy końcowe części pierwszej: „lub urzędów i agencyj pocztowych przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon".

Art. 2. Upoważnia się Ministra Sprawiedliwości do wydania jednolitego tekstu ustawy o ochronie lokatorów z nowym podziałem na rozdziały i nową numeracją artykułów, z uwzględnieniem zmian, wynikających z przepisów, wydanych do dnia ogłoszenia jednolitego tekstu, oraz do dokonania w tekście takich zmian redakcyjnych, jakie okażą się konieczne wskutek tych przepisów.

Art. 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrom Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Poz. 626. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 13 marca 1929 r. o umowach sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Poz. 627. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie przewozu towarów w stosunkach między Polską a Austrją na zasadzie największego uprzywilejowania w myśl art. 13 i 15 polsko-austrjackiej konwencji handlowej.

Poz. 628. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o położnych.

Poz. 629. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 czerwca 1927 r. o wykonywaniu praktyki dentystycznej.

Poz. 630. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w uzupełnieniu ustawy z dnia 21 czerwca 1921 r. w przedmiocie rewizji likwidacji serwitutów pastwiskowych w dobrach b. Komory arcyksiążęcej na Śląsku Cieszyńskim.

Poz. 631. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. o ustanowieniu Krzyża Zasługi za Dzielność.

---

z 30 października Nr. 85 Rok 1933

Poz. 632. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. Prawo o publicznych przedsięwzięciach rozrywkowych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Przepisom prawa niniejszego podlegają publiczne: widowiska, produkcje słowne.

muzyczne, odczyty, przedsięwzięcia sportowe, szkoły tańców salonowych, zabawy ludowe, tudzież inne przedsięwzięcia, służące celom rozrywkowym lub pokazowym, z wyjątkiem wystaw gospodarczych i wyświetlania filmów zapomocą kinematografu.

Art. 2. § 1. Urządzanie rozrywek podlegających prawu niniejszemu wymaga pozwolenia władzy.

§ 2. Pozwolenie ma charakter ściśle osobisty i nie może być przeniesione na osobę trzecią ani w drodze spadku, ani aktem zdziałanym między żyjącymi.

§ 3. Minister Spraw Wewnętrznych władny jest w drodze rozporządzeń określać przedsięwzięcia rozrywkowe, co do których wystarczy zgłoszenie, oraz ustalać sposób i warunki takich zgłoszeń, a także uprawnienia władz w stosunku do zgłoszonych przedsięwzięć.

Art. 3. § 1. Udzielając pozwolenia, władza w miarę okoliczności może ustalić warunki, których niedopełnienie powoduje cofnięcie pozwolenia.

§ 2. Władza może uzależnić udzielenie pozwolenia od złożenia kaucji w gotówce, w papierach pupilarnych lub w formie gwarancji bankowej na zabezpieczenie ewentualnych roszczeń do przedsięwzięcia rozrywkowego ze strony jego pracowników lub publiczności.

Art. 4. § 1. Niezależnie od wymagań przepisów budowlanych i techniczno-sanitarnych dla teatrów i innych pomieszczeń, przeznaczonych do licznego gromadzenia się ludzi, jeżeli przedsięwzięcie rozrywkowe wymaga specjalnych urządzeń technicznych, których bezpieczeństwo może nasuwać obawy, wówczas uruchomienie go będzie poprzedzone zbadaniem przez odpowiednią władzę przy udziale potrzebnych fachowców. W razie wątpliwości kompetencyjnych władzę te ustala władza udzielająca pozwolenia na przedsięwzięcie.

§ 2. Przepisy co do wewnętrznego urządzenia pomieszczeń przedsięwzięć rozrywkowych i zachowania się w nich ze względu na wymagania bezpieczeństwa, higjeny i porządku wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 5. Ze względu na właściwość władz i tryb postępowania oraz warunki organizowania przedsięwzięć prawo niniejsze rozróżnia przedsięwzięcia: a) z siedzibą stałą, b) wędrowne i c) dorywcze.

Rozdział II.

Przedsięwzięcia z siedzibą stałą.

Art. 6. § 1. Pozwolenia na przedsięwzięcie rozrywkowe z siedzibą stałą, z wyjątkiem przedsięwzięć teatralnych, udziela wojewódzka władza administracji ogólnej miejsca siedziby przedsięwzięcia.

§ 2. Pozwolenia na przedsięwzięcie teatralne bez względu na jego siedzibę udziela Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Pozwolenia te wydaje władza w zależności od oceny warunków miejscowych, charakteru przedsięwzięcia i kwalifikacyj jego organizatorów.

§ 4. Kompetencje przewidziane w § 1 — Minister Spraw Wewnętrznych, a przewidziane w § 2 — Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władny jest normować odmiennie drogą rozporządzeń.

Art. 7. Pozwolenia określone w art. 6 mogą być udzielane na okres do 15 lat w zależności od charakteru przedsięwzięcia, potrzeby odpowiednich inwestycyj i kosztów z tem związanych

Rozdział III.

Przedsięwzięcia wędrowne.

Art. 8. § 1. Pozwoleń na przedsięwzięcia wędrowne, z wyjątkiem objazdowych przedsięwzięć teatralnych, udzielają władze administracji ogólnej właściwe dla obszaru, na którym przedsięwzięcie ma funkcjonować, a na obszar całego Państwa — Minister Spraw Wewnętrznych.

§ 2. Pozwoleń na objazdowe przedsięwzięcia teatralne udziela Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Przepis art. 6 § 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 9. Po przybyciu przedsięwzięcia do miejscowości jego czasowego funkcjonowania, urządzający ma obowiązek zgłosić miejscowo właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej o czasie, miejscu i rodzaju produkcyj. Władza ta, w zależności od oceny warunków miejscowych, może ograniczyć czas funkcjonowania przedsięwzięcia, a nawet zakazać jego funkcjonowania w danej miejscowości.

Rozdział IV.

Przedsięwzięcia dorywcze.

Art. 10. Pozwoleń na przedsięwzięcia dorywcze udzielają powiatowe władze administracji ogólnej miejsca przedsięwzięcia. Za dorywcze uważa się przedsięwzięcie zorganizowane wyłącznie celem urządzenia jednej lub paru rozrywek w jednej miejscowości.

Rozdział V.

Aprobata utworów i ich inscenizacji.

Art. 11. § 1. Na utwory z tekstem słownym, przeznaczone do publicznego wykonania, należy uprzednio uzyskać aprobatę miejscowo właściwej władzy administracji ogólnej, a jeżeli chodzi o obszar całego Państwa — Ministra Spraw Wewnętrznych.

Władza powołana do aprobaty utworu z tekstem słownym może zażądać dołączenia tłumaczenia go na język państwowy, jeżeli utwór pisany jest w języku innym.

§ 2. Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych mogą ustalać ulgi w zakresie potrzeby uprzedniej aprobaty utworów i zmieniać kompetencje co do aprobaty.

Art. 12. § 1. Władza może poddać ocenie również inscenizację i część mimiczną utworu, nie przewidzianą w aprobowanym jego tekście słownym. W tym celu urządzający jest obowiązany co najmniej na 24 godziny przed ostateczną próbą produkcji zawiadomić o jej czasie i miejscu właściwą powiatową władzę administracji ogólnej.

§ 2. W stosunku do przedsięwzięć wędrownych inscenizacja i część mimiczna mogą być aprobowane przez powiatową władzę administracji ogólnej miejsca organizacji przedsięwzięcia, co nie pozbawia władzy miejsca wykonania utworu prawa do żądania poczynienia możliwych zmian, którychby wymagały warunki miejscowe.

Rozdział VI.

Produkcje zakazane.

Art. 13. Zakazane są przedsięwzięcia rozrywkowe przeciwne prawu albo zagrażające bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu, a w szczególności produkcje:

a) szkodliwe dla interesu państwowego Rzeczypospolitej,
b) obrażające uczucia narodowe,
c) obrażające uczucia religijne kościołów i związków religijnych przez Państwo uznanych.
d) mogące przyczynić się do zdziczenia obyczajów lub demoralizacji,
e) stanowiące propagandę lub gloryfikację przestępstw,
f) ośmieszające arcydzieła literatury polskiej lub złośliwie je zniekształcające,
g) złośliwie przedstawiające w ujemnem świetle polską rzeczywistość,
h) wkraczające w dziedzinę hypnotyzmu i sugestji, o ile miałyby odbywać się przy udziale osób z pośród publiczności.

Rozdział VII.

Przepisy porządkowe.

Art. 14. § 1. Programy przedstawień (produkcyj) ze wskazaniem miejsca, czasu, przeznaczonych do wykonania utworów i biorącego w nich udział personelu powinny być dostarczane powiatowej władzy administracji ogólnej miejsca przedstawień w miarę ustalania tych programów, a w każdym razie najpóźniej na 24 godziny przed przedstawieniem.

§ 2. Programy te powinny być przed rozpoczęciem sprzedaży biletów podane do publicznej wiadomości drogą wywieszenia ich przy wejściu do pomieszczenia, gdzie przedstawienie ma się odbywać i w miejscach przeznaczonych do sprzedaży biletów. Przedruk programów nie podlega żadnym ograniczeniom.

§ 3. W razie konieczności zmiany programu należy o tem niezwłocznie podać do wiadomości władz i obwieścić sposobem wskazanym w paragrafie poprzednim. Osoby, które nabyły bilety przed obwieszczeniem zmiany, uprawnione są do zwrotu biletów i otrzymania wpłaconej za nie należności.

Art. 15. Zapowiedziane przedstawienia (produkcje) powinny rozpoczynać się dokładnie w czasie wskazanym w programach i afiszach.

Art. 16. Celem kontroli przestrzegania przepisów i warunków tudzież nadzoru artystycznego, oraz dla celów reprezentacyjnych, urządzający przedsięwzięcie ma obowiązek oddania do dyspozycji władz bezpłatnie najwyżej 6 miejsc. Obowiązek ten określa szczegółowo władza, udzielająca pozwolenia na przedsięwzięcie.

Art. 17. § 1. Powiatowa władza administracji ogólnej może zawiesić wykonanie utworu aprobowanego, jeżeli w tym czasie zajdą lub wyjdą na jaw okoliczności, wskazujące na to, że produkowanie utworu zagraża bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu.

§ 2. Powiatowa władza administracji ogólnej może również zawiesić wykonanie utworu, jeżeli ma dostateczne podstawy do przypuszczenia, że wykonanie to miałoby odbyć się z pogwałceniem praw autorskich.

§ 3. Minister Spraw Wewnętrznych może czasowo zawiesić funkcjonowanie prawnie istniejących przedsięwzięć rozrywkowych na obszarze całego Państwa z powodu żałoby narodowej. Podobne uprawnienie przysługuje wojewódzkiej władzy administracji ogólnej na podległym jej obszarze w przypadku epidemji. W pierwszym z tych przypadków zawieszenie nie może trwać dłużej niż 3 dni.

Art. 18. Szczegółowe przepisy porządkowe dotyczące funkcjonowania przedsięwzięć rozrywkowych, a zwłaszcza co do: godzin ich funkcjonowania, ograniczeń funkcjonowania niektórych przedsięwzięć w pewnych dniach ze względów religijnych, ograniczeń co do udziału dzieci i młodzieży oraz uczęszczania ich na przedstawienia — ustalają rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Rozdział VIII.

Postanowienia karne.

Art. 19. Kto wykracza przeciw przepisom prawa niniejszego lub rozporządzeń, wydanych na jego podstawie, podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 złotych. Do orzekania powołane są władze administracyjne.

Art. 20. Uporczywe nieprzestrzeganie przez przedsięwzięcie rozrywkowe przepisów prawa

niniejszego i rozporządzeń na niem opartych, stwierdzone kilkakrotnem ukaraniem, a także nieprzestrzeganie warunków pozwolenia, daje władzy podstawę do cofnięcia go przed upływem terminu jego ważności.

Rozdział IX.

Postanowienia końcowe.

Art. 21. Do nadzoru nad funkcjonowaniem przedsięwzięć rozrywkowych, o ile nie chodzi o kompetencje szczególne, przewidziane w prawie niniejszem i w rozporządzeniach na niem opartych, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej miejsca funkcjonowania tych przedsięwzięć.

Art. 22. Wszelkie zawiadomienia kierowane do władz w sprawach objętych niniejszem prawem lub rozporządzeniami wydanemi na jego podstawie, z wyjątkiem zawiadomień wymienionych w art. 2 § 3 niniejszego prawa, są wolne od opłat stemplowych.

Art. 23. Wykonanie prawa niniejszego i wydanie w tym celu potrzebnych rozporządzeń wykonawczych porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 24. Prawo niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1934 r. Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy w sprawach uregulowanych prawem niniejszem a w szczególności:

1) dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o widowiskach (Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 177), o ile dotyczy spraw uregulowanych prawem niniejszem;

2) dekret kancelarji nadwornej z dnia 16 kwietnia 1822 r. (Zb. u. pol., tom 51, str. 169, Nr. 44);

3) dekret kancelarji nadwornej z dnia 5 sierpnia 1824 r. (Zb. u. pol., tom 52, str. 338, Nr. 98);

4) dekret kancelarji nadwornej z dnia 12 maja 1827 r. (Zb. u. pol., tom 55, str. 92, Nr. 60), ogłoszony rozporządzeniem gubernjalnem z dnia 28 maja 1827 r. (Zb. ust. prow., poz. 100);

5) dekret kancelarji nadwornej z dnia 6 stycznia 1836 r. (Zb. u. pol., tom 64, str. 8, Nr. 5);

6) rozporządzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 15 listopada 1850 r. (Dz. P. P Nr. 454);

7) najwyższe postanowienia z dnia 25 czerwca 1855 r., ogłoszone rozp. min. z dnia 12 lipca 1855 r. L. 14596;

8) postanowienia § 14 najwyższego postanowienia z dnia 14 września 1852 r., ogłoszonego rozporządzeniem ministrów: spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu z dnia 19 stycznia 1853 r. (Dz. U. P. Nr. 10), o ile dotyczą spraw uregulowanych prawem niniejszem;

9) §§ 32, 33a, 33b, 33c, 40, 49, 53 i 54 ordynacji przemysłowej Rzeszy Niemieckiej (według tekstu ogłoszonego przez Kanclerza Rzeszy z dnia 26 lipca 1900 r. (Dz. Ust. Rz. str. 871) oraz §§ 115b, 118, 120 p. 1 i 121 ustawy z dnia 1 sierpnia 1883 r. o właściwości władz administracyjnych i sądowo administracyjnych (Zb. ust. pr. str. 237) i rozporządzenie z dnia 31 grudnia 1883 r. w sprawie wykonania ustawy Rzeszy z dnia 10 lipca 1883 r., zmieniającej ordynację przemysłową (Zb. ust. pr. str. 7 z 1884 r.) — o ile przepisy te dotyczą spraw uregulowanych niniejszem prawem.

Poz. 633. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o popieraniu elektryfikacji.

Poz. 634. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zniesienia Sądu Apelacyjnego w Toruniu, zmiany granic okręgów Sądów Apelacyjnych w Poznaniu i Warszawie, zniesienia Sądu Okręgowego we Włocławku oraz zmiany granic okręgów Sądów Okręgowych w Łodzi i Toruniu.

Poz. 635. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zespoleniu urzędów ziemskich z władzami administracji ogólnej i organizacji komisyj ziemskich.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. b) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Zasady zespolenia.

Art. 1. Sprawy administracji reform rolnych włącza się do zakresu działania wojewodów i starostów stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego.

Art. 2. (1) Sprawy administracji reform rolnych będą załatwiane we władzach administracji ogólnej (art. 1) na zasadach ustalonych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

(2) Sprawy funduszu obrotowego reformy rolnej załatwiane będą w urzędzie wojewódzkim łącznie ze sprawami administracji reform rolnych.

(3) Wszyscy urzędnicy, załatwiający we władzach administracji ogólnej sprawy administracji rolnictwa i reform rolnych, z wyjątkiem urzędników kancelaryjnych, są urzędnikami fachowymi w rozumieniu art. 33 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

(4) W sprawach administracji reform rolnych, dotyczących obszaru, położonego w dwu lub więcej powiatach względnie województwach, właściwy będzie starosta, względnie wojewoda, wyznaczony w każdym poszczególnym przypadku przez władzę bezpośrednio wyższą.

Komisje ziemskie.

Art. 3. (1) Ustanawia się przy Ministrze Rolnictwa i Reform Rolnych Główną Komisję Ziemską.

(2) Główna Komisja Ziemska rozpoznaje odwołania, wniesione od orzeczeń wojewódzkich komisyj ziemskich (art. 6); może ona jednak zaskarżone orzeczenie wojewódzkiej komisji ziemskiej zmienić lub znieść z urzędu również w części niezaskarżonej, jeżeli orzeczenie to narusza przepisy prawa.

Art. 4. (1) Prezesem Głównej Komisji Ziemskiej jest z urzędu Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

(2) W zastępstwie Ministra przewodniczy na posiedzeniu Komisji i reprezentuje Komisję nazewnątrz wiceprezes Głównej Komisji Ziemskiej.

(3) Przewodniczyć na posiedzeniach Komisji może również zastępca wiceprezesa Głównej Komisji Ziemskiej, wyznaczony przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 5. (1) W skład Głównej Komisji Ziemskiej prócz przewodniczącego wchodzą z głosem stanowczym:

a) jeden członek lub jego zastępca, delegowani przez Ministra Sprawiedliwości z pośród sędziów sądu apelacyjnego;
b) jeden członek lub jego zastępca, delegowani przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z pośród urzędników Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych;
c) dwaj członkowie lub ich zastępcy, powołani przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z pośród kandydatów, przedstawionych w podwójnej liczbie przez właściwe organa samorządu rolniczego lub zrzeszenia tego samorządu, wyznaczone przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

(2) Ponadto Minister Rolnictwa i Reform Rolnych ma prawo delegować na posiedzenie Komisji urzędników Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, jako referentów z głosem doradczym.

(3) Członkowie Komisji, wymienieni w pkt. a) i b), pełnią urząd do odwołania, członkowie zaś wymienieni w pkt. c) — przez okres dwu lat.

Art. 6. (1) Ustanawia się przy każdym wojewodzie — wojewódzką komisję ziemską.

(2) Wojewódzka komisja ziemska orzeka w sprawach przekazanych jej przez właściwe ustawy.

Art. 7. (1) Przewodniczącym wojewódzkiej komisji ziemskiej jest wojewoda.

(2) W zastępstwie wojewody przewodniczy na posiedzeniu komisji i reprezentuje komisję nazewnątrz urzędnik administracji rolnictwa i reform rolnych, wyznaczony przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

(3) Jeżeli nie może przewodniczyć ani wojewoda, ani urzędnik, wymieniony w ustępie poprzednim, przewodnictwo w komisji sprawuje jeden z urzędników administracji rolnictwa i reform rolnych z wykształceniem prawniczem, wyznaczony przez wojewodę.

Art. 8. (1) W skład wojewódzkiej komisji ziemskiej, prócz przewodniczącego, wchodzą z głosem stanowczym:

a) jeden członek lub jego zastępca, delegowani przez Ministra Sprawiedliwości z pośród sędziów sądu okręgowego;
b) jeden członek lub jego zastępca, delegowani przez wojewodę z pośród urzędników administracji rolnictwa i reform rolnych;
c) dwaj członkowie lub ich zastępcy, powołani przez wojewodę z pośród kandydatów, przedstawionych w podwójnej liczbie przez właściwą izbę rolniczą.

(2) Ponadto wojewoda ma prawo delegować na posiedzenia komisji podległych sobie urzędników, jako referentów z głosem doradczym.

(3) Członkowie komisji, wymienieni w pkt. a) i b) pełnią urząd do odwołania, członkowie zaś wymienieni w pkt. c) przez okres dwu lat.

Art. 9. (1) Postanowienia art. 62 i 63 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) stosują się odpowiednio do członków komisyj ziemskich, wymienionych w art. 5 pkt. c) i w art. 8 pkt. c).

(2) Przewidziane w tych przepisach uprawnienia wykonywa w stosunku do członków Głównej Komisji Ziemskiej, wymienionych w art. 5 pkt. c), Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 10. (1) Członkowie komisyj ziemskich, wymienieni w art. 5 pkt. c) i w art. 8 pkt. c), otrzymują ze Skarbu Państwa za udział w posiedzeniach komisyj ziemskich diety dzienne, a także zwrot kosztów podróży.

(2) Diety dzienne oraz zwrot kosztów podróży dla członków wymienionych w art. 5 pkt. c), oblicza się według V grupy uposażenia, dla członków zaś wymienionych w art. 8 pkt. c) — według VI grupy uposażenia funkcjonarjuszów państwowych.

Art. 11. (1) Na posiedzenia komisyj ziemskich winni być wezwani wszyscy członkowie komisyj.

(2) Do ważności posiedzeń komisyj ziemskich potrzebna jest obecność trzech członków lub ich zastępców, w tem również przewodniczącego.

(3) Orzeczenia komisyj ziemskich zapadają większością głosów obecnych członków; w razie równości głosów przeważa zdanie, za którem wypowiada się przewodniczący.

(4) Orzeczenia komisyj ziemskich winny być doręczane osobom zainteresowanym.

Art. 12. (1) Postępowanie w komisjach ziemskich jest prowadzone z urzędu.

(2) Posiedzenia komisyj ziemskich są jawne i niejawne. O posiedzeniach jawnych winny być zawiadamiane strony interesowane.

(3) Komisje ziemskie wydają orzeczenia łącznie z rozpoznaniem sprawy na posiedzeniach jawnych w przypadkach przez ustawy dla tych

posiedzeń zastrzeżonych, w pozostałych zaś przypadkach — na posiedzeniach niejawnych, bez udziału stron. Narady komisyj ziemskich we wszystkich przypadkach są tajne.

(4) Załatwianie poszczególnych czynności komisje ziemskie mogą zlecić poszczególnym członkom kompletu orzekającego. Główna Komisja Ziemska ponadto może zlecić załatwianie takich czynności wojewódzkiej komisji ziemskiej. Komisje ziemskie przeprowadzają wszelkie dowody potrzebne do wyświetlenia prawdy.

(5) Koszty postępowania przed komisjami ziemskiemi ponosi Skarb Państwa.

(6) Biegiem spraw na posiedzeniach komisji ziemskiej kieruje przewodniczący, któremu względem stron, zastępców ich i wogóle osób obecnych, nie stosujących się do jego zarządzeń i zakłócających porządek obrad, służy — po uprzedniem upomnieniu — prawo wymierzenia następujących kar porządkowych:

a) grzywny w wysokości do 100 złotych,
b) wydalenia z sali posiedzeń.

Art. 13. (1) Od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji w sprawach administracji reform rolnych przez władze administracji ogólnej oraz wojewódzkie komisje ziemskie i inne organa kolegjalne, służy stronie odwołanie w ciągu czternastu dni po dniu doręczenia orzeczenia, jeżeli poszczególne ustawy nie stanowią inaczej. Postanowienia ustaw specjalnych, ustalających trzydziestodniowy termin odwołania, zostają uchylone.

(2) Termin zaskarżenia orzeczenia władza orzekająca ujawnia w orzeczeniu.

Przepisy końcowe.

Art. 14. (1) Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego (art. 20) wymienione w poszczególnych ustawach i rozporządzeniach uprawnienia i obowiązki przechodzą:

a) Głównej Komisji Ziemskiej — na Główną Komisję Ziemską, ustanowioną na podstawie art. 3 i 4;
b) okręgowych komisyj ziemskich — na wojewódzkie komisje ziemskie;
c) okręgowych urzędów ziemskich i prezesów okręgowych urzędów ziemskich—na wojewodów;
d) powiatowych urzędów ziemskich, komisarzy ziemskich, podkomisarzy ziemskich oraz delegatów okręgowych urzędów ziemskich — na starostów.

(2) Sprawy administracji reform rolnych na obszarze m. st. Warszawy włącza się do zakresu działania Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

Art. 15. (1) Znosi się Komisję Odwoławczą, utworzoną na podstawie art. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 17), w brzmieniu ustalonem w art. 2 ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 725).

(2) Wymienione w poszczególnych ustawach i rozporządzeniach uprawnienia i obowiązki Komisji Odwoławczej przechodzą na terytorjalnie właściwe wojewódzkie komisje ziemskie.

Art. 16. (1) Upoważnia się Radę Ministrów do wydawania w drodze rozporządzeń przepisów w sprawie znoszenia, zmiany składu, trybu postępowania i przenoszenia kompetencji ciał kolegjalnych, współdziałających obecnie na obszarze województw i powiatów z głosem doradczym lub stanowczym w wykonywaniu zadań administracji reform rolnych.

(2) Uprawnienia powyższe nie odnoszą się do komisyj ziemskich (art. 3 i 6), a także, jeżeli chodzi o górnośląską część województwa śląskiego, do Stałego Wydziału, przewidzianego w ustawach osadniczych (Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr. 112, poz. 796).

Art. 17. (1) Na obszarze województw: łódzkiego, nowogródzkiego i pomorskiego sprawy administracji reform rolnych, włączone do zakresu działania wojewody (art. 1, 2 i 14 pkt. c), załatwiać będą ekspozytury właściwych urzędów wojewódzkich w siedzibie dotychczasowych okręgowych urzędów ziemskich, o ile siedziby te nie zostaną przed dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego przeniesione do właściwych miast wojewódzkich.

(2) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych:

a) wydadzą bliższe zarządzenia w sprawie organizacji tych ekspozytur i trybu załatwiania w nich spraw;
b) oznaczą termin zniesienia tych ekspozytur.

Art. 18. Zatrudnieni w okręgowych urzędach ziemskich i powiatowych urzędach ziemskich urzędnicy i niżsi funkcjonarjusze państwowi oraz pracownicy kontraktowi, z którymi do dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego nie rozwiązano stosunku służbowego, przechodzą z tym dniem do służby do właściwych urzędów wojewódzkich, względnie starostw.

Art. 19. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 20. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1934 r. i obowiązuje na całym obszarze Państwa z zastrzeżeniem postanowień ust. 2.

(2) Postanowienia art. 1, 2, art. 14 pkt. c) i d) i art. 16 wchodzą w życie na obszarze województwa śląskiego w dniu wejścia w życie ustawy śląskiej, dostosowującej ustrój śląskich władz administracyjnych do powyższych postanowień (art. 4 pkt. 2 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497).

(3) Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą przepisy w przedmiotach unormowanych niniejszem rozporządzeniem, w szczególności:

a) artykuły 3 — 24, 26, 27, 30 i 32 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisyj ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 706);
b) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 stycznia 1927 r. o utworzeniu Głównej i Wojewódzkich Rad naprawy ustroju rolnego (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz 14).

Poz. 636. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o Funduszu Inwestycyjnym.

Poz. 637. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie przekształcenia Państwowej Rady Kolejowej na Państwową Radę Komunikacyjną.

Poz. 638. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o izbach rzemieślniczych i ich związku.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

I. Izby Rzemieślnicze.

Art. 1. (1) Ustanawia się izby rzemieślnicze, jako stałą reprezentację gospodarczych i zawodowych interesów rzemiosła.

(2) Izby rzemieślnicze są instytucjami samorządu gospodarczego i osobami prawa publicznego.

(3) Językiem urzędowym izb jest język polski.

Art. 2. (1) Minister Przemysłu i Handlu ustala w drodze rozporządzenia granice okręgów i siedziby izb rzemieślniczych, jak również, po wysłuchaniu opinji związku izb rzemieślniczych, znosi je oraz dokonywa zmiany granic i siedzib izb.

(2) W przypadku zmiany granic izby lub ich zniesienia Minister Przemysłu i Handlu wydaje odpowiednie zarządzenia o rozdziale lub przekazaniu majątku izby, jak również określa w jakiej liczbie i którzy radcowie przechodzą do izb o okręgach powiększonych.

Art. 3. (1) Do zakresu działania izb rzemieślniczych należy:

1) współdziałanie z władzami państwowemi w sprawach, dotyczących interesów rzemiosła przez udzielanie informacji i wydawanie opinji;

2) przedstawianie władzom państwowym i samorządowym życzeń i wniosków, dotyczących interesów rzemiosła;

3) popieranie instytutów badawczych, muzeów, wystaw, pokazów, jarmarków rzemieślniczych, biur informacyjnych;

4) popieranie szkół rzemieślniczych oraz przyczynianie się w inny sposób do podniesienia sprawności zawodowej rzemieślników mistrzów-majstrów, czeladników i terminatorów;

5) wyznaczanie osób, powołanych do wydawania opinij, wymagających wiarogodności i znajomości w zakresie przedmiotów, mających znaczenie dla rzemiosła;

6) przedstawianie kandydatów w przypadkach, w których udział reprezentantów rzemiosła przewidują obowiązujące przepisy na stanowiska sędziów handlowych, członków rad państwowych, komisyj szacunkowych i t. p.;

7) wydawanie opinij oraz zaświadczeń o istniejących zwyczajach w rzemiośle;

8) tworzenie sądów polubownych do rozstrzygania sporów, wynikłych ze stosunków zawodowych między rzemieślnikami, którzy nie należą do zrzeszeń rzemieślniczych, lub należą do zrzeszeń, których statuty nie przewidują sądów polubownych;

9) zbieranie danych statystycznych, dotyczących rzemiosła;

10) wydawanie przepisów i zarządzeń, regulujących sprawy terminatorskie w myśl postanowień prawa przemysłowego, i czuwanie nad ich wykonaniem;

11) tworzenie komisyj egzaminacyjnych czeladniczych i mistrzowskich w myśl postanowień prawa przemysłowego;

12) współdziałanie ze związkiem izb rzemieślniczych i z rzemieślniczemi związkami gospodarczemi w spełnianiu ich zadań.

(2) Izby rzemieślnicze spełniają nadto inne czynności i zadania w zleconym zakresie działania, przekazane im ustawami i rozporządzeniami ministrów.

Art. 4. (1) Izba rzemieślnicza składa się z radców w 3/5 częściach wybranych przez rzemieślników i w 2/5 powołanych przez Ministra Przemysłu i Handlu (art. 6 ust. 1).

(2) Ogólna liczba radców każdej izby powinna być podzieloną przez 5.

(3) Czynne prawo wyborcze posiadają rzemieślnicy bez różnicy płci, pełnoletni, obywatele polscy, nieograniczeni w prawach i wykonywujący samoistnie rzemiosło na podstawie karty rzemieślniczej conajmniej trzy lata bezpośrednio przed rozpisaniem wyborów w okręgu danej izby rzemieślniczej. Osoby prawne są zastępowane przez osoby fizyczne, posiadające uzdolnienie zawodowe, wymagane przez ustawę przemysłową przy wydawaniu karty rzemieślniczej.

(4) Bierne prawo wyborcze posiadają rzemieślnicy, mający czynne prawo wyborcze i ukończonych 30 lat życia.

(5) Nie posiadają czynnego i biernego prawa wyborczego, a posiadane tracą, osoby skazane prawomocnym wyrokiem sądowym za przestępstwa, pociągające za sobą utratę bądź praw publicznych, bądź obywatelskich praw honorowych, bądź też prawa wykonywania zawodu.

(6) Wszczęcie przeciwko radcy izby postępowania karno - sądowego może pociągnąć za sobą zawieszenie go przez właściwego wojewodę w czynnościach radcy.

Art. 5. (1) Radcowie izby oraz ich zastępcy są wybierani na lat 5. Na takiż okres czasu powołani są przez Ministra Przemysłu i Handlu radcowie, niepodlegający wyborowi. Do okresu pięcioletniego nie wlicza się roku niepełnego.

(2) Radcowie izby pełnią swe obowiązki po upływie kadencji do czasu zwołania pierwszego zebrania nowo-wybranych i powołanych przez Ministra Przemysłu i Handlu radców izby.

(3) Zastępca wchodzi w prawa i obowiązki radcy izby na czas jego choroby, lub zawieszenia w czynnościach, zaś na stałe w razie utraty mandatu.

(4) Ustępujący radcowie oraz ich zastępcy tak z wyboru, jak i powołani, mogą być ponownie wybierani, względnie powołani.

Art. 6. (1) Radcowie nie pochodzący z wyborów powoływani są przez Ministra Przemysłu i Handlu w liczbie trzech z pośród osób zasłużonych dla rzemiosła, a pozostali z pośród rzemieślników, mających kwalifikacje określone w art. 4 ust. 3 i 4 z tą zmianą, iż trzyletnie wykonywanie rzemiosła w okręgu danej izby nie jest wymagane.

(2) Wybory radców izby rzemieślniczej oraz ich zastępców są przeprowadzane listami kandydatów, reprezentujących zawodowe interesy rzemiosła, w kolejności największej liczby przedstawicieli poszczególnych zawodów rzemieślniczych w każdym obwodzie wyborczym okręgu izby rzemieślniczej.

(3) Minister Przemysłu i Handlu wyda w drodze rozporządzenia ordynację wyborczą, w której ustali zasady podziału okręgu izby na obwody wyborcze, określi sposób i tok tworzenia list kandydatów i wyborców, tudzież postępowania wyborczego, ustali zasady tworzenia komisyj wyborczych oraz określi władze, powołane do rozstrzygania o ważności list i ważności wyborów.

Art. 7. Termin wyborów do izby rzemieślniczej wyznacza Minister Przemysłu i Handlu; wybory przeprowadzają wojewodowie, właściwi dla danych obwodów wyborczych (w m. st. Warszawie — Komisarz Rządu).

Art. 8. Po przeprowadzeniu wyborów, Minister Przemysłu i Handlu wyznacza dzień, godzinę i miejsce otwarcia izby rzemieślniczej; otwarcia izby dokonywa wojewoda, właściwy dla miejsca siedziby danej izby (w m. st. Warszawie Komisarz Rządu) lub jego przedstawiciel.

Art. 9. (1) Zebranie radców izby rzemieślniczej wybiera zwyczajną większością głosów w głosowaniu tajnem trzech kandydatów, w miarę możności z wykształceniem prawniczem, na dyrektora izby. Minister Przemysłu i Handlu zatwierdza jednego z kandydatów na stanowisko dyrektora izby.

(2) Dyrektor jest odpowiedzialnym szefem biura izby, oraz kieruje pracą przygotowawczą i wykonawczą w sprawach wynikających z zakresu działania izby.

(3) Minister może zwolnić dyrektora po wysłuchaniu zarządu izby. Umowa, zawarta z dyrektorem, podlega zatwierdzeniu przez Ministra Przemysłu i Handlu.

Art. 10. (1) Izba rzemieślnicza może nabywać i zbywać majątek ruchomy i nieruchomy, zawierać wszelkiego rodzaju umowy, oraz pozywać i być pozywaną.

(2) Za zobowiązania izba odpowiada swoim majątkiem.

Art. 11. (1) Fundusze izby mogą być przeznaczone tylko do spełniania zadań, określonych rozporządzeniem niniejszem lub statutem izby, i na pokrycie kosztów zarządu izby.

(2) Izba może pobierać opłaty za korzystanie z jej urządzeń, udzielanie porad oraz za inne czynności, wynikające z zadań i zakresu działania izby, a służące interesom rzemieślników.

(3) Fundusze izby, które nie są przeznaczone na pokrywanie bieżących wydatków, należy lokować w sposób przepisany dla lokat posiadających bezpieczeństwo prawne. W przypadkach zasługujących na uwzględnienie, może Minister Przemysłu i Handlu zezwolić czasowo na inny sposób lokaty.

Art. 12. (1) Zebranie radców izby rzemieślniczej uchwala na każdy rok budżet i przedstawia go do zatwierdzenia Ministrowi Przemysłu i Handlu w terminie przezeń ustalonym. Budżet przedstawiany jest za pośrednictwem wojewody, właściwego dla miejsca siedziby izby (w m. st. Warszawie — Komisarza Rządu), który opatruje go swym wnioskiem.

(2) Preliminowaną w budżecie izby sumę wydatków w części, która nie znajduje pokrycia w samoistnych dochodach izby, pokrywa się z dodatku do świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych, przewidzianego w ustawie o państwowym podatku przemysłowym. Wysokość procentową tego dodatku na rzecz izby rzemieślniczej, lub oznaczenie kategoryj świadectw przemysłowych, od których dodatek ma przypaść na rzecz izby rzemieślniczej, ustala Minister Przemysłu i Handlu stosownie do postanowień ustawy o państwowym podatku przemysłowym. Urzędy skarbowe dostarczają izbie rzemieślniczej na jej żądanie, za zwrotem kosztów, danych o dokonanym wymiarze podatku przemysłowego i o późniejszych w nich zmianach.

(3) Jeżeli dodatek do państwowego podatku przemysłowego nie pokrywa całkowicie różnicy między preliminowaną w budżecie izby rzemieślniczej sumą wydatków, a sumą samoistnych dochodów, — wówczas mają zastosowanie postanowienia ustawy z dnia 7 listopada 1931 r. o zasilaniu funduszów izb rzemieślniczych (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 809).

(4) Izby rzemieślnicze zwolnione są od wszelkich podatków i opłat w tym samym zakresie i w tych samych przypadkach, w jakich

obowiązujące ustawy przewidują to w stosunku do związków samorządu terytorjalnego.

Art. 13. (1) Izba uchwala na plenarnem zebraniu statut służbowy pracowników izby, który podlega zatwierdzeniu przez Ministra Przemysłu i Handlu.

(2) Statut służbowy ustala warunki powoływania i zwalniania pracowników, tudzież odpowiedzialność oraz obowiązki i prawa zarówno dyrektora jak i pracowników.

(3) Dyrektor i pracownicy biura izby rzemieślniczej podlegają przepisom o ubezpieczeniach społecznych.

Art. 14. Minister Przemysłu i Handlu sprawuje nadzór nad izbami rzemieślniczemi.

Art. 15. (1) Minister Przemysłu i Handlu może rozwiązać izbę rzemieślniczą, jeżeli działalność jej jest niezgodna z obowiązującemi przepisami prawnemi lub zagraża interesowi publicznemu, albo też jeżeli izba mimo wezwania władzy nadzorczej zaniedbuje spełniania swych zadań.

(2) Minister Przemysłu i Handlu może również rozwiązać izbę rzemieślniczą w razie wcielenia okręgu jednej izby do drugiej lub w razie zmiany granic jej okręgu.

(3) Jednocześnie z rozwiązaniem izby Minister Przemysłu i Handlu ustanawia tymczasowy zarząd. Tymczasowemu zarządowi przysługują uprawnienia zarówno pełnego zebrania radców izby, jak i jej zarządu.

(4) Minister Przemysłu i Handlu wyznacza termin nowych wyborów.

Art. 16. (1) Minister Przemysłu i Handlu nadaje statut każdej izbie rzemieślniczej.

(2) Statut powinien ustalać:

1) nazwę, miejsce siedziby izby i granice terenu działania;

2) szczegółowy zakres działania;

3) liczbę i charakter radców izby oraz ich zastępców, czas trwania ich kadencji;

4) podział okręgu izby na obwody wyborcze, tudzież bliższe szczegóły, dotyczące postępowania wyborczego;

5) liczbę członków zarządu izby, oraz sposób ich wyboru;

6) prawa i obowiązki radców izby, oraz członków zarządu i komisyj;

7) zakres działania zebrania radców izby;

8) zakres działania zarządu i dyrektora izby;

9) sposób prawnego reprezentowania izby;

10) sposób zwoływania zebrań radców izby, zarządu i komisyj, oraz warunki prawomocności ich uchwał;

11) sposób wykonywania nadzoru nad izbą;

12) sposób wydawania regulaminów komisyj egzaminacyjnych, czeladniczych i mistrzowskich.

Nadto statut może zawierać inne postanowienia, związane z wypełnianiem zadań izby.

(3) Zmiany statutu dokonywa Minister Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu opinji izby rzemieślniczej.

Art. 17. Poza izbami rzemieślniczemi, powstałemi na zasadzie niniejszego rozporządzenia, żadna organizacja lub instytucja, bez względu na jej charakter lub cel, nie może przybierać nazwy „Izba Rzemieślnicza".

II. Związek izb rzemieślniczych.

Art. 18. (1) Wszystkie izby rzemieślnicze tworzą wspólną organizację pod nazwą: „Związek izb rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej" z siedzibą w m. st. Warszawie.

(2) Związek izb rzemieślniczych jest osobą prawną prawa publicznego i może nabywać i zbywać majątek ruchomy i nieruchomy, zawierać umowy oraz pozywać i być pozywanym.

(3) Językiem urzędowym Związku jest język polski.

(4) Związek izb rzemieślniczych zwolniony jest od wszelkich podatków i opłat w tym samym zakresie i w tych samych przypadkach, w jakich obowiązujące ustawy przewidują to w stosunku do związków samorządu terytorjalnego.

Art. 19. (1) Do zadań Związku izb rzemieślniczych należy:

1) przedstawicielstwo izb rzemieślniczych wobec władz państwowych oraz organów samorządu terytorjalnego i gospodarczego w sprawach, dotyczących ogólnych interesów rzemiosła;

2) współdziałanie z władzami państwowemi i z rzemieślniczemi związkami gospodarczemi w sprawach, dotyczących ogólnych interesów rzemiosła, przez udzielanie informacyj, wydawanie opinij i popieranie tych związków;

3) składanie władzom państwowym życzeń i wniosków, dotyczących całokształtu organizacji i polityki gospodarczej rzemiosła, między innemi:

a) kredytu,

b) ceł, eksportu i importu,

c) traktatów i konwencyj międzynarodowych,

d) komunikacji i taryf przewozowych,

e) ustawodawstwa przemysłowego,

f) „ społecznego,

g) „ spółdzielczego,

h) „ podatkowego,

i) szkolnictwa zawodowego.

2) Związek izb rzemieślniczych ma prawo zakładania i popierania wszelkiego rodzaju instytucyj, przeznaczonych do podniesienia poziomu zawodowej oświaty rzemieślniczej i wzmożenia produkcji rzemieślniczej.

(3) Właściwe władze rządowe będą przesyłały Związkowi izb rzemieślniczych do zaopinjowania projekty ustaw, przed skierowaniem ich na drogę obrad ustawodawczych oraz projekty rozporządzeń, mające doniosłe znaczenie dla rzemiosła, jeżeli interes publiczny lub pilność sprawy nie stanie temu na przeszkodzie.

Art. 20. Organami związku izb rzemieślniczych są:

1) Rada Związku;

2) Zarząd;
3) komisja rewizyjna;
4) dyrektor.

Art. 21. (1) Minister Przemysłu i Handlu ustala w drodze rozporządzenia liczbę członków Rady Związku, zarządu i komisji rewizyjnej oraz sposób ich powoływania.

(2) Rada Związku wybiera zwyczajną większością głosów 3 kandydatów na dyrektora Związku izb rzemieślniczych, z których jednego zatwierdza Minister Przemysłu i Handlu.

(3) Minister może dyrektora zwolnić, po wysłuchaniu zarządu związku. Umowa, zawarta z dyrektorem, podlega zatwierdzeniu przez Ministra Przemysłu i Handlu.

(4) Rada Związku uchwala statut służbowy pracowników biura Związku, przyczem stosuje się odpowiednio przepisy art. 13.

(5) Dyrektor i pracownicy biura Związku izb rzemieślniczych podlegają przepisom o ubezpieczeniach społecznych.

Art. 22. (1) Statut, nadany przez Ministra Przemysłu i Handlu, ustali organizację Związku, zakres działania jego władz, oraz sposób wykonywania nadzoru nad nim przez Ministra Przemysłu i Handlu.

(2) Zmienić statut może tylko Minister Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu opinji Rady Związku.

Art. 23. (1) Budżet Związku zatwierdza Minister Przemysłu i Handlu.

(2) Według zasad ustalonych przez Ministra Przemysłu i Handlu, w ponoszeniu kosztów utrzymania Związku izb rzemieślniczych, bierze udział każda izba w takiej części ogólnej sumy swych wydatków, jaką stanowi koszt utrzymania Związku w ogólnej sumie wydatków wszystkich izb. W tym celu każda izba rzemieślnicza wstawia do swego budżetu odpowiednią kwotę, która podlega wypłacie Związkowi izb po zatwierdzeniu budżetu izby.

Art. 24. Nadzór nad Związkiem izb rzemieślniczych wykonywa Minister Przemysłu i Handlu. Minister Przemysłu i Handlu może delegować swego przedstawiciela na posiedzenia Związku i jego władz.

Art. 25. Jeżeli działalność Związku jest niezgodna z obowiązującemi przepisami prawnemi lub zagraża interesowi publicznemu, albo jeżeli związek mimo wezwania władzy nadzorczej zaniedbuje spełniania swych zadań, Minister Przemysłu i Handlu może rozwiązać zarówno Radę Związku, jak i Zarząd, przyczem stosuje się odpowiednio postanowienia art. 15 ust. 3 i 4.

III. Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 26. (1) Izby rzemieślnicze, istniejące w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, działają nadal, stosując się do postanowień rozporządzenia niniejszego, w dotychczasowym składzie, do czasu ukonstytuowania się nowych izb rzemieślniczych na podstawie przepisów rozporządzenia niniejszego.

(2) Nowe izby rzemieślnicze przejmą wszelkie sprawy oraz majątek i zobowiązania izb dotychczasowych.

(3) Dotychczasowe statuty służbowe pracowników izb rzemieślniczych powinny być zmienione stosownie do postanowień art. 13, i w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego przedstawione Ministrowi Przemysłu i Handlu do zatwierdzenia.

Art. 27. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Przemysłu i Handlu.

Art. 28. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej.

(2) Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy w sprawach uregulowanych rozporządzeniem niniejszem, a w szczególności postanowienia art. 168 — 194 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468).

Poz. 639. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie uregulowania obrotu zwierzętami gospodarskiemi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

Art. 1. (1) Postanowieniom rozporządzenia niniejszego podlega obrót handlowy:

a) bydłem rogatem, trzodą chlewną, końmi i owcami oraz obrót hurtowy mięsem z tych zwierząt;
b) kurami, kaczkami, gęsiami, indykami i perliczkami w stanie żywym i bitym.

(2) Przepisom rozporządzenia niniejszego nie podlegają:

a) tranzakcje sprzedaży zwierząt i drobiu (ust. 1 p. a) i b)) dokonywane poza targowiskiem bezpośrednio między producentami rolnymi i hodowcami dla celów hodowlanych i użytkowych;
b) tranzakcje sprzedaży tychże zwierząt i drobiu dokonywane poza targowiskiem dla celów bezpośredniej konsumcji;
c) przymusowe licytacje publiczne.

Art. 2. W rozumieniu niniejszego rozporządzenia:

a) za producentów rolnych i hodowców nie uważa się osób, które zajmują się zawodowo skupem zwierząt i drobiu (art. 1 ust. 1 p. a) i b)), ich opasem (tuczeniem) oraz odprzedażą;
b) przez „targowisko" rozumie się lokal lub miejsce, w których zgodnie z postano-

wieniami art. 60 — 68 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) mogą odbywać się targi;

c) przez nazwę „mięso“ rozumie się wszystkie, przeznaczone do spożycia przez ludzi, części zwierząt wymienionych w art. 1 ust. 1 p. a.), niepoddane żadnym zabiegom z wyjątkiem chłodzenia.

II. Normowanie obrotu handlowego.

Art. 3. (1) W miejscowościach, w których odbywają się targi, dokonywanie tranzakcyj sprzedaży zwierząt wymienionych w art. 1 ust. 1 p. a) poza targowiskiem zabronione jest w dniu targu oraz w dniu poprzednim i następnym.

(2) Wyjątki od tej zasady może ustalać w drodze rozporządzenia Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

(3) W przypadkach uzasadnionej potrzeby Ministrowie: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych mogą w drodze rozporządzeń na wniosek terytorjalnie właściwych izb rolniczych, przemysłowo-handlowych lub rzemieślniczych, w każdym jednakże przypadku, po zasięgnięciu opinji izby rolniczej, wprowadzać na całym obszarze Państwa lub jego części ograniczenia, dotyczące miejsca dokonywania tranzakcyj sprzedaży wszystkich lub poszczególnych rodzajów zwierząt, wymienionych w art. 1 ust. 1; od tych ograniczeń mogą być wyłączone niektóre rodzaje tranzakcyj.

Art. 4. (1) Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych powoła specjalne organa dla współdziałania z władzami państwowemi w wykonywaniu bezpośredniego nadzoru nad przebiegiem i organizacją obrotu artykułami objętemi rozporządzeniem niniejszem oraz nad organizacją targowisk, jak również określi szczegółowy zakres działania tych organów i sposób ich współdziałania z władzami państwowemi.

(2) Koszty tego nadzoru będą pokrywane z funduszów przewidzianych w art. 9.

III. Organizacja obrotu targowego.

Art. 5. (1) Sprzedaż na targowiskach bydła rogatego, trzody chlewnej i owiec, przeznaczonych do uboju, może być dokonywana jedynie na podstawie wagi żywej lub bitej, stwierdzonej w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu, wydanem w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

(2) Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych może w drodze rozporządzenia zezwolić na wyjątki od postanowień, przewidzianych w ust. 1.

(3) Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych może wydawać zarządzenia, ograniczające odprzedaż w tym samym dniu i na tem samem targowisku artykułów wymienionych w art. 1 ust. 1 p. a) między osobami handlującemi zawodowo.

Art. 6. (1) Na targowiskach mogą być ustanawiani zaprzysiężeni przez właściwą izbę przemysłowo-handlową pośrednicy targowi, powołani do pośredniczenia w sprzedażach, dokonywanych na targowisku. W razie ustanowienia takich pośredników, inne osoby nie mogą na targowisku pełnić funkcji pośredników targowych.

(2) Kwalifikacje, sposób powoływania i zwalniania oraz prawa i obowiązki pośredników targowych określi rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 7. Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych, po zasięgnięciu opinji izb przemysłowo-handlowych i rolniczych, może wydawać przepisy regulaminowe, dotyczące opłat targowych i obrotu targowego artykułami objętemi rozporządzeniem niniejszem. Przepisy te będą stanowić składową część regulaminów targowych, przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem.

IV. Urządzenia targowe.

Art. 8. (1) Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych, Spraw Wewnętrznych oraz Opieki Społecznej może w stosunku do gmin posiadających uprawnienia targowe ustalać w drodze rozporządzenia obowiązki, dotyczące utrzymania i administrowania targowisk oraz zakładania i utrzymania urządzeń targowych, służących do usprawnienia obrotu artykułami wymienionemi w art. 1 oraz wydawać przepisy, jakim te urządzenia winny odpowiadać.

(2) W przypadkach, w których gmina nie może zadośćuczynić obowiązkom i przepisom, wymienionym w ust. 1, zadania te może Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych czasowo przekazać instytucji społecznej lub prywatnej bądź też przedsiębiorstwu prywatnemu, na warunkach przez siebie ustalonych.

(3) Na targowiskach, które w ciągu dwóch lat od dnia wejścia w życie rozporządzeń przewidzianych w ust. 1 nie zostaną urządzone zgodnie z obowiązującemi przepisami, obrót artykułami objętemi rozporządzeniem niniejszem może być zabroniony na zasadzie zarządzenia właściwego wojewody.

Art. 9. (1) Na pokrycie wydatków, związanych z zakładaniem, utrzymaniem, administracją i nadzorem targowisk i innych urządzeń targowych (art. 4 i 8) oraz z działalnością komisyj notowań (art. 10), gmina ma prawo pobierać opłaty targowe, przewidziane w regulaminie targowym (art. 7). Uchwały organów gminnych o pobieraniu tych opłat podlegają zatwierdzeniu właściwej władzy nadzorczej gminy.

(2) Dochody i rozchody targowisk oraz wszelkich urządzeń targowych, administrowanych przez gminy, winny być wydzielone z ogólnych budżetów administracyjnych związków samorządowych, a nadwyżki dochodów nad rozchodami mogą być obracane do czasu należytego urządzenia targowisk wyłącznie na cele związane z temi urządzeniami.

V. Notowania cen.

Art. 10. (1) Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych, po zasięgnięciu opinji właściwej izby przemysłowo-handlowej, rolniczej tudzież rzemieślniczej, oraz właściwej władzy gminnej, może zarządzić rejestrowanie na poszczególnych targowiskach zawartych na nich umów sprzedaży w zakresie obrotu bydłem rogatem, trzodą chlewną, owcami i mięsem oraz powołać komisję notowań dla ogłaszania sprawozdań i kursów targowych.

(2) Działalność komisji notowań może być rozciągnięta poza jej siedzibę na targowiska i spędy okoliczne.

(3) Szczegółowy zakres działania komisyj notowań ustali rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu wydane w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych.

(4) Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych może po wysłuchaniu opinij izb. przemysłowo-handlowych, rolniczych i rzemieślniczych ustalić w drodze rozporządzenia jednolitą nomenklaturę towaru i typowe warunki sprzedaży, które mają stanowić podstawę notowań.

(5) W skład komisji notowań winni wejść przedstawiciele samorządu terytorjalnego, rolnictwa i przemysłu (art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem).

(6) Szczegółowe przepisy o składzie i sposobie powoływania komisyj notowań oraz zakres ich działania ustali rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Roform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych.

(7) Zadania komisji notowań może Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych powierzyć w całości lub częściowo giełdom mięsnym i kasom targowym.

(8) Władze przemysłowe wojewódzkie mogą w tych miejscowościach, w których w myśl ust. 1 wprowadzona została rejestracja umów sprzedaży, nałożyć na rzeźnie publiczne obowiązek przyjmowania do uboju wyłącznie tych zwierząt nabytych na miejscowem targowisku, których nabycie zostało w sposób przepisany zarejestrowane.

VI. Rejestrowanie osób handlujących.

Art. 11. Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych może w drodze rozporządzenia wprowadzić obowiązek rejestracji osób handlujących zawodowo artykułami, wymienionemi w art. 1 ust. 1 oraz ustalić obowiązek posiadania przez te osoby dowodu zarejestrowania. Rozporządzenie to wskaże organa powołane do dokonania rejestracji, jak również ustali tryb i warunki zarejestrowania.

VII. Postanowienia karne.

Art. 12 (1) Kto wykracza przeciwko postanowieniom rozporządzenia niniejszego oraz przepisom wydanym na jego podstawie, ulega w trybie administracyjnym karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3.000 zł oraz odebraniu uprawnień, przysługujących w myśl rozporządzenia niniejszego na stałe lub na czas ograniczony, bądź jednej z tych kar, o ile za czyn ten nie grozi kara surowsza w myśl innych przepisów prawnych.

(2) Za naruszenie przepisów art. 5 ust. 1 odpowiada zarówno sprzedawca, jak i nabywca.

VIII. Postanowienia końcowe.

Art. 13. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Przemysłu i Handlu w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 14. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Państwa po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 5 ust. 1, którego terminy wejścia w życie na poszczególnych obszarach Państwa ustalać będą rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu wydane w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych.

(2) Równocześnie z wejściem w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy dotyczące spraw, uregulowanych rozporządzeniem niniejszem.

Poz. 640. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie rozrachunku Skarbu Państwa z państwowemi instytucjami kredytowemi z tytułu papierów wartościowych w walutach obcych.

Poz. 641. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o rozrachunku pomiędzy Skarbem Państwa a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

Poz. 642. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie opłat stemplowych, wiążących się z przejściem własności nieruchomości w toku postępowania egzekucyjnego.

Poz. 643. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o kosztach nadzoru nad zakładami ubezpieczeń.

Poz. 644. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o sposobie uregulowania zaległych kosztów leczenia ubogich chorych i kosztów opieki społecznej.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. Umarza się sumy należne państwowym zakładom leczniczym od związków samorządowych oraz od związków wspierania ubogich z tytułu kosztów leczenia ubogich chorych, powstałe przed dniem 1 kwietnia 1932 r.

Art. 2. Umarza się sumy należne od związków samorządowych oraz od związków wspierania ubogich względem nieobjętych art. 1 publicznych zakładów leczniczych z tytułu kosztów leczenia ubogich chorych, jak również sumy należne od związków samorządowych i od związków wspierania ubogich względem publicznych zakładów opieki społecznej z tytułu zakładowej lub pozazakładowej opieki społecznej, o ile należności te powstały przed dniem 1 kwietnia 1931 r.

Art. 3. Upoważnia się władze nadzorcze nad związkami samorządowemi i nad związkami wspierania ubogich do odraczania spłaty, rozkładania na raty i ustalania terminów spłaty przez poszczególne związki samorządowe oraz związki wspierania ubogich ich należności, istniejących w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, a nieobjętych art. 1 i 2, względem wszelkich publicznych zakładów i instytucyj z tytułu kosztów leczenia ubogich chorych i kosztów opieki społecznej.

W przypadkach ciężkiej sytuacji finansowej związków samorządowych lub też związków wspierania ubogich i niemożności uiszczenia należności, określonych w ustępie poprzednim, mogą władze nadzorcze należności te umarzać, najwyżej jednak w granicach do 75% ich wysokości, przyczem umorzeniu w takich przypadkach podlegać będą przedewszystkiem należności, sporne co do ich zasadności lub wysokości.

Odraczania terminu płatności powyższych należności, rozkładania ich na raty lub też umarzania, dokonywać będą władze nadzorcze na skutek podań poszczególnych związków samorządowych albo związków wspierania ubogich i po wysłuchaniu interesowanych zakładów i instytucyj.

Postanowienia artykułu niniejszego co do umarzania należności nie będą stosowane do zakładów leczniczych, będących własnością państwowych szkół akademickich i prowadzonych przez te szkoły.

Art. 4. W razie umorzenia na podstawie rozporządzenia niniejszego sum, należnych od związków samorządowych klinikom uniwersyteckim, ulegają równocześnie umorzeniu — do wysokości tychże sum — sumy, należne od klinik odnośnym związkom samorządowym.

Art. 5. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej oraz z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Poz. 645. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r o kwalifikacjach zawodowych wychowawczyń przedszkoli.

Poz. 646. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o pracy robotników portowych w Gdyni.

Poz. 647. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie regulowania stosunków w hutnictwie żelaznem i innych metali.

Poz. 648. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zmianie niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych.

Poz. 649. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 18 lipca 1924 r o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Poz. 650. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o rozciągnięciu na obszar górnośląskiej części województwa śląskiego mocy obowiązującej ustawy z dnia 19 lipca 1919 r. o przymusowem szczepieniu ochronnem przeciwko ospie.

Poz. 651. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o sprzedaży fabryki suchej destylacji drewna w Hajnówce, w powiecie bielskim, województwie białostockiem.

Poz. 652. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o sprzedaży i obciążeniu niektórych gruntów państwowych.

Poz. 653. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zamianie gruntów państwowych w Busku.

Poz. 654. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zbyciu i zamianie niektórych gruntów państwowych.

Poz. 655. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie sprzedaży i zamiany niektórych nieruchomości państwowych.

Poz. 656. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o odstąpieniu gruntów państwowych w Bydgoszczy.

Poz. 657. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o zmianie taryfy celnej przywozowej.

Poz. 658. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o przejmowaniu na własność Państwa gruntów za niektóre należności pieniężne.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. 1) Z nieruchomości, obciążonych zaległemi należnościami z tytułu podatków i danin publicznych, tak państwowych jak i samorządowych, lub z tytułu udzielonych przez Państwo pożyczek, będą w granicach rozporządzeń Ministrów: Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych przejmowane na własność Państwa grunty za ciążące na tych nieruchomościach podatki, daniny publiczne i pożyczki udzielone przez Państwo.

2) Z nieruchomości, obciążonych zaległemi należnościami z tytułu pożyczek długoterminowych, udzielonych przez banki państwowe lub instytucje kredytu długoterminowego oraz z tytułu świadczeń na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych, mogą być na wniosek właściwych banków lub instytucyj przejmowane na własność Państwa grunty za ciążące na tych nieruchomościach należności z tytułu powyższych pożyczek i świadczeń. Przed zgłoszeniem wniosku banki i instytucje winny porozumieć się z właścicielem nieruchomości.

3) Rozporządzenie niniejsze stosuje się do nieruchomości ziemskich oraz do gruntów niezabudowanych, położonych w granicach administracyjnych lub w sferze interesów mieszkaniowych miast.

Art. 2. Wyłączone są z pod działania ustawy niniejszej nieruchomości, których właściciel posiada ogółem na obszarze Państwa mniej niż 200 ha gruntów. Postanowienia tego nie stosuje się, jeżeli nieruchomość, z której przejmuje się grunty, położona jest w granicach lub w sferze interesów mieszkaniowych miast.

Art. 3. Grunty przejmowane będą za należności, które posiadają przywilej zaspokojenia z nieruchomości z pierwszeństwem przed innemi obciążeniami, ujawnionemi w księgach hipotecznych, lub które zapisane są w księgach tych na pierwszem i bezpośrednio na dalszych miejscach, za pozostałe należności grunty przejmowane będą tylko wówczas gdy należności te powstały z tytułu podatków i danin publicznych, płatnych przed dniem 1 stycznia 1933 r., przyczem w tym przypadku grunty przejmowane będą tylko za taką sumę należności lub ich części, która, bez względu na stopień hipoteczny należności, mieści się wraz z wszystkiemi poprzedzającemi obciążeniami w granicach 2/3 wartości nieruchomości.

Art. 4. 1) Postępowanie celem przejęcia gruntów może być wszczęte, jeżeli należność nie została uiszczona w ciągu 12 miesięcy po terminie płatności; jeżeli termin płatności uległ odroczeniu lub należność została rozłożona na raty, postępowanie może być wszczęte po upływie 6 miesięcy od terminu, w którym przypadała płatność odroczonej należności lub jej raty.

2) Jeżeli terminy określone w cz. 1 upłynęły w stosunku do jednej z należności, postępowaniem mogą być objęte pozostałe wymagalne już należności, choćby w stosunku do nich terminy określone w cz. 1 nie upłynęły.

3) Jeżeli zaległość, uzasadniająca wszczęcie postępowania, powstała z tytułu podatku, daniny publicznej lub pożyczki udzielonej przez Państwo, postępowanie może być zastosowane do całej sumy ciążących na nieruchomości podatków, danin publicznych i pożyczek udzielonych przez Państwo.

4) W przypadkach, w których wskutek niepłacenia rat pożyczek, udzielonych przez banki państwowe lub instytucje kredytu długoterminowego, stał się wymagalny kapitał pożyczki, zaległe raty oraz kapitał pożyczki mogą być objęte jednem postępowaniem.

Art. 5. 1) Wartość przejmowanych gruntów stanowi szacunek tych gruntów, zmniejszony o wartość służebności gruntowych, uprawnień do wydobywania żywic ziemnych we wszystkich stanach skupienia, oraz przejętych w myśl cz. 2 art. 7 wierzytelności instytucyj kredytu długoterminowego.

2) Wartość nieruchomości, z której przejmuje się grunty, stanowi szacunek nieruchomości, zmniejszony o wartość ciężarów, które, stosownie do obowiązujących przepisów egzekucyjnych, w razie egzekucji z nieruchomości utrzymuje się na nieruchomości bez potrącenia z ceny nabycia. W szacunku nieruchomości ziemskich uwzględniona będzie wartość plonów lub zasiewów w warunkach normalnego zagospodarowania nieruchomości.

3) Szacunek gruntów przejmowanych z nieruchomości ziemskich oraz szacunek nieruchomości ziemskich, z których grunty się przejmuje, będzie ustalony według zasad, stosowanych przez Państwowy Bank Rolny przy udzielaniu kredytu w listach zastawnych.

4) Szacunek gruntów niezabudowanych, położonych w granicach administracyjnych lub w sferze interesów mieszkaniowych miast, ustalany będzie według przeciętnych cen, płaconych w roku, poprzedzającym wszczęcie postępowania, za takie same lub podobne grunty.

5) Szacunek służebności gruntowych i ciężarów, których wartość nie jest ujawniona w hipotece, będzie ustalany według zasad, stosowanych w postępowaniu egzekucyjnem z nieruchomości.

6) Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości ustalać będą:

a) zmiany, jakim ulegną stosowane przez Państwowy Bank Rolny normy szacunkowe, w zastosowaniu do rozporządzenia niniejszego z tem ograniczeniem, że w drodze tych zmian nie może nastąpić obniżenie norm więcej niż o 25%;

b) zasady szacowania drzewostanów oraz plonów lub zasiewów;

c) przepisy, normujące uprawnienia właściciela nieruchomości do sprzątnięcia plonów i warunki, w których plony i zasiewy mogą być przejęte wraz z gruntami;

d) organa, dokonywujące szacunku w myśl artykułu niniejszego.

Art. 6. Za zgodą właściciela nieruchomości mogą być przejęte grunty w rozmiarze, przekraczającym równowartość należności, o ile przejęcie tej nadwyżki gruntów jest celowe pod względem gospodarczym. Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych, Sprawiedliwości oraz Spraw Wewnętrznych ustali zasady i sposób wypłaty wynagrodzenia za te grunty; w rozporządzeniu tem uwzględniona będzie zasada, że Skarb Państwa odpowiada do wysokości wynagrodzenia za ciężary i wierzytelności, które nie przeszły w całości lub w części na grunty przejęte.

Art. 7. 1) Ograniczenia własności, związane stale z nieruchomością, nie wyłączając ograniczeń, przewidzianych w statutach ordynacyj i fundacyj, nie stanowią przeszkody do zastosowania rozporządzenia niniejszego i nie przechodzą na grunty przejęte.

2) Grunty, przejmowane na podstawie rozporządzenia niniejszego, wolne są od wszelkich wierzytelności i ciężarów z wyjątkiem służebności gruntowych oraz wierzytelności instytucyj kredytu długoterminowego, które w przypadkach, określonych w cz. 3, przejdą w wyniku segregacji na grunty przejęte.

3) W przypadkach, w których nieruchomość obciążona jest wierzytelnościami instytucji kredytu długoterminowego, a wskutek przejęcia gruntów za inne należności zabezpieczenie tych wierzytelności zmniejszyłoby się poniżej norm dopuszczalnych w myśl statutu oraz przepisów szacunkowych instytucji bądź postanowień umownych, dotyczących lokaty papierów, emitowanych przez instytucję wierzytelności wymienione ulegają segregacji, zgodnie z powołanemi przepisami i postanowieniami, pomiędzy przejmowaną a pozostałą część nieruchomości. Władza, uskuteczniająca przejęcie gruntów, powinna zażądać od instytucji ustalenia, czy zachodzi konieczność segregacji.

4) Segregacji wierzytelności instytucyj kredytu długoterminowego dokonywują te instytucje na żądanie władzy, uskuteczniającej przejęcie gruntów. Segregacja winna być dokonana w ciągu miesiąca od daty dostarczenia instytucji kredytu długoterminowego danych, potrzebnych dla dokonania segregacji.

5) Na nieprzejętą część nieruchomości winny być przeniesione przedewszystkiem zaległości z tytułu pożyczek, ciążących na nieruchomości, przyczem zaległościom tym służyć będzie pierwszeństwo hipoteczne, równe kapitałowi i zaległym ratom tych pożyczek lub ich części, które pozostały na nieprzejętej części nieruchomości.

6) Po wydaniu decyzji o przejęciu gruntów pożyczki lub ich części, przeniesione na przejmowaną część nieruchomości, ulegają spłacie, począwszy od raty, przypadającej w najbliższym terminie po złożeniu właściwej władzy przez instytucję dokumentów, dotyczących segregacji.

7) Postępowanie, unormowane w rozporządzeniu niniejszem, nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia w terminie wszelkiego rodzaju należności z tytułu wierzytelności, ulegających segregacji.

Art. 8. 1) Grunty, przejęte na podstawie rozporządzenia niniejszego, a położone poza granicami i poza sferą interesów mieszkaniowych miast i nadające się do użytkowania rolniczego, przeznacza się przedewszystkiem na parcelację.

2) Grunty niezabudowane, położone w granicach administracyjnych lub w sferze interesów mieszkaniowych miast, przekazywane będą na cele rozbudowy miastom i innym związkom komunalnym za cenę, odpowiadającą szacunkowi przejęcia z doliczeniem kosztów przejęcia.

3) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych upoważniony jest do zbycia i zamiany tych gruntów, położonych poza granicami administracyjnemi miast, które nie zostaną rozparcelowane lub przekazane na cele rozbudowy miast. Upoważnienie to dotyczy również obszarów leśnych, przejętych na podstawie rozporządzenia niniejszego. Minister Spraw Wewnętrznych upoważniony jest do zbycia lub zamiany gruntów, położonych w granicach administracyjnych miast, a nieprzekazanych na cele rozbudowy miast. Upoważnienia powyższe obejmują zrzeczenie się w całości lub w części praw do gruntów przejętych przed przepisaniem tytułu własności na Skarb Państwa.

4) Upoważnia się Ministra Skarbu do zwalniania w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, nabywców gruntów od opłat skarbowych i samorządowych, za przeniesienie prawa własności.

Art. 9. 1) Parcelacje gruntów (cz. 1 art. 8) przeprowadzona będzie według zasad, stosowanych przy parcelacji gruntów państwo-

wych, dokonywanej na podstawie przepisów o wykonaniu reformy rolnej, przyczem:

a) kolejność nabywców, przewidziana w przepisach, dotyczących wykonania reformy rolnej, oraz normy obszaru działek, tworzonych przy parcelacji, nie będą stosowane;

b) uprawnienia pracowników folwarcznych, tracących pracę w związku z parcelacją, o ile nie nabędą oni działek, zaspakajane będą przez wypłatę odpraw zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1); art. 45 tej ustawy nie będzie stosowany;

c) zasady uiszczania ceny kupna za nabywane działki określać będzie Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu;

d) na wniosek właścicieli gospodarstw karłowatych gospodarstwa te mogą być nabywane przez Skarb Państwa i wartość ich zaliczona na poczet ceny kupna działek, nabywanych z parcelacji;

e) osobne przepisy określą uproszczoną formę nabywania gospodarstw, określonych w p. d), oraz ułatwienia, jakie stosowane będą przy zbyciu z wolnej ręki gospodarstw, sprzedawanych przez właścicieli w celu nabycia działek z parcelacji.

2) Grunty, przejęte na podstawie rozporządzenia niniejszego, a przeznaczone na parcelację, będą zaliczane na poczet wykonania planów parcelacyjnych.

Art. 10. 1) Wpływy ze zbycia gruntów, przejmowanych na podstawie rozporządzenia niniejszego, oraz wpływy z użytkowania tych gruntów do czasu ich zbycia po pokryciu kosztów przejęcia oraz kosztów, związanych ze zbyciem gruntów, będą przelewane corocznie na pokrycie należności, proporcjonalnie do wysokości tych należności.

2) Rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych ustalać będą szczegółowe zasady rozrachunku wpływów, a w szczególności:

a) zasady rozrachunku pomiędzy Skarbem Państwa, bankami państwowemi, instytucjami kredytu długoterminowego i instytucjami ubezpieczeń społecznych z tytułu należności tych banków i instytucyj w przypadkach, gdy grunty, przejęte za te należności, nie uległy zbyciu;

b) zasady rozrachunku pomiędzy Skarbem Państwa a miastami i innemi związkami komunalnemi za grunty, przekazane na cele rozbudowy miast;

c) sposób ryczałtowego obliczania kosztów przejęcia gruntów;

d) sposób ryczałtowego obliczania kosztów parcelacji gruntów.

Art. 11. W miarę spłacania należności, powstałych z tytułu udzielonych przez banki państwowe lub instytucje kredytu długoterminowego pożyczek w listach zastawnych, banki lub instytucje te umarzać będą listy zastawne na taką sumę, jaka odpowiada kapitałowej części spłacanych należności.

Art. 12. Upoważnia się Ministra Skarbu do udzielania z zapasów kasowych zwrotnych dotacyj na koszty, związane z przejmowaniem gruntów, oraz na koszty związane z przygotowaniem gruntów do parcelacji i przeprowadzeniem parcelacji.

Art. 13. Postanowień ustawowych, określających wysokość odsetek zwłoki od zaległych należności instytucyj ubezpieczeń społecznych oraz związków komunalnych, nie stosuje się do sum, otrzymywanych w wyniku rozrachunku wpływów przez te instytucje i związki.

Art. 14. 1) Jeżeli nieruchomość, z której przejęto grunty, znajduje się w dzierżawie, Skarb Państwa wstępuje w prawa właściciela w stosunku do gruntów przejętych z prawem rozwiązania umowy dzierżawnej za wypowiedzeniem. Wypowiedzenie następuje przez doręczenie decyzji o przejęciu gruntów. Rozwiązanie umowy następuje z końcem roku dzierżawnego, następującego po roku, w którym dzierżawcy wypowiedziano umowę. Wypowiedzenie umowy nie zwalnia właściciela nieruchomości od odpowiedzialności za szkody i straty z powodu niedotrzymania warunków dzierżawy; dzierżawcy w żadnym jednak razie nie służy prawo żądania odszkodowania z tytułu utraconych korzyści.

2) Jeżeli przejęciu ulega część nieruchomości, dzierżawcy służy prawo zrzeczenia się dzierżawy w całości, jeżeli obszar, co do którego umowa dzierżawna ulega rozwiązaniu, stanowi więcej niż 1/4 całego dzierżawionego obszaru a jeżeli chodzi o nieruchomości ziemskie ponadto w tych przypadkach, gdy dzierżawą objęte były zakłady przemysłu rolnego, których wytwórczość oparta była na produkcji obszarów, co do których umowa ulega rozwiązaniu.

Art. 15. Decyzje o wszczęciu postępowania w celu przejęcia gruntów wydaje wojewoda na wniosek prezesa izby skarbowej. Decyzje te są ostateczne.

Art. 16. Na podstawie decyzji wojewody o wszczęciu postępowania będzie wpisane w księdze hipotecznej nieruchomości ostrzeżenie z tym skutkiem, że w dalszem postępowaniu uwzględniony będzie taki stan prawny nieruchomości, jaki istniał w chwili wpisania ostrzeżenia.

Art. 17. Po oszacowaniu gruntów przez organa, powołane w myśl p. d) cz. 6 art. 5, wojewoda określi obszar i granice gruntów przejmowanych oraz wyda decyzję o przejęciu ich na własność Państwa. Decyzja ta jest ostateczna i stanowi tytuł:

a) do objęcia przejętych gruntów w posiadanie Państwa;

b) do wydzielenia gruntów przejętych i przepisania prawa własności na rzecz Państwa;

c) do ujawnienia w wykazie hipotecznym gruntów przejętych obciążeń przewidzianych w cz. 2 art. 7, oraz do skreślenia z pozostałej części nieruchomości wpisów, dotyczących tych należności, za które zostały przejęte grunty.

Art. 18. 1) Postępowanie celem przejęcia gruntów nie może być wszczęte, jeżeli nieruchomość poddana jest egzekucji.

2) Jeżeli nieruchomość zostanie poddana egzekucji po wszczęciu postępowania celem przejęcia gruntów, wojewoda w porozumieniu z prezesem izby skarbowej może zawiesić to postępowanie do czasu zakończenia postępowania egzekucyjnego. W razie niedojścia licytacji do skutku wojewoda podejmie wszczęte postępowanie, w przypadku zaś sprzedaży nieruchomości z licytacji postępowanie umorzy.

Art. 19. Wojewoda w porozumieniu z prezesem izby skarbowej umorzy postępowanie w przypadku uiszczenia przez dłużnika należności zaległych (cz. 1 art. 4) oraz kosztów postępowania.

Art. 20. Upoważnia się Radę Ministrów do ustalenia w drodze rozporządzeń na wniosek Ministrów Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych, jakie przepisy rozporządzenia niniejszego, na jakich obszarach Państwa i w jakich terminach tracą moc obowiązującą.

Art. 21. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej.

Art. 22. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego.

Poz. 659. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. o stosunku służbowym profesorów państwowych szkół akademickich i pomocniczych sił naukowych tych szkół.

Poz. 660. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych.

---

z 30 października Nr. 86. Rok 1933

Poz. 661. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. W ustawie z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 ust. 2 skreśla się wyrazy: „i stopień służbowy", a w ich miejsce wstawia się wyrazy: „i grupę uposażenia";

2) art. 17 w brzmieniu nadanem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 737) ulega następującym zmianom:

skreśla sią ust. 1, 2 i 3;

ustęp 4 otrzymuje brzmienie:

„Mianowanie należy do właściwej władzy naczelnej, która może je przekazać kierownikom władz, urzędów i instytucyj bezpośrednio podległych, o ile mianowanie nie zawiera awansu do wyższej grupy uposażenia";

w ust. 5 i w ust. 6 wierszu 2 wyrazy: „wyższego stopnia służbowego" zastępuje się wyrazami: „wyższej grupy uposażenia"; w ust. 6 skreśla się zdanie: „Urzędnicy II kategorji mogą być w drodze awansu mianowani najwyżej do VII stopnia służbowego, urzędnicy III kategorji— najwyżej do VIII stopnia służbowego";

3) w art. 19 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 737) skreśla się wyrazy: „posiadanego stopnia służbowego", a w ich miejsce wstawia się wyrazy: „posiadanej grupy uposażenia";

4) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Urzędnik, zajmujący stanowisko kierownicze I lub II kategorji, nie może bez zezwolenia właściwej władzy naczelnej pełnić służby w okręgu, w którym znajduje się jego posiadłość ziemska, przedsiębiorstwo handlowe lub przemysłowe";

5) art. 40 skreśla się;

6) w art. 41 w brzmieniu nadanem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 737) wyrazy: „wyższego stopnia służbowego" zastępuje się wyrazami: „wyższej grupy uposażenia";

7) w art. 43 wyrazy: „zniesienia zawieszenia przyznać mu dodatku za wysługę lat, awansować go do wyższego stopnia służbowego" zastępuje się wyrazami: „zniesieniem zawieszenia awansować go do wyższej grupy uposażenia";

8) art. 45, 47, 48 i 49 skreśla się;

9) w art. 52 ust. 1 w brzmieniu nadanem ustawą z dnia 21 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 286) i rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 737) wyrazy: „posiadanego stopnia służbowego" zastępuje się wyrazami: „posiadanej grupy uposażenia";

10) w art. 57 ust. 2 w brzmieniu nadanem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P.

Nr. 87, poz. 737) wyrazy: „posiadanego stopnia służbowego“ zastępuje się wyrazami: „posiadanej grupy uposażenia“;

11) w art. 77 p. 3 wyrazy: „stopnia służbowego o jeden lub dwa“ zastępuje się wyrazami: „grupy uposażenia o jedną lub dwie“;

12) art. 80 otrzymuje brzmienie następujące:

„Obniżenie grupy uposażenia może nastąpić tylko w obrębie tej samej kategorji stanowisk służbowych“;

13) w art. 92 ust. 2 w brzmieniu nadanem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 737) oraz w ust. 3 w brzmieniu nadanem ustawą z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 606) wyrazy: „wyższego stopnia płacy“ zastępuje się wyrazami: „wyższej grupy uposażenia“;

14) art. 110 skreśla się;

15) art. 112 otrzymuje brzmienie następujące:

„Postanowienia art. 50 i 51 mają zastosowanie do funkcjonarjuszów niższych“.

Art. 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Prezesowi Rady Ministrów oraz wszystkim ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Upoważnia się Prezesa Rady Ministrów do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczyposolitej Polskiej w drodze obwieszczenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych późniejszemi przepisami prawnemi i niniejszem rozporządzeniem, przy zastosowaniu nowej numeracji artykułów i powołań artykułów i ustępów.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1934 r.

Poz. 662. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o służbie w Policji Województwa Śląskiego.

Poz. 663. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. Rozporządzenie niniejsze normuje uposażenie funkcjonarjuszów państwowych.

Funkcjonarjuszami państwowymi w rozumieniu rozporządzenia niniejszego są: urzędnicy, profesorowie i pomocnicze siły naukowe w państwowych szkołach akademickich, nauczyciele szkół państwowych i publicznych, pozostający na etacie Państwa, funkcjonarjusze Straży Więziennej oraz niżsi funkcjonarjusze państwowi.

Uposażenie wojska, sędziów i prokuratorów, oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej oraz pracowników przedsiębiorstw i monopolów państwowych normują osobne przepisy.

Art. 2. Ustanawia się 12 grup uposażenia zasadniczego według następującej tabeli:

Grupa uposażenia	Kwota uposażenia miesięcznego w złotych
I	3.000
II	2.000
III	1.500
IV	1.000
V	700
VI	450
VII	335
VIII	260
IX	210
X	160
XI	130
XII	100

Art. 3. Rada Ministrów ustali zasady zaszeregowania osób wymienionych w art. 1 ust. 2, do grup uposażenia, wyszczególnionych w art. 2, oraz zasady automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia.

Art. 4. Funkcjonarjuszom państwowym Rada Ministrów władna jest przyznać dodatki uzasadnione warunkami lokalnemi w kraju i na obszarze W. M. Gdańska.

Funkcjonarjuszom państwowym, pełniącym służbę zagranicą, przyznaje się dodatki lokalne, których wysokość ustala Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Dodatki te przysługują od dnia objęcia stanowiska zagranicą do dnia odwołania z tego stanowiska, przyczem wysokość dzienna dodatku wynosi 1/30 jego wysokości miesięcznej.

Art. 5. Funkcjonarjuszom państwowym, mianowanym (wybieranym) na stanowiska kierownicze, przyznaje się dodatek funkcyjny. Postanowienie to ma zastosowanie także do osób, pełniących obowiązki przywiązane do stanowisk kierowniczych, z tą różnicą, że ich prawo do dodatku funkcyjnego powstaje dopiero od dnia pierwszego miesiąca po upływie okresu dwumiesięcznego pełnienia tych obowiązków.

Można otrzymać równocześnie tylko jeden dodatek funkcyjny, zaś w razie zbiegu tytułów do dwóch lub więcej dodatków funkcyjnych służy uprawnionemu prawo wyboru.

Dodatek funkcyjny nie przysługuje osobom, pozostającym w stanie nieczynnym, zawieszonym w pełnieniu służby, jak również w przypadkach niepełnienia z jakiegokolwiek powodu co najmniej przez dwa miesiące obowiązków przywiązanych do stanowiska kierowniczego.

Stanowiska kierownicze oraz wysokość dodatku funkcyjnego określi rozporządzenie Rady Ministrów.

Rada Ministrów władna jest przyznać funkcjonarjuszom państwowym dodatki służbo-

we, uzasadnione szczególnemi właściwościami służby; osoby pobierające dodatek funkcyjny nie mogą otrzymać równocześnie dodatku służbowego.

Funkcjonarjuszom państwowym, pełniącym służbę zagranicą i w Biurze Komisarza Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Gdańsku, może Minister Spraw Zagranicznych przyznać ze względu na specjalne właściwości ich służby dodatek reprezentacyjny. Funkcjonarjusze pobierający dodatek reprezentacyjny nie mają prawa do dodatku funkcyjnego i służbowego.

Art. 6. Funkcjonarjuszowi państwowemu służy prawo do jednego tylko uposażenia, jako wynagrodzenia za ogół czynności, połączonych z jego stanowiskiem służbowem. Za spełnianie czynności dodatkowych, niezwiązanych z jego stanowiskiem, może funkcjonarjusz państwowy otrzymać dodatkowe wynagrodzenie. Zasady przyznawania tego wynagrodzenia ustala Rada Ministrów.

Art. 7. Funkcjonarjusze państwowi mogą otrzymywać zasiłki i nagrody pieniężne, na wypłatę których wstawiane będą co roku odpowiednie kwoty do preliminarza budżetowego. Również wstawiane będą do preliminarza budżetowego specjalne kwoty dla funkcjonarjuszów państwowych, utrzymujących liczniejszą rodzinę.

Art. 8. Uposażenie, wypłacane na zasadzie rozporządzenia niniejszego, wolne jest od państwowego podatku dochodowego i opłaty emerytalnej.

Wolne są również od państwowego podatku dochodowego wszelkiego rodzaju zasiłki i nagrody pieniężne, przewidziane w art. 7.

Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio również do uposażenia pracowników o charakterze publiczno-prawnym w przedsiębiorstwach i monopolach państwowych oraz do uposażenia funkcjonarjuszów administracji lasów państwowych (art. 25).

Art. 9. Wyższym funkcjonarjuszom Straży Więziennej przy pierwszej nominacji przyznaje się na wyekwipowanie jednorazową kwotę w wysokości 430 złotych, a po upływie dwu lat od tej nominacji przyznaje się co roku dodatek na uzupełnienie wyekwipowania w wysokości rocznej 215 złotych.

Niższym funkcjonarjuszom Straży Więziennej przyznaje się wyekwipowanie na koszt Skarbu Państwa.

Niższym funkcjonarjuszom państwowym służby cywilnej, obowiązanym do noszenia umundurowania w służbie, przyznaje się umundurowanie ze Skarbu Państwa za opłatą 25% jego wartości. Rozporządzenie Rady Ministrów określi, w których działach państwowej służby cywilnej obowiązuje noszenie munduru.

Art. 10. W razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłem miejscem służbowem oraz w razie przeniesień na nowe miejsce służbowe, przysługują funkcjonarjuszowi państwowemu należności, które określi rozporządzenie Rady Ministrów.

Art. 11. Funkcjonarjuszom Państwowym może być udzielona w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, bezprocentowa zaliczka na uposażenie. Warunki przyznawania i spłaty zaliczek, tudzież ich wysokość określi Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 12. Rozporządzenie Rady Ministrów unormuje pomoc lekarską dla funkcjonarjuszów państwowych i ich rodzin.

Rada Ministrów władna jest przyznać funkcjonarjuszom państwowym i ich małżonkom ulgi w przejazdach państwowemi środkami komunikacyjnemi.

Art. 13. Rozporządzenie Rady Ministrów określi normy należności za mieszkania w naturze oraz unormuje sprawę mieszkań służbowych i reprezentacyjnych.

Sprawę mieszkań funkcjonarjuszów państwowych, zatrudnionych w administracji wojskowej, normuje ustawa z dnia 15 lipca 1925 r. o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 681) wraz z późniejszemi zmianami oraz rozporządzenia na jej podstawie wydane.

Art. 14. Funkcjonarjusze państwowi zajmujący mieszkania, określone w art. 13 ust. 1, winni na żądanie przełożonej władzy z chwilą rozwiązania stosunku służbowego, przeniesienia w stan spoczynku, przejścia w stan pozasłużbowy lub zmiany stanowiska służbowego, z powodu którego przydział mieszkania nastąpił, opróżnić mieszkanie częściowo do dni 28 od dnia doręczenia im odnośnego wezwania władzy, a całkowicie w terminie do 3 miesięcy od dnia doręczenia tego wezwania. Przy dobrowolnem wystąpieniu ze służby państwowej całkowite opróżnienie mieszkania powinno nastąpić natychmiast.

W razie nieopróżnienia mieszkania w oznaczonych terminach, władna będzie władza przełożona zarządzić eksmisję z przydzielonego mieszkania w drodze administracyjnej za pośrednictwem organów bezpieczeństwa publicznego.

Art. 15. Prawo do uposażenia powstaje:

a) dla wstępujących do służby państwowej czy to po raz pierwszy, czy ponownie, jeżeli istotne objęcie służby nie nastąpiło z dniem pierwszym miesiąca kalendarzowego, lecz w ciągu miesiąca, — od dnia objęcia służby, przyczem uposażenie za czas do pierwszego dnia najbliższego miesiąca oblicza się w wysokości dziennej po 1/30 części uposażenia. Postanowienie to dotyczy także ponownego powołania emeryta do służby państwowej, winien on jednak za ten czas i w takim samym stosunku zwrócić Skarbowi Państwa pobrane do końca miesiąca zaopatrzenie emerytalne;

b) w pozostałych przypadkach — z dniem pierwszym najbliższego kalendarzowego miesiąca po dniu mianowania (awansu) lub po dniu powstania warunków, uzasadniających zmianę uposażenia, jeżeli dzień mianowania (awansu) albo zmiany warunków nie zbiega się z terminem płatności uposażenia. W razie

jednak zmiany miejsca służbowego, pociągającej za sobą zmianę wysokości uposażenia, prawo do uposażenia, odpowiadającego nowemu miejscu służbowemu, przysługuje od pierwszego dnia kalendarzowego miesiąca po zwolnieniu od poprzednich obowiązków służbowych.

Art. 16. Prawo do uposażenia gaśnie:

a) w razie śmierci funkcjonarjusza państwowego — z ostatnim dniem kalendarzowego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła,

b) w razie rozwiązania stosunku służbowego w inny sposób — z ostatnim dniem tego kalendarzowego miesiąca, w którym stosunek służbowy istotnie ustał. Przepis ten nie dotyczy osób, które samowolnie opuściły służbę państwową; winny one zwrócić Skarbowi Państwa odpowiednią część uposażenia za dni nieprzesłużone według zasad, określonych w art. 15 lit. a.

Art. 17. Termin płatności uposażenia ustala Rada Ministrów.

Art. 18. Na czas pełnienia obowiązkowej służby wojskowej w szeregach traci funkcjonarjusz państwowy od najbliższego terminu płatności prawo do uposażenia z tytułu służby cywilnej. Po powrocie z tej służby wojskowej do służby cywilnej służy mu prawo do uposażenia od dnia objęcia służby — według zasad określonych w art. 15 lit. a.

Na czas odbywania perjodycznych ćwiczeń wojskowych zatrzymuje funkcjonarjusz państwowy uposażenie z tytułu służby cywilnej.

Funkcjonarjusz państwowy, powołany do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub ze względów na bezpieczeństwo Państwa, otrzymuje uposażenie, określone dla powołanych do służby wojskowej podczas mobilizacji, a nadto — jeżeli jego uposażenie z tytułu służby cywilnej jest wyższe od uposażenia wojskowego, — otrzymuje od swej władzy cywilnej różnicę do wysokości uposażenia w służbie cywilnej, z uwzględnieniem każdorazowych zmian, zachodzących w uposażeniu w służbie cywilnej i wojskowej.

Art. 19. W razie dostania się funkcjonarjusza państwowego do niewoli lub zaginięcia na terenie działań wojennych, prawo jego do uposażenia ulega zawieszeniu w całości aż do jego powrotu. O ile jednak pozostający w niewoli (zaginiony) pozostawił rodzinę, zawieszeniu ulega tylko połowa uposażenia, zaś drugą połowę należy wypłacać rodzinie, jeżeli pozostający w niewoli (zaginiony) jest ich jedynym żywicielem. Za rodzinę uważa się żonę i dzieci.

Jeżeli okoliczności wskazują na to, że funkcjonarjusz popadł w niewolę rozmyślnie,— zawiesza się również prawo do uposażenia pobieranego przez rodzinę.

Po powrocie funkcjonarjusza państwowego i po stwierdzeniu, że dostał się on do niewoli lub też zaginął bez własnej winy, otrzymuje on za cały czas niewoli (zaginięcia) uposażenie, które uległo zawieszeniu, z potrąceniem ewentualnych zaliczek, wypłaconych w czasie niewoli (zaginięcia) i kwot uposażenia wypłaconego jego rodzinie w czasie niewoli (zaginięcia).

Gdy funkcjonarjusz państwowy, który zaginął na terenie działań wojennych, nie odnajdzie się najpóźniej w ciągu roku od chwili ratyfikacji pokoju, rodzina zaginionego traci prawo do uposażenia, otrzymuje natomiast tymczasowe zaopatrzenie w myśl obowiązujących przepisów

W wyjątkowych przypadkach Rada Ministrów władna jest ten termin przedłużyć.

Postanowienia artykułu niniejszego stosują się odpowiednio także w czasie pokoju do funkcjonarjuszów państwowych, zatrudnionych w służbie bezpieczeństwa lub w służbie granicznej.

Art. 20. W razie śmierci funkcjonarjusza państwowego przyznaje się osobie, która poniesie koszty pogrzebu, zwrot tych kosztów, przyczem:

a) jeżeli koszty pogrzebu ponoszą żona albo dzieci lub rodzice, przyznaje się na pokrycie tych kosztów ryczałt w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobranego przez zmarłego uposażenia,

b) jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba, przyznaje się jej zwrot kosztów rzeczywiście poniesionych i udowodnionych, najwyżej jednak do wysokości, określonej w lit. a) o ile zmarły nie pozostawił majątku ruchomego lub nieruchomego wystarczającego na pokrycie tych kosztów.

Art. 21. Z uposażenia mogą być dokonywane potrącenia na podstawie:

1) postanowień ustawowych;

2) tytułów egzekucji sądowej, zaopatrzonych klauzulą wykonalności;

3) zarządzeń właściwych władz administracyjnych.

Na podstawie zarządzeń administracyjnych potrącenia mogą być dokonywane jedynie w celu zaspokojenia roszczeń Skarbu Państwa z tytułu stosunku służbowego oraz należności i danin. Roszczeniom Skarbu Państwa służy bez względu na czas ich powstania pierwszeństwo zaspokojenia przed innemi roszczeniami. Wyjątek stanowią roszczenia o alimenty, które winny być traktowane narówni z roszczeniami Skarbu Państwa.

Co do dopuszczalności i wysokości potrąceń należy stosować przepisy, dotyczące egzekucji sądowej i administracyjnej. Nie dotyczy to rat zaliczek na uposażenie oraz opłat za świadczenia Skarbu Państwa w naturze, które potrąca się w pełnej wysokości niezależnie od potrąceń z innego tytułu.

Potrącenia uskutecznia władza asygnująca uposażenie.

Sprawę potrąceń z uposażenia funkcjonarjuszów państwowych, zatrudnionych w administracji wojskowej, normuje ustawa z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego osób wojskowych oraz funkcjonarjuszów państwowych w administracji wojskowej (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 58, poz. 439).

Art. 22. Roszczenia osób, wymienionych w art. 1 ust. 2, do Skarbu Państwa, wynikające z tytułu uposażenia, przedawniają się po upływie lat trzech od dnia powstania odnośnego tytułu prawnego.

Bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność, przedsięwziętą przez te osoby w celu ustalenia lub dochodzenia wierzytelności, jeżeli Skarb Państwa został o tych czynnościach zawiadomiony.

Art. 23. Uprawnienia, przekazane rozporządzeniem niniejszem Radzie Ministrów, wykonywane będą w odniesieniu do funkcjonarjuszów Kontroli Państwowej przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 24. Funkcjonarjusze państwowi, którzy w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pozostają w służbie państwowej, otrzymują uposażenie, jakie wynika z niniejszego rozporządzenia, niezależnie od dotychczasowej wysokości grupy i kwoty uposażenia.

Art. 25. Przepisy o uposażeniu funkcjonarjuszów administracji lasów państwowych wydaje Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Do czasu wydania specjalnych przepisów uposażeniowych dla funkcjonarjuszów administracji lasów państwowych należy do nich stosować postanowienia rozporządzenia niniejszego. Rada Ministrów władna będzie wprowadzać dodatkowe dalsze grupy uposażenia, jak również przyznać specjalne należności uboczne, o ileby tego wymagały właściwości służby wymienionych funkcjonarjuszów.

Art. 26. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Prezesowi Najwyższej Izby Kontroli, Ministrowi Skarbu oraz właściwym ministrom.

Art. 27. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1934 r.

Z dniem tym traci moc obowiązującą — z zastrzeżeniem art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 667) — ustawa z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) wraz ze wszystkiemi zmianami i wszystkie inne przepisy w sprawach unormowanych rozporządzeniem niniejszem.

Poz. 664. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu wojska.

Poz. 665. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów.

Poz. 666. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej.

Poz. 667. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu członków zarządu i pracowników związków samorządowych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663) postanowienia ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z późniejszemi zmianami zachowują moc obowiązującą w takim zakresie, w jakim ustawa ta stosuje się do członków zarządu i pracowników związków samorządowych w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1073) z późniejszemi zmianami.

Art. 2. § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1073), zmieniony art. 1 ustawy z dnia 15 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 345), otrzymuje brzmienie następujące:

„Pobory członków zarządu i pracowników związków samorządowych oblicza się na zasadach, przewidzianych w art. 3 — 7 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska wraz z późniejszemi zmianami, z uwzględnieniem dodatków, pobieranych przez członków zarządu i pracowników związków samorządowych przed dniem 1 lutego 1934 r., o ile dodatki te były przyznane funkcjonarjuszom państwowym.

Nieważne są uchwały i postanowienia organów ustrojowych związków samorządowych oraz przepisy umów, sprzeczne z postanowieniami artykułu niniejszego; wskutek zmiany umów, wynikającej z tego postanowienia, nie służy prawo do odszkodowania".

Art. 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1934 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Poz. 668. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o zmianie ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Poz. 669. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkiem.

Poz. 670. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 października 1933 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 1933 r. w sprawie zakazu przywozu niektórych towarów.

z 31 października Nr. 87 Rok 1933

Poz. 671. Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 11 października 1933 r. o wprowadzeniu w obieg kartki pocztowej z opłaconą odpowiedzią.

Poz. 672. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Komunikacji z dnia 4 października 1933 r. o czasie pracy dróżników na drogach publicznych.

Poz. 673. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 października 1933 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o pomocy leczniczej dla pracowników rolnych.

Poz. 674. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 26 października 1933 r. w sprawie zmiany w rozporządzeniu o ustaleniu siedzib i właściwości terytorjalnej powiatowych urzędów ziemskich.

Poz. 675. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 28 października 1933 r. o zmianie rozporządzenia z dnia 30 listopada 1927 r. o utworzeniu izb przemysłowo-handlowych, wyznaczeniu ich siedzib i okręgów.

Poz. 676. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 października 1933 r. o sprzedaży wyrobów tytoniowych.

z 7 listopada Nr. 88 Rok 1933

Poz. 677. Porozumienie między Rzecząpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką w sprawie stosowania tytułu I konwencji polsko-niemieckiej z dnia 22 czerwca 1922 r. o kopalniach Górno-Śląskich, podpisane w Warszawie dnia 15 grudnia 1932 r. (Ratyfikowane zgodnie z ustawą z dn. 15 grudnia 1932 r. — Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 2, poz. 10).

Poz. 678. Oświadczenie Rządowe z dnia 30 września 1933 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych porozumienia między Polską a Niemcami w formie wymiany not z dnia 15 grudnia 1931 r. o stosowaniu tytułu I konwencji polsko-niemieckiej z dnia 22 czerwca 1922 r., dotyczącej kopalń Górno-Śląskich, do terenów, będących przedmiotem umowy między Skarbem Państwa Polskiego a Preussische Bergwerks-und-Hütten-Aktiengesellschaft z dnia 18 lipca 1931 r.

Poz. 679. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 października 1933 r. o zmianie granic miasta Bełchatowa w powiecie piotrkowskim, województwie łódzkiem.

Poz. 680. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 października 1933 r. o zmianie granic miasta Pułtuska w powiecie pułtuskim, województwie warszawskiem.

Poz. 681. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 października 1933 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych o uzupełnieniu rozporządzenia z dnia 2 marca 1920 r. w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia Policji Państwowej.

Poz. 682. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 października 1933 r. o zmianie granic miasta Bereźne w powiecie kostopolskim, województwie wołyńskiem.

Poz. 683. Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 25 października 1933 r. o ulgach celnych.

Poz. 684. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 października 1933 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o państwowym podatku od uboju.

Poz. 685. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 1933 r. o ustaleniu ilości stanowisk notarjuszów i ich siedzib urzędowych.

Poz. 686. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 1933 r. o pieczęciach notarjuszów i organów izb notarjalnych.

Poz. 687. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 1933 r. o wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zniesienia Sądu Apelacyjnego w Toruniu, zmiany granic okręgów sądów apelacyjnych w Poznaniu i Warszawie, zniesienia Sądu Okręgowego we Włocławku i zmiany granic okręgów sądów okręgowych w Łodzi i Toruniu.

z 10 listopada Nr. 89 Rok 1933

Poz. 688. Traktat koncyljacyjny między Polską a Brazylją, podpisany w Rio de Janeiro, dn. 27 stycznia 1933 r.

Poz. 689. Oświadczenie Rządowe z dnia 13 października 1933 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych traktatu koncyljacyjnego między Polską a Brazylją, podpisanego w Rio de Janeiro dn. 27 stycznia 1933 r.

Poz. 690. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 października 1933 r. ustalające warunki awansowania oficerów rezerwy marynarki wojennej.

Poz. 691. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 października 1933 r. o zmianie granic miasta Głębokiego w powiecie dziśnieńskim, województwie wileńskiem.

Poz. 692. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 października 1933 r. o ustaleniu nowego wzoru monety srebrnej wartości 10 złotych.

Poz. 693. Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 7 listopada 1933 r. o uldze celnej na śledzie wędzone, t. zw. „strömlingi".

Poz. 694. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 10 listopada 1933 r. o wypuszczeniu Bonów Funduszu Inwestycyjnego.

Poz. 695. Oświadczenie Rządowe z dnia 30 września 1933 r. w sprawie złożenia przez Niemcy dokumentu ratyfikacyjnego konwencji o ujednostajnieniu niektórych przepisów, dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego wraz z protokółem dodatkowym, podpisanej w Warszawie dnia 12 października 1929 r.

Poz. 696. Oświadczenie Rządowe z dnia 11 października 1933 r. w sprawie złożenia przez Bułgarję, Honduras i Jugosławję dokumentów ratyfikacyjnych Międzynarodowej Konwencji Sanitarnej, podpisanej w Paryżu dnia 17 stycznia 1912 r.

Poz. 697. Oświadczenie Rządowe z dnia 14 października 1933 r. w sprawie przystąpienia Afganistanu do porozumienia o paczkach pocztowych, podpisanego w Londynie dnia 28 czerwca 1929 r.

II.

Przedruki z Monitora Polskiego.

z 2 listopada Nr. 252 Rok 1933

Poz. 268. Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 24 października 1933 r. L. D. IV 28236/2/33 o stosowaniu stawek konwencyjnych.

Poz. 269. Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 23 października 1933 r. w sprawie ilości i wysokości premij 4% premjowej pożyczki inwestycyjnej oraz sposobu ich losowania.

Poz. 270. Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 31 października 1933 r. w sprawie przejścia radców zniesionej Izby Przemysłowo Handlowej w Bydgoszczy do Izb Przemysłowo Handlowych w Gdyni i w Poznaniu.

z 3 listopada Nr. 253 Rok 1933

z 4 listopada Nr. 254 Rok 1933

z 6 listopada Nr. 255 Rok 1933

Poz. 271. Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie odroczenia sesji zwyczajnej Sejmu.

Poz. 272. Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie odroczenia sesji zwyczajnej Senatu.

Poz. 273. Zarządzenie o nadaniu Krzyża Niepodległości z Mieczami, Krzyża Niepodległości i Medalu Niepodległości.

z 7 listopada Nr. 256 Rok 1933

---

z 8 listopada Nr. 257 Rok 1933

Poz. 274. Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 listopada 1933 r. w sprawie unieważnienia legitymacyj filmowych, wydanych od dnia 1.I.1928 r. do 31.XII.1929 r.

Na podstawie art. 5 Dekretu z dn. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o widowiskach (Dz. Pr. P. P. Nr. 14, poz. 177) zarządzam co następuje:

§ 1.

Legitymacje filmowe wydane w czasie od dnia 1 stycznia 1928 r. do dnia 31 grudnia 1929 r. tracą swą ważność z dniem 1 stycznia 1934 r.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1934 r.

---

z 9 listopada Nr. 258 Rok 1933

Poz. 275. Zarządzenie o nadaniu Krzyża Niepodległości z mieczami.

Poz. 276. Zarządzenie o nadaniu Krzyża Niepodległości z mieczami, Krzyża Niepodległości i Medalu Niepodległości.

z 10 listopada Nr. 259 Rok 1933

Poz. 277. Zarządzenie o nadaniu Wielkiej Wstęgi Orderu Odrodzenia Polski, Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyża Komandorskiego Orderu Odrodzenia Polski, Krzyża Oficerskiego Orderu Odrodzenia Polski, oraz Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski.

Poz. 278. Zarządzenie o nadaniu Złotego Krzyża Zasługi.

Poz. 279. Zarządzenie o nadaniu Srebrnego Krzyża Zasługi.

Poz. 280. Zarządzenie o nadaniu Bronzowego Krzyża Zasługi.

Poz. 281. Zarządzenie o nadaniu Krzyża Zasługi za Dzielność.

V.

Zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

256.

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 7 listopada 1933 r.

w sprawie kursu specjalnego dla komendantów posterunków Policji Państwowej.

Na podstawie art. 44 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej, w brzmieniu obwieszczenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 27 z 1931 r.), zmienionego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 740), zarządzam utworzenie przy Śledczej Szkole fachowej dla szeregowych w Warszawie w terminie do dnia 15 grudnia 1933 r. 2½-miesięcznego kursu specjalnego dla komendantów posterunków Policji Państwowej.

Kurs liczyć będzie do 100 uczniów.

Program kursu, jak w zarządzeniu z dnia 16 maja 1933 r. (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 8 z dnia 20 maja 1933 r., poz. 116) w sprawie kursu specjalnego dla komendantów posterunków Policji Państwowej.

Uczniowie, którzy ukończą kurs z wynikiem dodatnim, otrzymują odpowiednie zaświadczenia.

Wyznaczenie fachowo-naukowego kierownictwa kursu oraz jego personelu, wyznaczenie kandydatów na kurs, określenie sposobu oceny postępów w nauce, ustalenie wzoru zaświadczenia, jak również wydanie innych potrzebnych zarządzeń — powierzam Komendantowi Głównemu Policji Państwowej.

Za Ministra Spraw Wewnętrznych:

(—) M. Dolanowski.

VI.

Okólniki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

257.

Okólnik Nr. 106

z dnia 6 listopada 1933 r.

(AC. 28-5/2) o uwolnieniu od opłaty stemplowej aktu zezwalającego na zmianę nazwiska — odwołanie.

Do

P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

W związku z zapytaniem jednego z PP. Wojewodów, czy przysługuje środek prawny odwołania od decyzji odmawiającej zwolnienia od opłaty stemplowej za akt zezwolenia na zmianę nazwiska, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, jak następuje:

Ustęp 2 art. 1 ustawy z dnia 24.X.1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 478), o zmianie nazwisk, uchylony został art. 15 ustawy z dnia 24.3.1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 296) wobec czego obecnie obowiązują w tym przedmiocie przepisy art. 156 ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1.7.1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 413 z 1932 r.).

Art. 156 omawianej ustawy, sprawy poruszonej w pytaniu nie rozstrzyga.

Wobec tego należy sięgnąć do interpretacji.

Ponieważ ustawa o opłatach stemplowych w art. 46 ust. 2 dopuszcza odwołanie od każdej decyzji wydanej w zakresie uregulowanym tą ustawą, przez władzę skarbową w instancji pierwszej, w terminie miesięcznym, licząc od dnia doręczenia danej decyzji, należy przy pomocy analogji z ustawy dojść do wniosku, że ratio legis, przemawia za dopuszczeniem środka prawnego także w przypadkach wydawania decyzyj w sprawach objętych ustawą o opłatach stemplowych przez władze administracyjne, oczywiście z zachowaniem terminów do odwołania, przewidzianych w ustawie o opłatach stemplowych. Powyż-

sze zapatrywanie prawne, znajduje uzasadnienie i w tej okoliczności, że na sprawy opłat stemplowych nie rozciągają się przepisy rozdziałów od III do XVI rozporządzenia o postępowaniu administracyjnem (art. 112 lit. b. rozp. o postęp. admin.).

W myśl art. 156 ustawy o opłatach stemplowych akt zezwolenia na zmianę nazwiska podlega opłacie przewidzianej w tym artykule.

Ponieważ ustawa nie przewiduje uiszczenia tej opłaty zgóry, przeto w każdym konkretnym wypadku należy przeprowadzić postępowanie w sprawie dopuszczalności zmiany nazwiska. Gdy w wyniku tego postępowania władza dojdzie do wniosku, że zezwolenie na zmianę nazwiska może być udzielone, należy wezwać petenta do uiszczenia tej opłaty, oczywiście o ile jej już przedtem nie uiścił względnie nie został od niej uwolniony. Jeżeli w związku z takiem wezwaniem wpłynie podanie petenta o całkowite lub częściowe uwolnienie go od tej opłaty, to władza, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego i odpowiednich dochodzeń, wyda decyzję w tej sprawie, pozostawiając w razie odmowy jednomiesięczny termin do ewentualnego wniesienia odwołania; należy dodać pouczenie, że odwołanie ma być wniesione na ręce władzy, która wydała decyzję odmowną.

Wkońcu wyjaśnia się, że tego rodzaju odwołania rozstrzygać będzie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, nie zaś władze skarbowe względnie Ministerstwo Skarbu.

258.

Okólnik Nr. 107-a

z dnia 7 listopada 1933 r.

(SS. 33/5/1) o unieważnieniu wyborów i rozstrzyganiu protestów wyborczych.

Do

P. P. Wojewodów (w województwach południowych).

W myśl art. 42 ustawy z dn. 23.III.1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) oraz § 46 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 17.X.1933 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad miejskich na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 607) starosta powiatowy po wysłuchaniu opinji wydziału powiatowego może unieważnić wybory do rady miejskiej miast niewydzielonych z powiatowego związku samorządowego zarówno w całości, jak w części, z urzędu lub wskutek wniesienia zażalenia i protestu. Takie same uprawnienia ma wojewoda po wysłuchaniu opinji wydziału wojewódzkiego w stosunku do wyborów do rady miejskiej miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych.

W związku z powyższem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, iż orzeczenia starosty powiatowego względnie wojewody, wydawane na skutek zażalenia lub protestu są ostateczne w administracyjnym toku instancyj i że wobec tego od orzeczeń tych może być wniesiona jedynie skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, co nie wstrzymuje wykonania orzeczenia.

Przeciw orzeczeniom starosty powiatowego względnie wojewody, wydawanym z urzędu służy odwołanie do wojewody względnie Ministra Spraw Wewnętrznych przy zastosowaniu postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22.III.1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

Okólnik Nr. 107-b

z dnia 7 listopada 1933 r.

(SS. 33/5/1) o unieważnieniu wyborów i rozstrzyganiu protestów wyborczych.

Do

P. P. Wojewodów (w województwach centralnych i wschodnich).

W myśl art. 31 ustawy z dn. 28.III.1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) i § 30 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 17.X.1933 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad gromadzkich na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 606) oraz zgodnie z § 29 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 23. X.1933 r. w sprawie regulaminu wyborów sołtysa i podsołtysa na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 608) — starosta powiatowy po wysłuchaniu opinji wydziału powiatowego może unieważnić wybory do rady gromadzkiej oraz wybory sołtysa i podsołtysa zarówno w całości, jak w części, z urzędu lub wskutek wniesienia zażalenia i protestu.

W związku z powyższem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, iż orzeczenia starosty powiatowego wydawane na skutek zażalenia lub protestu są ostateczne w administracyjnym toku instancyj i wobec tego od orzeczeń tych może być wniesiona jedynie skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, co nie wstrzymuje wykonania orzeczenia.

Przeciw zaś orzeczeniom starosty powiatowego, wydanym z urzędu służby odwołanie do wojewody przy zastosowaniu postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22.III. 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

VII.

Pisma Okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

259.

Pismo Nr. GL. 50-18/5

z dnia 8 listopada 1933 r.

o normalizacji druków.

Do

P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

Wślad zarządzenia Pana Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 października 1933 r. Nr. GL. 50-18/3 przesyła się w załączeniu odpis protokółu *) konferencji delegatów do Podkomisji Normalizacji przy Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 2 listopada 1933 r.

W związku z wykonaniem zadań przewidzianych protokółem z dnia 23 października 1933 r., który przesłano P. P. Wojewodom (P. Komisarzowi Rządu) przy piśmie z 30.X.1933 r. Nr. GL. 50-18/3 Ministerstwo komunikuje co następuje:

Do p. 2-c.

Z pośród nadesłanych na skutek zarządzenia z dn. 26.I.1932 r. Nr. OB. 46/1 wzorów druków spisanych na ankiecie A-1 Ministerstwo zwraca materjały odnoszące się do zakresu działania Ministerstw zespolonych.

Ze względu na zlecone Panu Wojewodzie (Panu Komisarzowi Rządu) skoordynowanie pod względem organizacyjnym współpracy Ministerstw zespolonych Ministerstwo prosi Pana Wojewodę (Pana Komisarza Rządu) o bezpośrednie skomunikowanie się z zainteresowanemi Ministerstwami w sprawie ustalenia zasad przeprowadzenia normalizacji druków w zakresie tych resortów.

Do p. 6.

Ministerstwo prosi Pana Wojewodę (Pana Komisarza Rządu) o bezzwłoczne przystąpienie do zebrania druków wydanych w czasie od zarządzenia z dn. 26.I.1932 r. Nr. OB. 46/1 t. j. mniej więcej od lutego 1932 r. po koniec października r. b. w myśl p. 5-a protokółu z dnia 2 listopada 1933 r.

Nowozebrany materjał winien być ujęty na ankiecie A-1 w sposób analogiczny jak i materjały dawne, zebrane na skutek zarządzenia z dn. 26.I.1933 r. Nr. OB. 46/1.

*) Protokółu nie przedrukowano.

W załączeniu przesyła się 8 egz. ankiety A-1. Gdyby ilość tych ankiet okazała się niedostateczną należy potrzebne egzemplarze według wzoru A-1 odbić we własnym zakresie na hektografie lub powielaczu gestetnerowskim.

Oczywistą jest rzeczą, że powyższe zarządzenie odnosi się wyłącznie do zebrania druków z zakresu **administracji spraw wewnętrznych.** Jako termin wykonania należy przyjąć datę 30 listopada 1933 r., a to zgodnie z p. 9-a protokółu z dn. 2.XI 1933 r.

Do p. 1 protokółu z dn. 2.XI.1933 r.

Wobec ustalenia zasady, że do zakresu pracy normalizacyjnej Podkomisji Druków w Min. Spraw Wewnętrznych należą nietylko druki związane z działalnością administracji przedsiębraną z urzędu, lecz również szematy próśb i podań, przy pomocy których osoby interesowane wywołują działalność urzędów administracyjnych, Ministerstwo prosi Pana Wojewodę (Pana Komisarza Rządu) o uwzględnienie w zbieranym dodatkowo w myśl poprzedniego ustępu materjale także wzorów próśb i podań wnoszonych do urzędów w zakresie administracji spraw wewnętrznych, o ile takie wzory i szematy są w użyciu.

Do p. 5-a protokółu z dn. 2.XI.1933 r.

Niezależnie od materjału zebranego po koniec października r. b. Ministerstwo prosi o stałe uzupełnianie tego materjału i nadsyłanie Ministerstwu ewentualnych wydanych szematów i druków.

Dla użytku wojewódzkiej Podkomisji normalizacji druków przesyła się w załączeniu 1 egz. wydania II „Wskazówek dla opracowujących druki".

260.

Pismo Nr. GB. 16/22.

z dnia 9 listopada 1933 r.

o zwrocie ceny biletów kolejowych przy podróżach służbowych.

Do

P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

W myśl § 10 ustęp ostatni rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych,

sędziów i prokuratorów oraz wojskowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 71, poz. 651) osoby, mające prawo do ulg w przejazdach państwowemi lub zarządzanemi przez Państwo środkami komunikacyjnemi, otrzymują przy likwidacji kosztów podróży zwrot ceny ulgowej.

Postanowienie to jest kategoryczne i winno być stosowane bez względu, czy dany urzędnik z przysługującej mu ulgi skorzystał, czy też z własnej winy (np. z powodu niezabrania legitymacji) zapłacił cenę całego biletu kolejowego.

Z normalnej 50%-ej zniżki kolejowej w zasadzie korzystają tylko stali funkcjonarjusze państwowi. Jednakże i z pośród funkcjonarjuszów prowizorycznych i kontraktowych niektórzy również mają prawo do ulgi kolejowej, np. oficerowie w stanie spoczynku na stanowiskach pracowników kontraktowych, poszczególni urzędnicy udający się na zjazdy z ramienia władz i t. p.

Poza tem ulga kolejowa w wysokości **80%-ej zniżki** przysługuje wszystkim funkcjonarjuszom, posiadającym order wojenny „Virtuti Militari“, na zasadzie art. 7 ustęp 1 ustawy z dnia 25 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 285).

Ministerstwo zwraca uwagę na zacytowane wyżej przepisy i prosi o zarządzenie bezwzględnego ich przestrzegania.

Drukarnia Policyjna, Warszawa, Trębacka 11.